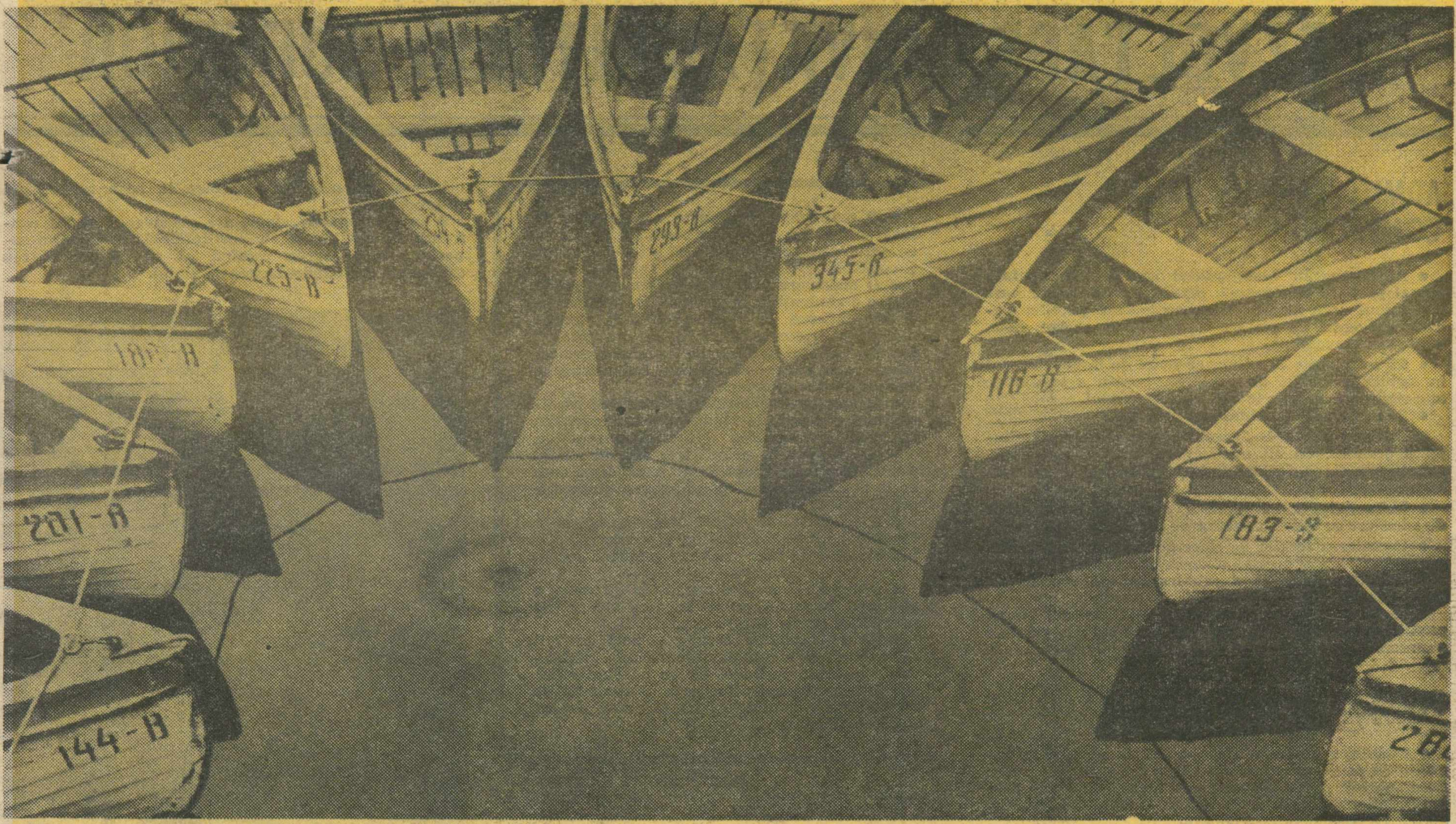
Viața studențească

REVISTĂ A ASOCIAȚIILOR STUDENȚILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

24 PAGINI • 1 LEU • ANUL XII • DUMINICĂ 24.IX.1967

Nr. 30 — 31

Și vacanța s-a sfîrșit!

Fotografia: Emil COJOCARU

Estudiantina

TOAMNA 133

Conf. univ.
DUMITRU ALMAȘ

Totdeauna m-am gîndit: ce tineri și avîntați trebuie să fi fost cei care au construit și zugrăvit Voronețul sau castelul de la Hunedoara și ce tineri sînt cei care au înălțat barajul de la Argeș sau îl înalță pe cel de la Porțile de Fier! Ce tineri au fost bătrînii noștri cronicari și Eminescu, ce tineri sînt poeții care scandează stihuri din epopeea prezentului și acordă liric strune din inimile noastre de azi! Ce tineri, veșnic tineri au fost și Țițeica, și Racoviță, și Iorga, și ce tineri vor fi toți savanții noștri de mîine! Nu pot fi decît tineri, în ciuda anilor bătuți pe muche.

Poate de aceea, cînd mă întîlnesc cu miile de studenți la deschiderea anului universitar, mă învăluie un sentiment înalt și pur. Sentimentul prezentului viguros și demn, optimist și frenetic. Sentimentul viitorului înalt și luminos — dar nu în abstractul vag și impersonal, ci în concretul acestor mii, zeci de mii de tineri, toți cu fața spre ziua de mîine și cu viitorul zbucnit din pumnii lor voinici și calzi.

Poate de aceea deschiderea anului universitar nu-i o simplă festivitate calendaristică. Este un moment puternic din viața noastră individuală, a tuturor celor care muncim în facultăți, și un moment mare, determinant, din însăși viața poporului și a țării care își trimite cei mai buni fii aici, la Alma mater, să se hrănească din ambrozia sfîntă a științei, a dragostei de popor, de patrie, de partid. Nu-i ușor să muncești ceas de ceas, zi de zi, zece luni pe an. Nu-i ușor să parcurgi mii și mii de pagini și să te străduiești a obține rezultate certe, în zeci și zeci de experiențe de laborator. Nu-i ușor să treci pragurile atîtor examene. Poate nu-i ușor nici să pui frîna, în unele momente, ispitei de a petrece. Dar cîte și ce înalte satisfacții aduc îndeplinirea datoriei de student, de om de știință, de român conștient că și de pregătirea ta depinde soarta generației din care faci parte.

Peste cîteva zile se inaugurează, festiv, a 133-a toamnă universitară a acestor plaiuri. Ne reîntîlnim să reluăm munca în sălile de curs și seminarii, în laboratoare și biblioteci. Ne reîntîlnim în cămine și în parcuri, în sălile de spectacol și pe arenele sportive din orașele noastre universitare. Ne reîntîlnim cu vechii colegi și prieteni. Facem cunoștința noilor noștri colegi — „bobocii". La catedre urcă noi profesori, în sălile de curs, în laboratoare, în cămine și cantine, în biblioteci apar noi transformări. Totul — ca viața noastră studențească să se desfășoare în condiții tot mai bune, ca munca noastră să fie mereu mai spornică. Iar pentru că producția ne reclamă cu energie, să ne pună la grelele-i dar legitimele-i încercări, ne trebuie încă de-acum sprinteneală intelectuală și robustețe fizică, talent și pasiune, conștiinciozitate și perseverență, simț al datoriei și elan tineresc. La douăzeci de ani le avem pe toate din belșug. Depinde numai cum le punem în funcțiune, cum le organizăm, cum le facem funcțional utile nouă, poporului, patriei și omenirii.

Incepem un nou an universitar convinși că, pentru noi, nu-i nici un moment mai rodnic ca momentele cînd ne aflăm la cursuri, în laborator ori în bibliotecă. Iar dacă anii studenției sînt cei mai frumoși ani ai vieții noastre, unul dintre cei mai frumoși ani ai vieții noastre va începe peste cîteva zile. Incepem noul an convinși că trebuie să folosim la maximum toate condițiile excelente ce ni se oferă pentru învățătură. Să ne urăm cel mai deplin succes: Gaudeamus igitur!...

P.S. Am scris aceste rînduri ca un student, tocmai ca să mă identific cît mai mult cu tinerețea asta frumoasă și entuziastă. De altfel, un profesor are obligația a fi permanent tînăr. În ciuda anilor.

CONTRIBUŢII LA STUDIUL PRIVIND DEZVOLTAREA ÎNVĂŢĂMÎNTULUI SUPERIOR

După cum se ştie, în luna iulie a fost dat publicităţii şi recomandat dezbaterii publice „Studiul privind dezvoltarea învăţămîntului superior", document de mare valoare, elaborat, pe baza indicaţiilor conducerii de partid şi de stat, prin consultarea unui mare număr de cadre didactice, oameni de ştiinţă, specialişti, activişti de partid şi de stat.

Studiul, precum şi dezbaterile ce i-au urmat în presă, a subliniat continua preocupare pentru perfecţionarea profilului, conţinutului şi organizării învăţămîntului nostru superior, pentru ridicarea calităţii acestuia pe o treaptă şi mai înaltă, corespunzînd cerinţelor societăţii socialiste. „Perfecţionarea învăţămîntului superior — cum se arăta în „Studiu" — reprezintă totodată o cerinţă obiectivă şi stringentă a dezvoltării economiei, ştiinţei şi culturii noastre socialiste". „Procesul complex al desăvîrşirii construcţiei socialiste necesită specialişti cu înaltă calificare, corespunzător cu cerinţele pe care le pun introducerea rapidă a realizărilor tehnicii moderne, creşterea complexităţii economiei şi, totodată, ridicarea nivelului de cultură şi îmbogăţirea vieţii spirituale a întregului popor".

Pe parcursul întregului an universitar care s-a încheiat, revista „Viaţa studenţească" şi-a deschis paginile analizării multiplelor aspecte ale procesului instructiv-educativ, sugerînd Ministerului Învăţămîntului, conducerii institutelor şi facultăţilor, organizaţiilor de tineret, schimbări însemnate, menite să contribuie la dezvoltarea şi perfecţionarea învăţămîntului superior. Un spaţiu larg a fost acordat opiniilor şi propunerilor concrete făcute de numeroşi studenţi, cadre didactice de prestigiu, cercetători, personalităţi de seamă ale ştiinţei şi culturii noastre.

Acum, în apropierea încheierii discuţiilor, dorim să subliniem încă o dată unele din opiniile exprimate în paginile revistei noastre, să sintetizăm cîteva din propunerile făcute, adăugînd şi altele pe care nu le-am publicat, pentru a le oferi analizei şi dezbaterii organelor competente. Cele de mai jos se centrează îndeosebi pe momentele mai importante ale procesului de învăţămînt, dar lor trebuie să li se adauge şi celelalte sugestii exprimate în revistă în legătură cu programa de învăţămînt, examenele etc., pe care în repetate rînduri studenţii le-au adus la cunoştinţa conducerilor institutelor.

ADMITEREA — UN TRIAL COMPETENT!

● **Admiterea în învăţămîntul superior să se facă numai pe bază de concurs.** Scutirea candidaţilor care au obţinut nota medie 10 la bacalaureat duce la slăbirea exigenţei cu privire la acordarea acestei note, la devalorizarea ei.

● **Să se renunţe la adunarea notei de la bacalaureat** în stabilirea mediei de admitere, pentru a se ajunge la o riguroasă selecţie în cadrul examenului.

● **Să se renunţe la admiterea pe secţii.**

● **Introducerea a 4—5 probe scrise şi chiar desfiinţarea oralului.** Cu cît numărul probelor e mai mare, cu atît ponderea factorilor întîmplători şi a aprecierilor subiective este mai redusă.

● **Îmbunătăţirea continuă a compoziţiei comisiilor de admitere** cu cadre didactice de prestigiu.

● **Corectarea tezelor de către aceeaşi comisie** pentru aprecierea cît mai unitară a lucrărilor scrise.

● **Stabilirea temelor şi problemelor de concurs de către comisii centrale pe ţară.**

● **Fixarea datei concursului de admitere din vreme** pentru acordarea unui timp suficient de recapitulare a materiei.

PRACTICA — O STAGIATURĂ!

● **Stabilirea perioadei de practică** să se facă în dependenţă de perioadele de desfăşurare a unor procese fundamentale tehnico-economice legate de specialitatea practicantului şi nu în funcţie de necesităţile unei simetrii a planurilor de învăţămînt.

● **Practica să depăşească nivelul de observare a** proceselor şi operaţiunilor în diferite faze. Să se stabilească grupe mici de studenţi care să aprofundeze problemele din cîteva secţii, avînd sarcina de a executa efectiv anumite operaţii pînă la cele de nivel ingineresc.

● **Rolul hotărîtor în conducerea şi îndrumarea practicii să-l aibă efectiv cadrele didactice răspunzătoare.**

● **Organele competente să stabilească un procedeu echitabil de retribuire** a muncii studenţilor, care să-i cointereseze. Avînd aceleaşi sarcini de producţie ca muncitorii, studenţii să fie retribuiţi şi să răspundă aceloraşi atribuţii ca muncitorii salariaţi.

● **Încheierea practicii să se facă atît printr-un examen teoretic cît şi printr-unul practic, de exigenţă universitară.**

LUCRAREA DE DIPLOMĂ — PIESA CENTRALĂ A EXAMENULUI DE LICENŢĂ!

● **Susţinerea examenului de licenţă să se facă numai pe baza unei lucrări şi a discuţiilor pe marginea acesteia.** Lucrarea să nu mai fie o formalitate, o condiţie a examenului, ci o componentă cu mare pondere, capabilă să dovedească nivelul pregătirii generale, capacitatea de interpretare, posibilitatea de a oferi soluţii practice.

● **Examenul de stat să nu ignore cursul normal al specializării.**

● **Să se prelungească timpul de efectuare a lucrărilor şi proiectelor de diplomă.**

● **Să se asigure o riguroasă îndrumare din partea cadrelor didactice.**

● **O mai mare elasticitate a planurilor de învăţămînt**; adaptarea lor continuă la nivelul de dezvoltare contemporan al ştiinţei, tehnicii şi culturii.

● **O mai mare varietate de forme de participare a studenţilor la procesul de învăţămînt** şi diferenţierea lor după specialităţi. Creşterea ponderii formelor active de învăţămînt, a seminariilor, lucrărilor de laborator, proiectelor, cercurilor ştiinţifice. Îmbunătăţirea conţinutului şi metodicii lor.

● **Micşorarea numărului de studenţi ce alcătuiesc o grupă de studiu,** pentru creşterea eficienţei seminariilor şi lucrărilor practice.

● **Asigurarea în primii trei ani de studiu a unei temeinice pregătiri de bază,** după care ar trebui diferenţiată pregătirea şi se va începe specializarea.

● **Precizarea structurii organizatorice a cercurilor ştiinţifice,** nucleu al cercetării ştiinţifice studenţeşti: creşterea ponderii lor în procesul de învăţămînt.

● **Îmbunătăţirea sistemului de predare a ştiinţelor sociale,** legarea lor mai strînsă de pregătirea studenţilor pe specialităţi.

● **Să se acorde o atenţie sporită editării de cursuri şi manuale universitare,** folosindu-se şi toate posibilităţile de pe plan local.

● **Înfiinţarea unor institute şi facultăţi de subingineri şi conductori tehnici,** cu o durată mică de şcolarizare.

REPARTIZAREA — O ANALIZĂ OBIECTIVĂ!

● **Să se organizeze cunoaşterea din vreme a locurilor care urmează să fie ocupate de absolvenţi.**

Lista locurilor să se afişeze cu un timp înainte ca absolvenţii să se prezinte în faţa comisiei.

● Să se constituie colective pentru orientarea absolvenţilor, care să programeze întîlniri cu cadre didactice, specialişti din producţie, conducători din ministere şi sfaturi populare — cunoscători ai locurilor de muncă anunţate, ai perspectivelor de dezvoltare şi exigenţelor acestora.

● **Să se ofere o largă posibilitate de selectare a cadrelor de către unităţile productive, institutele de cercetare, catedrele din învăţămîntul superior** care cunosc concret nevoile de cadre, precum şi capacităţile unor studenţi pe care le-au verificat în timpul practicii, elaborării proiectului de diplomă etc.

● **Repartizarea în institutele de cercetare sau în învăţămîntul superior să fie directă**; fără să li se ceară tinerilor absolvenţi un stagiu prealabil de 3 ani în producţie. Profilarea pe cercetare să se facă încă din timpul studiilor, iar repartizarea absolvenţilor în cercetare să nu se facă exclusiv pe baza mediei, ci şi după calităţile dovedite în acest sens.

● Să se respecte cu stricteţe specializarea absolvenţilor.

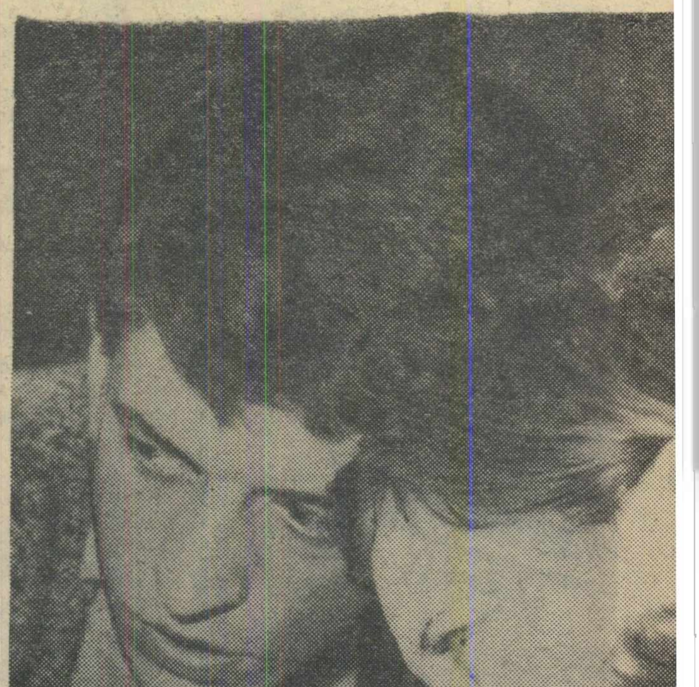
● **Repartizarea să se facă conform unor criterii obiective, prin analizarea situaţiei concrete a fiecărui om.** Ocuparea locurilor de către absolvenţii merituoşi să nu fie condiţionată de locuinţă sau buletinul de identitate în acel oraş. Să se ţină seama de dorinţa absolvenţilor de a lucra în localităţile lor de domiciliu.

● **Să se interzică schimbarea repartizărilor prin şi între ministere.**

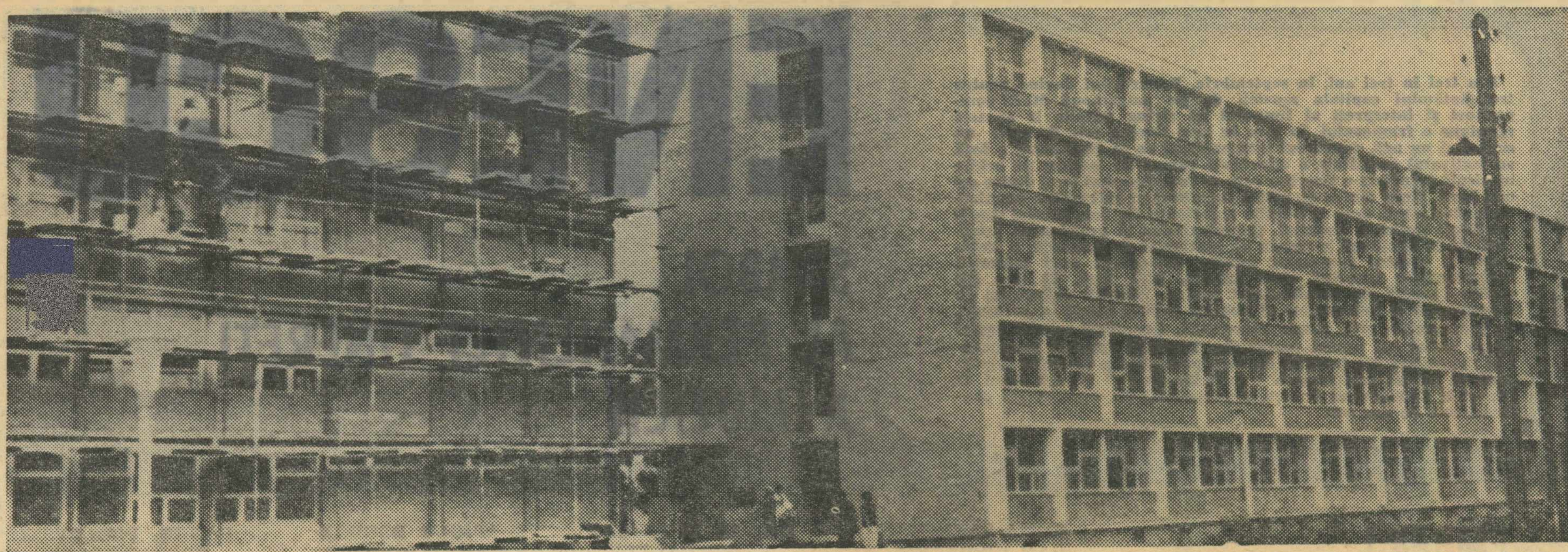
● **Crearea unor condiţii de muncă şi viaţă din partea instituţiilor beneficiare să fie reglementată legal.**

● Trebuie acordat consiliilor ştiinţifice ale institutelor şi facultăţilor dreptul de a stabili în mod diferenţiat, chiar pentru fiecare facultate în parte, criteriile cele mai nimerite care să stea la baza repartizării în producţie.

● **În perioada de stagiatură absolvenţii să fie controlaţi în continuare de institutele de învăţămînt superior; repartizarea urmînd să fie definitivă sau schimbată după îndeplinirea stagiului.**

Oră de laborator la Facultatea de fizică a Universităţii craio

Anul acesta încă două noi cămine își vor primi locatarii, studenți ai Institutului politehnic „Gh. Gheorghiu-Dej din București.

AVANPREMIERA ANULUI UNIVERSITAR

GONG FESTIV!

Pentru cei 23 570 de boboci ai acestui nou an universitar, dar și pentru „bătrînii" din anii mai mari, prima săptămînă din octombrie va fi o săptămînă de sărbătoare. Va începe cu tradiționala deschidere festivă, va continua cu la fel de tradiționalele manifestări culturale și sportive, iar în prima duminică a anului universitar va culmina cu mult așteptata trecere în revistă a bobocilor, la balul dat în cinstea lor.

Un mare... amănunt: în această săptămînă, conform unor instrucțiuni recente ale Ministerului Învățămîntului și ale Comitetului Executiv al U.A.S.R., „bobocii" nu vor participa la seminarii. În acest timp vor vizita orașul studenției lor, îi vor cunoaște istoria, se vor acomoda cu viața de institut sub atenta îndrumare a cadrelor didactice și a colegilor mai mari.

Clujenii vor organiza o mare serbare cîmpenească în pădurea Făget, combinată cu o zi a fetelor, care se anunță plină de surprize plăcute. A și început amenajarea unui camping studențesc cu 40 de corturi, a locului unde cei 13 000 de studenți ai Clujului vor aprinde focurile pentru a-și prepara personal aromatele „fleici la țepușă" și a altor lucruri pe care, dintr-o explicabilă discreție, semnatarul articolului încă nu le poate anunța.

Manifestări asemănătoare, înfrumusețate cu tradițiile și specificul local al fiecărui centru universitar, vor avea loc în întreaga țară. Echipele artistice studențești, Teatrul, Opera, Filarmonica și-au anunțat din timp participarea cu selecțiuni din spectacolele cele mai apreciate ale stagiunii. Iar la București, în Sala Palatului, cele două formații studențești care au obținut în timpul vacanței de vară locurile I la festivalurile folclorice din Franța și Turcia vor reedita în primele zile ale lui octombrie spectacolele care au electrizat spectatorii pe alte tărîmuri.

Dar cîte nu s-au pregătit pentru noul an universitar! Toate compartimentele vieții studențești s-au înnoit, au cîștigat încă un spor de frumusețe și de bunăstare. Tocmai pentru a ilustra, succint, o parte din realizările destinate studenților în noul an universitar trecem la capitolul intitulat sugestiv:

• Numai pentru construirea de noi spații de învățămînt, cămine și cantine s-au investit anul acesta 150.000.000 lei.

DE LA „A" LA „Z"

Noile cămine, cantine și spații de învățămînt au trebuit să fie și utilate tot pînă la deschiderea anului universitar. Numai pentru înzestrarea laboratoarelor destinate studenților au fost alocate 20 000 000 lei, iar pentru cercetarea științifică alte 4 500 000 lei, achiziționarea aparaturii din țară pe anul 1967 fiind realizată la ora aceasta în proporție de 70 la sută, iar a celei din import în proporție de 80 la sută.

Pentru a ne da seama de valoarea acestor noi utilaje e destul să amintim că Universitatea din Iași, Institutul de medicină și farmacie, Institutul de științe economice și Institutul de construcții — toate din București — au primit fiecare anul acesta aparatură în valoare cu mult peste un milion de lei.

La deschiderea anului universitar studenții vor găsi, de pildă, la Universitatea „Babeș-Bolyai" din Cluj o instalație de lichefiere a heliului importată din S.U.A., folosită pentru prima oară în învățămîntul nostru superior. Tot aici a fost adusă din Japonia o instalație de rezonanță electronică magnetică și de rezonanță nucleară de spin. La rîndul lor, viitorii medici de la I.M.F. București vor lucra în cursul noului an universitar la moderna instalație de hiperbarism (reanimare) importată din Anglia și montată la clinica de chirurgie a Spitalului Panduri, iar studenții Institutului de construcții vor putea folosi noua mașină pentru încercarea materialelor de tracțiune și compresiune, instalată în aceste zile la Grupul de laboratoare pentru cercetări al institutului. Facultatea de chimie a Universității din București a primit și ea, recent, o Sursă de poloniu pentru radiații alfa, iar universitățile din Iași, Craiova, Cluj și Timișoara sînt în posesia unor noi aparate de măsură și control, instalații de vid și aparatură optică și de electrochimie. Și acestea sînt abia cîteva din noutățile care așteaptă atenția și rîvna studenților.

Nu se poate vorbi despre problemele studențești fără a aminti, fie și tangențial, ceva despre manualele și cursurile universitare. Anul acesta, Editura de stat didactică și pedagogică a predat tipografiilor 214 titluri, din care au apărut 85, aflate în curs de difuzare sau în drum spre librării.

• 3.496 de studenți se vor muta în noile cămine construite la București, Iași, Timișoara și Oradea, iar două cantine moderne, cu o capacitate de 1.500 și respectiv de 800 locuri, își așteaptă oaspeții la Craiova și Oradea.

CONVERSAȚIE DESPE... DACĂ

Toate ar fi bune, spune un cunoscut proverb românesc, dacă n-ar fi... „dacă".

Cuvîntul e invocat de către cei care trebuiau să dea în folosință beneficiarului toate căminele noi planificate pentru anul acesta și să repare spațiile deja existente, de către cei a căror meserie ar fi să tipărească manualele și cursurile universitare la timp și în exemplare suficiente. Astfel, cu toate angajamentele luate, I.O.C.R.T., — sau, cu alte cuvinte, Intreprinderea orășenească de construcții și reparații Timișoara — nu-și onorează nici pe departe graficele de plan. Amfiteatrul Facultății de mecanică, laboratorul de hidrotehnică, stadionul studențesc „23 August" și cantina „Mihai Viteazul" urmau să fie reparate de întreprinderea respectivă pînă la 15 octombrie, însă lucrările nici nu sînt începute. Localnicii ne informează că pentru I.O.C.R.T. aceasta e ceva obișnuit.

Tot despre „dacă" reporterul a vorbit și la Editura de stat didactică și pedagogică, a cărei conducere e nemulțumită de aportul... tipografiei la procesul de apariție a cursurilor universitare. După cum ne informează Nicolae Bratosin, redactor șef al editurii, sînt cazuri cînd un curs așteaptă în tipografie și un an de zile. Multe cursuri sînt luate la cules după 3—4 luni de la predare, ceea ce se răsfrînge asupra planului, care în genere nu mai poate fi respectat. Ne întrebăm, pe bună dreptate, cîte din cele 129 de manuale și cursuri universitare rămase pentru tipărire în 1967, din totalul de 214, vor ajunge în librării pînă la sfîrșitul anului?

Aceeași situație neplăcută o găsim și atunci cînd analizăm tirajul. Sînt multe cazuri cînd manuale și cursuri extrem de solicitate apar în tiraje derizorii în comparație cu cererea universitară și mai ales extrauniversitară, cum sînt „Principiile fundamentale ale Dreptului internațional contemporan" de prof. dr. docent Grigore Geamănu (6 000 exemplare) sau „Cours de langue roumaine" (7 000 exemplare), ultimul fiind foarte solicitat în primul rînd în străinătate. Se preconizează că acesta nici nu va ajunge în librării, dată fiind cererea masivă a Cartimex-ului și a studenților străini care învață în România.

Această situație decurge din neconcordanța planificării tirajelor; Ministerul Învățămîntului le planifică pe 3 ani, conform protocolului dintre el și Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, iar Centrala editurii și difuzării cărții are, pentru comoditate, un plan de finanțare doar pentru un an. Singurul care poate lichida această anomalie este Ministerul de Finanțe, însă numai... dacă ar vrea.

Iată-ne, deci, și pe noi invocînd cuvîntul fatal: ce bine ar fi DACĂ s-ar face tot ce se POATE pentru mersul și mai bun al lucrurilor!

H. DRAGOMIR

• Universitatea bucureșteană a primit în laboratoarele sale aparate în valoare de 1.795.900 lei, tînăra universitate craioveană a primit aparate de 1.713.200 lei, iar Institutul politehnic „Gh. Gheorghiu-Dej" din București și-a îmbogățit și el laboratoarele cu utilaje de peste 1.780.000 lei.

ENESCU

SIMBOL AL PERMANENTEI TINEREȚI A MUZICII

Din trei în trei ani, în septembrie, Bucureștiul devine pentru trei săptămîni capitala muzicii de pe mapamond. Marii compozitori și interpreți ai timpului își string mîinile la această reuniune a frumosului. În țara în care Enescu este de mult un simbol și un mit, concursul internațional ce se desfășoară o dată cu festivalul constituie o adevărată rampă de lansare pe orbita muzicală mondială a tinerilor care se dovedesc mai buni dintre cei mai buni. Mulți dintre ei, astăzi cuceritori ai sufragiilor unanime de pretutindeni, erau la edițiile anterioare ale concursului simpli candidați timizi și anonimi. Complexitatea și grandoarea întrecerii de la București stîrnește un sentiment de emulație, o mobilizare a tuturor resurselor pentru dobîndirea unei măiestrii indispensabile cuceririi unui premiu. Iată, deci, că una din marile însușiri ale muzicianului nostru, talentul pedagogic, de descoperitor și îndrumător al marilor calități aflate în germene, se perpetuează prin aceste concursuri. Genericul acestei pagini apare astfel nu numai metaforic. Tinereții muzicii enesciene i se suprapune cea izvorîtă de seva proaspătă a tinerelor talente care au primit confirmarea valorii lor trecînd pe sub arcul de triumf al Concursului Enescu. Personalități din toată lumea confirmă cele de mai sus.

REMEMBER!

Marile personalități lansate de Concursul George Enescu nu mai au nevoie astăzi de prezentare. Să ne amintim cîteva:

EMMA SARKISIAN
DAN IORDĂCHESCU
LADISLAU KONYA
AIHAN BARAN
IURII MAZUROK
SERGHEI IACOVENCO

ILEANA COTRUBAȘ
AGNES BALTZA
ION BUZEA
PAVEL GHERDJIKOV
LUDOVIC SPIESS
MARINA KRILOVICI

MUGUR BOGDAN
MARIUS RINTZLER
CLAIRE BERNARD
ARIE VARDI
LI-MIN-CIAN
DAN GRIGORE

DANIEL PODLOVSKI
CRISTIN BALZA
SAMUEL ALUMIAN
MINA TOȚEVA
CONSTANTIN ILIESCU
ELENA SIMIONESCU

CLAIRE BERNARD:

„Momentul lansării mele coincide cu obținerea medaliei de aur la Concursul Enescu"

Despre acest concurs se vorbește mult în țara mea și l-am ales dintre atîtea altele datorită complexității sale, obiectivității și prestigiului de care se bucură, datorită tentației de a mă confrunta cu exigentul public român. Îndrăgesc din suflet creația lui Enescu, unele din lucrările sale incluzîndu-le permanent în repertoriul meu la concertele ce le-am susținut cu începere din 1964, cînd datorită premiului ce mi s-a decernat am încheiat mai multe contracte. Este o cinste pentru oricine să-și înscrie pe cartea de vizită obținerea premiului „Enescu". Din acest punct de vedere simt o mîndrie lesne de înțeles cînd spun cuiva că momentul lansării mele coincide cu obținerea medaliei de aur la Concursul „Enescu".

MARCHIZUL DE CONTAUT:

„Am avut prilejul să fiu martorul unor începuturi de carieră datorate exclusiv Concursului de la București"

Festivalul „Enescu", la care particip pentru a patra oară, ca membru în juriul de pian, traversează întreaga viață muzicală mondială. În cele patru ediții am avut prilejul să fiu martorul unor începuturi de carieră datorate exclusiv concursului de la București: Li-Min-Cian, chinezul care a uimit apoi lumea, Arie Vardi, în fine, Radu Lupu. Fiind unul din cele mai echilibrate concursuri la care am participat (și de vreo 30 de ani cam asta fac), pot afirma că toate criteriile de apreciere sînt foarte juste. Repertoriul complex oferă posibilitatea concurenților de a-și dezvălui toate valențele artistice.

LIONEL SALTER:

„Mai toate concursurile internaționale au fost cîștigate de tineri români"

De fiecare dată, cel puțin un român a cîștigat concursul de canto. Am auzit voci în străinătate care insinuau că ar fi vorba de o protecție. Am combătut totdeauna acest punct de vedere, susținînd că singurul lucru pe care-l recunosc este că românii au fost cei mai buni. Mi-am exprimat, de asemenea uimirea că acei care cleveteau au uitat că mai toate concursurile internaționale au fost cîștigate de tineri români. Și în acest an reprezentanții dumneavoastră au fost cei mai buni. Să fie oare o eroare a juriului, care se ghidează după deviza „cel mai bun să învingă"?

NADIA BOULANGER:

„Peste cîțiva ani, asemeni Marinei Krilovici, și alți laureați vor participa la Festival în calitate de artiști formați"

Nu spun că verdictul unui juriu este absolut în ceea ce privește evoluția unui artist; sînt talente care se dezvoltă mai repede, altele mai tîrziu. Însă criteriul de apreciere trebuie să fie — și pot spune că la Festivalul „Enescu" este — onestitatea, obiectivitatea. De-a lungul celor patru ediții, valoarea festivalului a crescut, a devenit emoționantă. Ca și în alți ani, numele celor care au ocupat primele locuri la concurs reprezintă desigur ori o descoperire, ori o confirmare a valorii lor. Peste cîțiva ani, asemeni Marinei Krilovici, și alți laureați vor participa la Festival în calitate de artiști formați și nu vor uita desigur această etapă decisivă în evoluția lor.

GEORGES AURIC:

„Claire Bernard este o descoperire românească"

La Paris, ca o recunoaștere a marii pasiuni pe care Enescu a avut-o pentru tinerii muzicieni, se atribuie celor mai talentați dintre aceștia o bursă ce-i poartă numele.

Concursurile „Enescu" ne-au produs satisfacții prin cîștigarea unor distincții importante de către concurenții francezi. Compatrioata mea, Claire Bernard, de exemplu, este o descoperire românească. Strălucita sa carieră artistică are ca punct de pornire Concursul „Enescu". Necunoscuta care în 1964 lua trenul spre București s-a întors la Paris cu contracte pentru zeci de turnee în nenumărate țări. Imprimarea concertului de Haciaturian, dirijat de compozitor, pentru casele de discuri. „Electrecord" și „Columbia", turneele în Belgia, Germania, Italia, Norvegia etc. dar mai ales interpretarea la Paris a dublului concert de Bach, avînd ca partener pe Yehudi Menuhin, au făcut din violonista noastră o stea de prima mărime, care a strălucit pentru prima oară la razele soarelui enescian.

MARC PINCHERLE:

„Tinerii de astăzi ar trebui să țintească spre culmea Enescu, culmea muzicianului, dar mai ales culmea omului"

L-am cunoscut pe Enescu în Bretania, pe cînd aveam 17 ani. Venise acolo într-un turneu în calitate de violonist, compozitor și dirijor. Concertul de Beethoven pe care l-a interpretat la vioară este amintirea cea mai frumoasă a vieții mele. După renumita cadență din prima parte, am văzut pe mulți din jurul meu cu lacrimi în ochi. Nu vreau să romanțez această întîlnire, este purul adevăr. Rapsodiile sale erau și sînt cîntate în nenumărate concerte din țara mea. Cum deci să nu fiu emoționat participînd la acest festival, festivalul prietenului și idolului meu! Tinerii de astăzi ar trebui să țintească spre culmea Enescu, culmea muzicianului, dar mai ales culmea omului.

HENRI GAGNEBIN:

„La concursul din acest an, din cei 21 de violoniști doi au perspectiva de a face o frumoasă carieră internațională"

Venind pentru a patra oară la Festivalul „Enescu", numărul acestui gen de manifestări la care am participat se ridică la 68. Pot, prin urmare, să-mi fac o idee despre locul pe care-l ocupă acest concurs în ierarhia competițiilor de mare amploare. Ei bine, acest loc este fruntaș datorită caracterului său obiectiv și rodnic dacă ne gîndim la talentele care au fost descoperite cu aceste prilejuri. La concursul din acest an, din cei 21 de violoniști doi au perspective de a face o frumoasă carieră internațională. Acest procent mi se pare foarte ridicat. Dacă la fiecare 21 de violoniști doi ar face mare carieră... Comparativ cu alte concursuri care pun accentul pe performanța atletică, cel de la București are un echilibru exemplar. Laureații săi nu pot fi, deci, decît oameni multilateral pregătiți și deosebit de dotați.

VICTOR GIULEANU:

„Succesul la Concursul Enescu a constituit afirmarea Marinei; celelalte premii — confirmarea"

Ca președinte al juriului de canto mi-am putut da încă o dată seama de exigența comisiilor față de concurenți, care trebuie să treacă prin adevărate „furci caudine" pînă la obținerea unui premiu. Cu atît mai sclipitoare apar astfel cele patru medalii de aur cucerite de Marina Krilovici în intervalul ce s-a scurs de la cîștigarea primului său concurs, Concursul „Enescu". Studentă pe atunci în anul II, ea a uimit lumea pentru că întrunește toate calitățile cîntărețului contemporan: o muzicalitate ieșită din comun, intuiție artistică, precum și o voce de mare valoare. Se spune că succesul la Concursul „Enescu" a constituit afirmarea Marinei; celelalte premii — confirmarea. Astăzi soprana română, absolventă, dar în vîrstă de numai 25 de ani, este o artistă formată și cunoscută.

Pagină realizată de Cristian MIHAILESCU

LINGVISTICA ŞI PROBLEMELE EI

Prezenţi din ce în ce mai mult la dezbaterea problemelor ştiinţifice majore ale secolului nostru, reprezentanţii Ţării Soarelui-răsare nu au lipsit nici de la acest congres, mereu gata de a înregistra o chestiune importantă...

ÎNSEMNĂRI DE LA CEL DE-AL X-LEA CONGRES INTERNAŢIONAL AL LINGVIŞTILOR

O ŞTIINŢĂ DATÎND DE APROAPE 2 500 DE ANI

Cu siguranţă că învăţatul indian Panini, autorul celei mai însemnate lucrări de gramatică datînd de prin secolul al IV-lea î.e.n., nu şi-ar fi închipuit că, peste două milenii şi mai bine, mai mult de 1700 de savanţi din 57 de ţări se vor întîlni pentru a discuta cele mai importante probleme ale ştiinţei căreia el, fără să ştie, îi pusese bazele — lingvistica.

Şi iată că evenimentul s-a petrecut anul acesta la Bucureşti, unde, între 28 august şi 2 septembrie, a avut loc cel de-al X-lea Congres internaţional al lingviştilor.

FOARTE SCURT ISTORIC

De fapt, lingvistica ştiinţifică, adică lingvistica guvernată de legi proprii, cu un obiect bine precizat, avea să se constituie abia pe la începutul secolului al XIX-lea, mai precis în 1816, o dată cu apariţia vestitei gramatici a lui Franz Bopp care introduce studiul comparativ istoric al limbilor.

REVOLUŢIA...

... s-a produs un secol mai tîrziu cînd, în 1916, apare celebrul „Curs de lingvistică generală" al lui Ferdinand de Saussure şi sînt enunţate importantele idei ale **sistemului** (limba este un sistem de semne) şi **structurii** (obiectul lingvisticii este descrierea structurii, adică a relaţiilor din sistem), ale opoziţiei dintre studiul **diacronic** (istoric) şi cel **sincronic** (aspectul sistemului de la un moment dat). Apare astfel o nouă metodă de cercetare — structuralismul.

URMAREA...

... a fost o dezvoltare vertiginoasă care a făcut ca în 50 de ani să se obţină uimitoare succese în direcţia descrierii structurale a limbilor naturale sau în ceea ce priveşte fundamentarea unei teorii generale a limbii.

Iată însă că în această rodnică perioadă, şi în mod deosebit în ultimii 20 de ani, s-a înregistrat o puternică tendinţă de diversificare a preocupărilor lingviştilor. Contactul cu o seamă de ştiinţe ce altădată nu păreau a avea vreo legătură cu lingvistica — matematica, de exemplu — a dus la împrumutarea unor metode, la separarea planurilor cercetării, ajungîndu-se pînă la adevărate „conflicte" între adepţii diferitelor curente şi şcoli.

„CE E DE FĂCUT ?"...

...s-au întrebat şi se întreabă lingviştii. **Vom porni pe drumuri diferite, fărîmiţînd astfel chiar obiectul cercetării — limba, obligaţi de evidenta ei complexitate? Sau vom încerca o reconciliere între metode, vom căuta un scop comun?**

Ieşirea din această „dilemă metodologică" a constituit ideea principală a acestui al X-lea congres, devenit astfel jubiliar nu numai formal dar şi din punctul de vedere al conţinutului său.

„NU CRED ÎN LINGVISTUL ENCICLOPEDIST !"

Cu ocazia congresului precedent, logicianul american **HASKELL B. CURRY** povestea o anecdotă cu tîlc despre mai mulţi orbi care mergeau pe lîngă un elefant; cel de lîngă piciorul elefantului pretindea că are în dreptul său un stîlp, cel de lîngă trompă îl contrazicea spunînd că e un furtun în timp ce altul, aflat în spatele pachidermului, susţinea că este vorba de o funie. Limba ar fi, după Curry, un elefant în jurul căruia se învîrt orbii-lingvişti, iar progresul cunoaşterii ei nu este posibil decît dacă oamenii de ştiinţă vor spune fără teama de a greşi, dar cu grija de a fi înţeleşi, tot ce cred despre elefantul-limbă.

Această idee a devenit şi mai pregnantă aici la Bucureşti, numeroşi participanţi la congres insistînd asupra necesităţii cooperării şi a schimbului de idei.

„Nu cred în lingvistul enciclopedist", a subliniat cunoscutul savant american Roman Jakobson în raportul său intitulat de altfel „Lingvistica şi ştiinţele adiacente". În acelaşi timp, R. Jakobson a arătat însă cît este de important **să se stabilească ce şi cît trebuie luat din metodele şi legile acestor ştiinţe cu care lingvistica vine în contact, ştiinţe printre care se numără semiotica, sociologia, antropologia, biologia, fizica şi matematica.** Neglijarea acestui deziderat de extremă importanţă poate duce la fenomenul contrar, deja înregistrat, de trecere pe planul secund a faptelor lingvistice în aceste ramuri noi care poartă numele hibride de lingvistică matematică, psiholingvistică, sociolingvistică.

PREMISE NOI....

... pentru viitoarele discuţii s-au şi conturat. Chiar din prima zi a lucrărilor profesorul suedez **BERTIL MALMBERG** a căutat să demonstreze caracterul relativ al opoziţiei saussuriene între sincronie şi diacronie, opoziţie care, interpretată în sens absolut, dusese la un adevărat „război" între istoricieni şi descriptivişti.

„Sistemul este dinamic în fiecare moment al existenţei sale", afirmă B. Malmberg şi precizează că, în felul acesta, se realizează o legătură intimă între aspectul sincronic şi cel diacronic al limbii. **Explicarea amănunţită a acestei relaţii trebuie să formeze scopul viitor al lingvisticii.**

DE LA TEORIE LA... LUCRĂRILE SECŢIILOR

Comunicările prezentate în cele 13 secţii ale congresului au suscitat în unanimitate interesul auditorilor, unele avînd un caracter de-a dreptul senzaţional. Ştiaţi, de pildă, că lingviştii se ocupă în mod serios de „Compararea comunicaţiei umane cu comunicaţia animalelor" (Thomas A. Sebeok — S.U.A.) sau de „Limbajul delfinilor şi cel al oamenilor" (E. G. Aginsky — S.U.A.)?

Concluziile sînt totuşi mai puţin senzaţionale şi întăresc fără echivoc o veche constatare: **Numai omul stăpîneşte limba — mijloc superior de comunicare şi de altfel aceasta este una din acele caracteristici care-i pot conferi atributul „sapiens".**

SATISFACŢII ROMÂNEŞTI

Dispută aprinsă în secţia de sintaxă a congresului între profesorii **J. LAROCHETTE** (Belgia) şi **B. POTTIER** (Franţa): **Semantica guvernează sintaxa sau cele două planuri sînt independente? Şi atunci care este relaţia dintre ele?** Prof. Larochette dă un exemplu în care planurile nu coincid: în propoziţia „El fumează trist o ţigară", „trist" nu poate fi considerat complement al verbului pentru că el determină de fapt subiectul. „E vorba de altceva aici, afirmă d-sa, o relaţie pe care deocamdată nu o putem defini."

Ce e mai plăcut pentru noi e că un student român în anul III la Filologie (şi... fără restanţe la Limba română contemporană!) ar fi putut răspunde imediat: „trist" este element predicativ suplimentar! (vezi Gramatica limbii române, vol. II, pag. 206).

De altfel, satisfacţia recunoaşterii valorii lingvisticii româneşti cu şcoala sa de veche tradiţie din care numele lui B. P. Haşdeu, Lazăr Şăineanu, Ovid Densuşianu s-au făcut cunoscute de multe ori dincolo de graniţele ţării, nu a lipsit nici de la acest congres. Şi dacă pe drumul deschis de vechii dascăli, continuîndu-le opera, s-au afirmat prin importantul lor aport personalităţi contemporane de renume mondial precum acad. Iorgu Iordan sau acad. Al. Rosetti, astăzi discipolii lor au putut demonstra că lingvistica românească este în continuu progres.

Numeroşi participanţi din străinătate şi-au exprimat aprecierile entuziaste faţă de cele aproape o sută de comunicări prezentate de lingviştii noştri în toate secţiile congresului, insistînd mai ales asupra nivelului ştiinţific ridicat al tratării problemelor abordate. Cît priveşte tînăra generaţie de lingvişti din România, ea s-a putut remarca prin lucrări serioase, actuale şi în acelaşi timp de viitor. Fără a încerca vreo selecţie, vom pomeni aici numai interesantele contribuţii privind dificila problemă a semanticii aduse de Sanda Golopenţia-Eretescu, B. Kelemen ori Laura Vasiliu sau cele din domeniile atît de actuale ale poeticii şi stilisticii, prin care Liliana Ionescu, Mihaela Mancaş, M. Nasta au dovedit că românul e născut nu numai poet dar... şi lingvist!

CÎTEVA PĂRERI

PROF. JOE LAROCHETTE (Centrul universitar de stat, Anvers, Belgia):

Ceea ce mi se pare evident este că filologia, aşa cum o înţelegem cu toţii, ca abordind cu metode tradiţionale probleme izolate ale diverselor limbi, nu mai este actuală. **Numai studiul-complex al unei limbi, dezvăluirea relaţiilor încă necunoscute din interiorul sistemului ei pot oferi ştiinţei noastre o bază solidă.** În această ordine de idei cred că mai sînt încă multe de făcut în privinţa consolidării teoriilor. Am observat, ocupîndu-mă de studiul limbilor africane, că de multe ori teoria ni se pare completă dar cînd o aplicăm la practică apar încă suficiente lacune.

PROF. ROBERT AUSTERLITZ (preşedintele secţiei de lingvistică a Universităţii Columbia — S.U.A.):

E bine că ne preocupă mult problemele teoretice. E bine că şi la acest congres s-a discutat într-un asemenea spirit. Cu toate că dispunem în multe sectoare ale limbii de teorii serioase, mai sînt necesare şi unele îmbunătăţiri. În felul acesta vom putea răspunde la o serie de întrebări pentru care nu s-a găsit încă o soluţie. Una din acestea, care mi se pare mie foarte importantă, este, de exemplu, cum se schimbă de fapt o limbă.

Pînă la întîlnirea noastră de la Bucureşti mulţi lingvişti credeau că nu mai au ce face; aici au apărut însă foarte multe probleme noi care ne vor mai da de furcă încă mult timp.

PROFESOR OLGA AHMANOVA (Universitatea din Moscova — U.R.S.S.):

Este caracteristică „dispersarea" preocupărilor lingviştilor provenind mai ales din folosirea de metode diferite. Dar **ceea ce trebuie să înţelegem cu toţii este că, de fapt, nu există decît deosebiri formale şi că este absolut necesar să colaborăm pentru cauza noastră comună.** De aceea mi se pare că trebuie să remarcăm în mod deosebit faptul că, după mai mulţi ani de divergenţe, s-a instaurat un spirit propice colaborării dintre curentele lingvistice.

PROF. GIACOMO DEVOTO (Universitatea din Florenţa — Italia):

Deosebirea dintre curentele lingvistice a dus în parte la rezultate pozitive şi, personal, **cred că trebuie menţinută în continuare o dispută constructivă, evitîndu-se unele degenerări tehniciste.** În primul rînd, trebuie să arătăm că nu există o incompatibilitate între metoda comparativă, de exemplu, şi cea descriptivă. În felul acesta scopul principal al dezvoltării ulterioare devine concilierea lingvisticii istorice tradiţionale cu cea structurală, realizarea unei sinteze între comparativism şi tipologie.

CONCLUZII ?

E greu să cuprinzi în cîteva rînduri complexitatea unei întruniri internaţionale de o asemenea amploare cum a fost acest al X-lea Congres al lingviştilor. Va trebui să treacă destul timp pentru a se putea emite concluzii definitive. E suficient să spunem că cel mai conştiincios participant n-ar fi putut urmări în timpul celor cinci zile ale congresului decît vreo 40 de comunicări. Şi au fost peste 800!

Ceea ce apare evident este efortul comun tuturor lingviştilor de diverse orientări, adepţi ai diferitelor metode şi teorii, spre realizarea unei cooperări, a unei „coexistenţe paşnice", ca să folosim un termen întrebuinţat chiar la congres.

Pornind de la o afirmaţie a lui Roman Jakobson se pare că, după ce — atraşi de noutatea şi posibilităţile oferite de metodele ştiinţelor conexe — lingviştii s-au îndreptat spre acestea şi, după ce au luat din ele tot ce le-a fost necesar, sînt decişi acum „a se întoarce la matcă".

Misterele încă nedezvăluite ale limbii îşi aşteaptă cercetătorii!

Cezar TABARCEA

ANA ŞOIT

ROŞIA MONTANĂ
FILON DE AUR ŞI DE LEGENDĂ

Sta viator ! — opreşte călătorule, dacă străbaţi Munţii Apuseni, pe cel mai frămîntat pămînt al ţării, care a atras încă din vremea strălucirii romane ochii şi lăcomia multor năvălitori.

Acolo unde valea se lărgeşte formează bazinul propriu-zis al Roşiei-Montana, cu aşezăminte mult mai multe şi mult mai răspîndite care, dezvoltîndu-se mai serios în partea superioară a văii, formează acolo, împreună cu colonia minei în sus, centrul comunei cu toate aşezămintele administrative, culturale.

Comuna, în partea de sus, are o serie de căi rutiere foarte grele, pietruite cu bolovani mari, unde se poate circula numai pedestru, sau pe cai mici de munte şi măgăruşi. Rar cu boi din cauza pantelor mari şi repezi. Aceste drumuri care leagă între ele, ca o nadă, aşezămintele omeneşti din partea superioară a comunei sînt şi foarte înguste, fără şanţuri de scurgere a apelor, fiind limitate marginal de garduri din piatră sau bolovani neciopliţi, zidite fără mortar prin suprapunere. Străbat comuna în lungul ei, de la est la vest, pînă la Gura Roşiei. Gardului acesta rustic localnicii îi spun „maor".

Roşia-Montană, prin aşezarea ei mai mult decît ciudată, cît şi prin trecutul istoric foarte important, datorită vechimii şi bogăţiei subterane, posedă relicve din trecutul îndepărtat al geto-dacilor şi scito-agatîrşilor. Cîteva cărţi de vizită la intrarea în comună socot c-ar fi binevenite şi ar spori interesul călătorului.

Roşienii cunosc multe amănunte legate de obîrşia lor şi povestesc cu plăcere.

Morar Leontina, de 71 ani, poreclită Boşuleasa, pensionară de miner, spune:

— Cînd eram copilă, auzeam din bătrîni că la Islazul cel mare, pe şesurile şi colinele acelea, a fost o aşezare minerească a agatîrşilor şi dacilor. Era ca un oraş cu case frumoase şi biserică, cu altare pentru zei. Sub oraş erau minele numite steolne. Şi azi se văd locurile galeriilor din care iese apă rece şi curată ca lacrima. Bătrînii spuneau c-au fost şi clopote de aur, care au căzut în surpăturile din mină şi nu s-au mai putut scoate. Apoi, cred că mai sînt comori îngropate, ba chiar galbeni, dar nu te poţi apropia de locul lor.

Comuna este populată de legende vechi şi basme cu vîlve, care dăinuie poate de mii de ani.

STA VIATOR — opreşte călătorule să pătrunzi în lumea lor necunoscută sau prea puţin cunoscută.

De la haltă, unde opreşte bătrîna mocăniţă Turda-Abrud (linia fiind construită între anii 1910—1912), drumul spre Roşia urcă prin tîrg puţin cîte puţin. De-o parte şi de alta a drumului peisajul este deosebit de variat. Cîteva case la marginea drumului, altele cocoţate pe-un vîrf de deal, altele căzute parcă-n prăpastie. Aşa se continuă comuna pînă la Gura-minei, cu cîte-o frîntură de pădure, stînci, pietre de culori diferite. Izvoare şi pîraie avînd cursuri neregulate, cu albii stîncoase şi maluri abrupte, specifice apelor de munte, vin să te-ntîmpine, călătorule ! Deşi zgomotul apelor tinde să acompanieze poporul de păsări, aici liniştea e înaltă.

Foieşul, care colectează şi apele din minele subterane, are un colorit roşiatec sau galben, din cauza oxizilor de fier. Localnicii spun că-i „apă găliţoasă" şi că nu e bună de băut. Intensitatea frumuseţii şi a ineditului, gradîndu-se pe măsură ce înaintăm, locul exclamaţiilor îl iau meditaţiile.

Ajunşi în vîrful masivului Cetate. complet descoperit, vegetaţia lipsind, ai impresia că ai căzut farsă unei hipnoze.

Stînci cavernoase datorită lucrărilor de exploatare extinse la maximum prin numeroase metode : de la cele primitive cu ajutorul focului şi apei de pe vremea scito-agatîrşilor, geto-dacilor şi a romanilor cu dalta şi ciocanul, pînă la cele cunoscute nouă, au făcut din Cetate o vedere halucinantă, cu stînci dantelate, cu grote, din care aştepţi cu teamă apariţia unor halucinaţii.

Vîrful Cetăţii ne apare într-o gamă de culori pe care nici un pictor n-a reuşit încă să le îmbine. Prin oxidarea mineralizaţiei la suprafaţă apar culorile roşcat-ruginiu, un roşu calm, deschis ; un verde pierdut şi un albastru posomorît. Totul mi se pare de domeniul fanteziei, al unui fenomen extraordinar.

Alături de Cetate se află Chernicul, impunător, stăpînind panorama Roşiei pînă în depărtare. Şi el cu creştetul descoperit pare a saluta ziua ce s-a rupt din noaptea trecută. Ciuruit pe dinăuntru ca un plămîn cavernos, totuşi este înconjurat de-o aureolă. aceea a metalului nobil ce-i străbate arterele. I s-au atribuit legende care spun de nişte bogăţii fabuloase. Frumuseţea lui însă întrece orice bogăţie, din toate legendele. Şi-a uimit vizitatorii prin coloritul inedit ce-l ia în funcţie de lumina soarelui. Un uriaş, cu faldurile tunicii largi, cu cerul sprijinit pe umeri. Nu e o vedere obişnuită. Unic, ros pe dinăuntru ca de-o boală grea, de mii de ani se înfruntă cu timpul. Doi magnifici. Un tablou atrăgător cu umbre şi lumini neîncercate de nici un penel în faţa căruia pierde îndrăzneala. Martor cuvîntător al tuturor evenimentelor ce s-au scurs pe albia mult frămîntată a Roşiei-Montana. De data asta Chernicul mi s-a părut un împărat bătrîn care cu un ochi plînge şi cu altul rîde, descoperit, fără coroană.

Face un contrast izbitor prin zonele stîncoase, sclipitoare, cu cele împădurite.

Un ochi plînge şi altul rîde...

Din vîrful Chernicului se pot vedea îndepărtatele siluete ale masivelor muntoase. Vulcoi-Corabia Boteş, leagănul unui minerit multisecular, masivul muntos al Vulcanului format din calcare stîncoase, apoi stîncile dantelate ale Strîmbei, cununile înzăpezite ale masivului Găina din munţii Bihariei, după care urmează crestele împădurite cuprinse sub denumirea de Muntele Mare. Iar la închiderea turului de orizont, masivele muntoase din jurul Băii Arieşului, Colţul Mutului, Colţul Cremenii, cele două Geamăne şi impozantele Detunate.

Nu e uşor să scrii despre Roşia-Montană. Dacă n-ai stat seri lungi de vorbă cu bătrînii, cu foştii holoangări, dacă n-ai băut „vinars pe buruiene" din sticla ce ţi-o întinde cu un gest larg, în plină stradă, roşiarul, nu poţi intra în sfera lor şi truda e zadarnică. Înseamnă că ai trecut pe lîngă ei.

Trebuie să-ţi simţi şira spinării furnicată de vreo legendă, pe care ţi-o povesteşte de parcă ar fi fost aievea, să mănînci balmoş, să bei apă aplecîndu-te în fîntîni, să fi gustat din pîinea lor sau să joci Ţarina pînă-ţi iau foc creierii, să prinzi dintr-o privire cuta tristă din jurul gurii vreunui minier bătrîn.

Stau de vorbă cu Golgoţ Ioan, zis al lui „Aţă", miner pensionat, de 56 ani, cu o vechime de 28 de ani în minerit la Stat.

— Anii lucraţi la particulari nici nu-s trecuţi. Am intrat în mină la 13 ani, cot la cot cu alţi copii de seama mea. Scoteam minereul cu sacul, cu corfa, şi-l duceam la şteampuri. Cîştigam atîta că abia puteam lua pîine, eram toţi în sărăcie şi golătate, familia avea o mie de petece. Am început lucrul în mină cu şteartul care scotea fum".

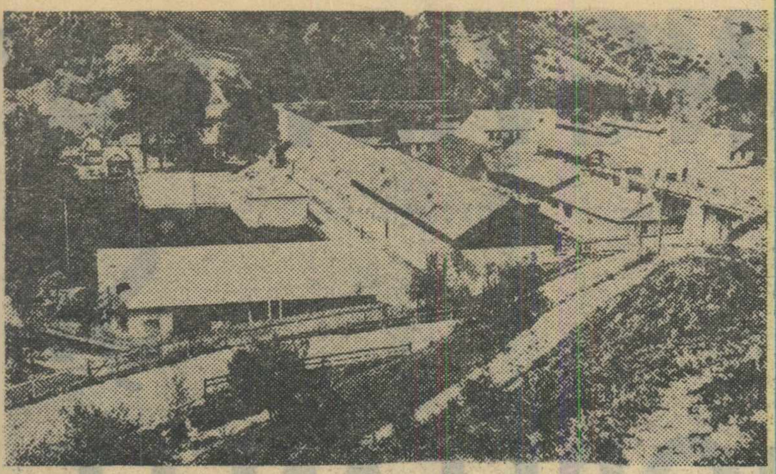
Golgot povesteşte greu, are astmă. Acum, fiind pensionar, „se bucură oasele lui de-o odihnă meritată", pensia asigurîndu-i o „bătrîneţe frumoasă".

— Moşului meu Floca Iosif (Aţă) şi ortacului Tordoi Pişta li s-a terminat „luminarea" de seu pe baie, spune mai departe Golgoţ. Au rătăcit o săptămînă şi jumătate. Spaima i-a năucit de-a binelea c-au început să-şi aprindă hainele de pe ei, că pucioasă nu mai aveau.

După fum au fost găsiţi de alţi ortaci. Cînd i-au scos afară nu mai puteau mînca. În mintea lor se răsturnase timpul peste cununa de dărîmături şi noaptea ce i-a înconjurat a învălmăşit totul.

— Dar holoangăr ai fost?

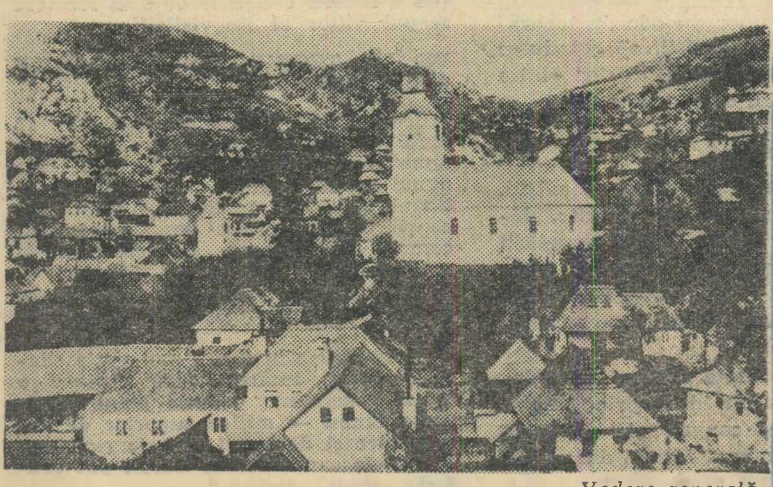
— Am holongărit la mina Rîzna, unde alţi holongări ne alungau. Care erau mai tari, rămîneau ! Se întîmpla ca toată noaptea să nu facem nimic. Şi

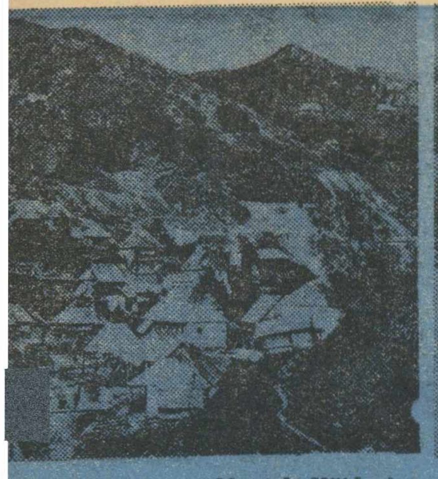

Instalaţia de pompare Gura Roşiei

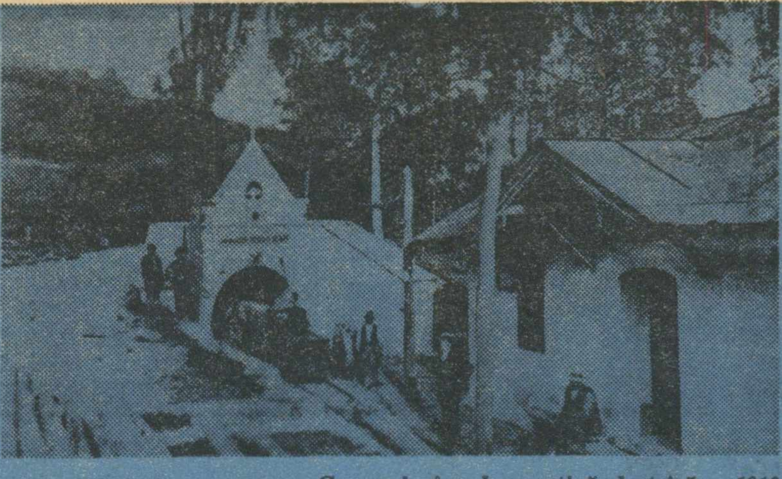

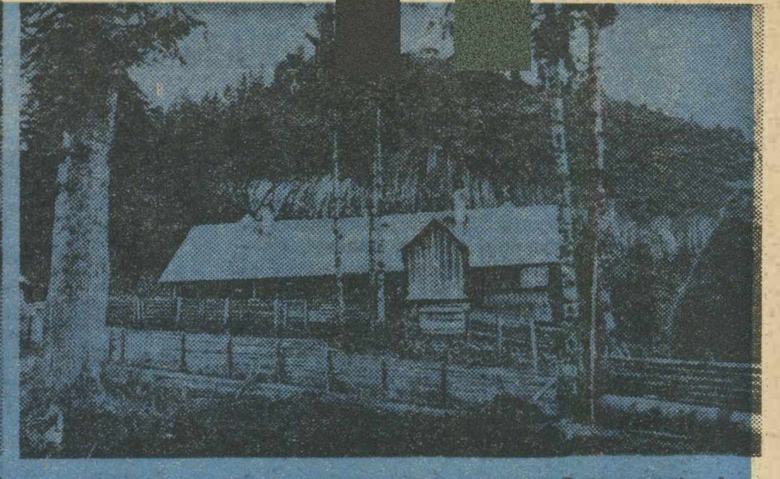
Piaţa, altădată

Vedere generală

Muntele Văidoaia

Gura minei cu locomotivă electrică — 1910

Detunata și cabana

umblam pe locuri primejdioase de se rostogoleau buhle peste noi, unii au rămas îngropați de buhle. Pe unii ne aduceau lăcomia, pe alții foamea.

Cotișel Iosif a căzut pe un suitor cu capul în jos circa 20 m. Și-a zdrobit capul și mort l-au scos afară. De la baia de la Rîznă altul a căzut în vîrtejul cu apă.

Golgoț își amintește că s-a găsit în mina Cătălina un rob conservat de galiță, pe jomp, alegînd aur, de pe vremea robilor.

Moarte crîncenă !

Cioara Francisc, miner pensionar de 54 ani, știe lucruri interesante și propune înființarea unui muzeu la Roșia-Montană, unde să se adune din comună toate pietrele cu inscripții, relicve ale trecutului, apoi diferite unelte care să vorbească despre evoluția mineritului, o roată de șteampuri și altele. Vizitatorii ar vedea lucruri unice.

— Șteampurile de lemn le-a inventat iobagul dulgher Palade, din Cîmpeni", precizează dînsul.

Eu le-am văzut la vremea lor, învîrtindu-se acționate de apă și poate m-am mirat cu exclamarea plastică a crișanului care zicea de șteampuri :

— „Dracu negru o mai vazut ca în țara moțului să zică (cînte) apa și să joace lemnul", dar n-am știut cine le-a cugetat și le-a meșterit. Cioară Francisc a auzit din bătrîni că minerii din Roșia-Montană și împrejurimi au sprijinit cu aur răscoala lui Horia, revoluția lui Avram Iancu, pe lîngă luptătorii activi. Tot de la dînsul am aflat despre un steag roșu, lucrat dintr-o mătase grea, purpurie și cusut cu fire de aur, cu ciucuri de aur. Steagul este vechi, de la primele răscoale ale minerilor.

Prin anii 1928—1933, minerii din Roșia-Montană s-au dus cu el la o demonstrație la Alba-Iulia. Copoii siguranței au vrut să-l confiște. Asta însemna să tulbure cursul demostrației și au amînat pînă la sfîrșitul ei.

Minerii însă au prins de veste, l-au luat de pe mîner și Simion Văleanu s-a înfășurat în purpura lui caldă, strecurîndu-se pe drumuri necunoscute și neumblate. La înapoiere, toți minerii au fost percheziționați și drumurile de la Alba-Iulia spre Abrud păzite. Ajunși acasă l-au ascuns pe baie și steagul există și azi.

Ascultînd toate astea am avut revelația unor comori dezgropate prin propria mea putere, perseverența. În adîncurile sufletului poporului zac comori de veacuri, aidoma ca-n legendele lor. Deasupra lor strălucesc flăcări care cheamă... Sta-viator...

Aici imaginația a atins adevărate performanțe. Cele peste 300 legende culese numai de aici și comunele învecinate, ne-o dovedesc cu prisosință. Poeta Maria Botiș Ciobanu făcea următoarea afirmație despre credințele băieșilor din trecut : „Dar atîtea cîte au băile de aur din Roșia Abrudului și din jur nu s-a mai pomenit nicăieri pe rotogolul pămîntului".

În minele de cărbuni și sare minerul muncea fără a fi prins de frigurile unor căutări înnebunitoare. Toate legendele sînt rodul visurilor, a ceea ce ar fi vrut ei să se întîmple iar credința într-o vîlvă bună, care să le aducă „noroc", era o iluzie, speranța în mai bine, a acelor vremuri. Soarta lor, chiar dacă ajungeau la aur, era un suiș și un coborîș frenetic în același timp.

În monografia Roșiei-Montane, minuțios întocmită de inginerul David Nicolae, după cercetări și documentări de ani, apar într-un număr impresionant aproximativ 105 tăuri, lacuri de acumulare ale apelor de aici. Unele cu o capacitate mai mare, altele cu fundurile înnămolite și pline de ierburi. Ele s-au format prin ridicarea unor diguri din pămînt, pentru oprirea apei văilor principale în care se mai adunau și apele rezultate din ploi și topirea zăpezilor, constituind astfel forța motrică necesară acționării șteampurilor particulare.

Se spune că în mare parte aceste tăuri din jurul Roșiei-Montane au fost construite de pe timpul Austro-Ungariei în jurul anilor 1750—1850. Ele datează din diferite etape istorice ale omenirii, după necesitățile popoarelor care au trecut pe aceste meleaguri, avînd drept scop extragerea și prelucrarea minereului, aurul fiind pentru ele o atracție magică.

Grupul de tăuri, situate în pădurea de brazi la poalele masivelor Chernic și Gherghelеu, are o poziție pitorească, de-o rară frumusețe. Apa este de culoare verde, din cauza brazilor care se oglindesc în ea. Vîrfurile brazilor, muiate în apă și cer în același timp creează o imagine solemnă pe un fundal măreț. Aici vin în zilele de sărbătoare localnicii cu coșul plin de merinde să-și petreacă. Se cîntă, se spun snoave și basme și se bea uneori zdravăn.

Roșienii sînt veseli din fire, chiar blînzi și pașnici, dar, cum din cremene sar scîntei, sînt iuți și aprigi la mînie cînd cineva lezează patrimoniul lor sufletesc. Au moștenit de la strămoși o mîndrie al cărei grafic nu coboară niciodată. Au fost mîndri și-n zdrențe.

Zdrențe și aur ! Nu puteam asocia aceste două cuvinte oricît efort aș fi depus. Așa i-am cunoscut pentru prima oară în anii 1943—1944. Goi și zdrențăroși, ieșiți dintr-o lume necunoscută mie, adunînd noroiul după ploaie, pe uliță, căutînd aur în praful drumului... Este vorba de cei săraci. M-am uitat atunci la mîinile lor care semănau cu rădăcinile copacilor, aspre și noduroase, umerii puțin aduși, fața dîrză. Am avut impresia că mă avertizează :

— „Nu mă jigni. Sărăcia mea e bogată !" Pînă și simplitatea lor era dificilă. Te apropiai de ei cu o teamă nelămurită că se închid în cochilia lor ca melcul, se ascund precum firul de aur în stîncă.

Fată de străin manifestau un fel de neîncredere, ostilitate, pînă nu-l adulmecau bine, pînă nu știau ce hram poartă, și doar atunci, lăsînd la o parte bănuiala, îi vedeai așa cum sînt ei într-adevăr, umani și ospitalieri, veseli și dîrji în același timp, în lumina lor de fiecare zi.

Acești stăpîni ai munților, din timpuri străvechi care sînt amestecate cu negura basmelor, au format un element distinct în ramura poporului nostru. Cununa Munților Apuseni i-a adăpostit ca o cetate temerară ; și-au păstrat obiceiurile, caracterul, influențele, un întreg complex care întrunește tezaurul sufletesc al unui eroic popor.

Din lipsă de date documentare, de documente scrise sau tipărite, mă mărginesc mai mult la povești și basme auzite sau chiar la presupuneri.

Se admite în general că aurul ar fi fost probabil primul metal descoperit în lume, aceasta datorită calităților și culorii atrăgătoare, chiar fascinante, și a răspîndirii lui foarte mari, mai ales în nisipurile multor rîuri, care au atras atenția oamenilor de la începutul existenței lor.

În ceea ce privește mineritul de aur în țara noastră, nu se știe precis cînd a început, este foarte străvechi și foarte îndepărtat, ascuns în vremurile preistorice sau în începutul vremurilor istorice. Ca o întărire a acestui fapt sînt cele cîteva ciocane de diorit (rocă grăunțoasă, alcătuită mai ales din amfipoli), de care s-a servit probabil omul preistoric la extragerea aurului cu cca. 4—6 mii de ani î.e.n.

Ca documentație și mărturie acestui fapt sînt rezultatele unor săpături arheologice, care au scos la lumină monede de aur grecești în formă de verigi de diferite mărimi și greutăți, precum și instrumente de extras și prelucrat aurul, care găsindu-se împreună duc la această ipoteză foarte apropiată de adevăr. În afară de aceste mărturii mai avem și cîteva cuvinte grecești rămase în vocabularul acestor ținuturi, dintre care numele Crișurilor de la grecescul „hrusos" — aur.

Se presupune chiar că aurul, ca metal nobil și prețios, s-ar fi descoperit în această parte a Europei prima dată în regiunea Roșiei-Montane.

Tot din povești deducem că dealul Orlea, de 884 m. azi, ar fi fost mult mai înalt pe vremuri, precum și Cetatea, și că din cauza mineralizației abundente la suprafață metalul a fost extras încă din vremuri preistorice, înainte de întrebuințarea uneltelor confecționate.

După unii istorici, legenda lînei de aur în mitologia greacă se presupune că ar fi fost în legătură cu aurul din bazinul Roșiei-Montane și că această lînă nu poate fi altceva decît piei de miel sau țesături de lînă sub formă de cioareci, pe care localnicii le-au întrebuințat ca petice la hurcile cu care spălau nisipurile aurifere din albiile rîurilor sau produse din măcinarea minereurilor aurifere în rîșnițe de piatră, așa cum lucrau băștinașii noștri.

Herodot descrie foarte frumos portul și mai ales podoabele excepțional de bogate ale agatîrșilor, o seminție a dacilor, care au trăit pe aceste meleaguri și s-au ocupat intens cu mineritul.

Primul decret care stabilește starea judiciară a minerilor și-a ținuturilor miniere a fost al regelui Ștefan în anul 1035. El spune că ținuturile miniere sînt la dispoziția regelui iar minerii băștinași devin iobagii coroanei.

A trebuit să treacă 1000 de ani de frămîntări și lupte, pînă la libertatea de azi a minerilor, drum lung în istorie de istovitoare încercări : șomaj, foame, boli, certificate de cerșetori, pribegie zadarnică în căutarea lucrului, la care se adăuga și dorul de pîine, după cum vedem într-o creație folclorică din Roșia-Montană, a lui Tioc Grasim-Balmoșul.

Avem mîini aur să dăm
Și lumea s-o răsturnăm,
Să-și scuture țîțîna,
Țarîna și pulberea.
Avem aur
N-avem pită,
Un darab mucegăită
Mă dusei cu ea pe baie
Foamea și mai rău mă taie...

Un grup de profesori entuziaști, în frunte cu prof. dr. Dumitru Braharu, de curînd distins cu titlul de „profesor emerit", prof. Victor Mesaroș, deputat în Marea Adunare Națională, prof. Romulus Felea, Oprea Donică și alții depun o muncă rodnică aici, în Munții Apuseni năpădiți de ignoranță în trecut.

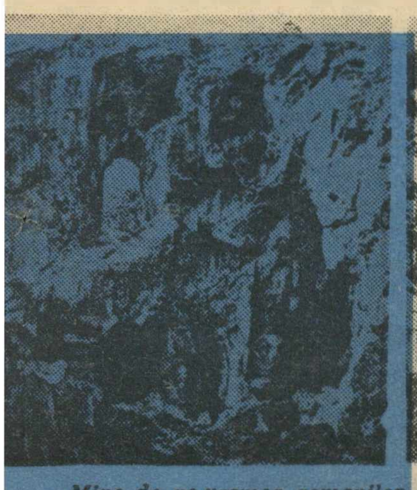
Am luat parte la sesiunea de comunicări cu prilejul căreia s-au dezvelit două plăci comemorative privitoare la activitatea lui Ion Agârbiceanu și a lui Ion Pop Reteganul în comuna Bucium Sașa, comună vecină cu Roșia-Montană.

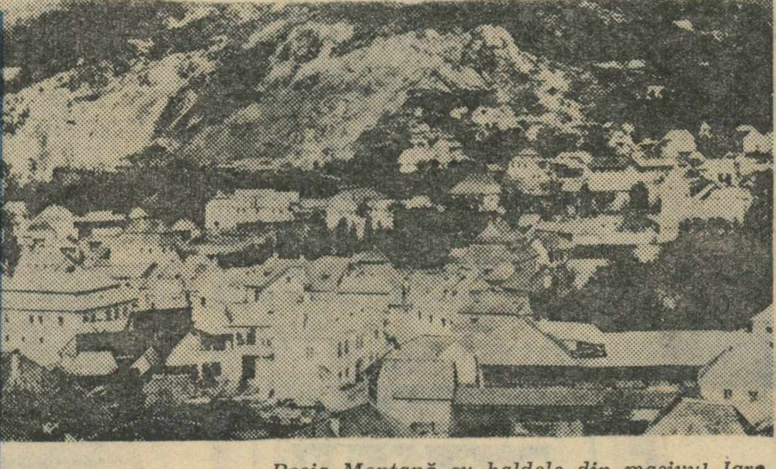
Cum vii de la gară, la intrarea în Abrud, se află o căsuță de munte, veche, pe care stă fixată o placă de marmură cu inscripția : „În această casă s-au întîlnit Nicolae Bălcescu și Avram Iancu". O casă mică a adăpostit două genii ale revoluției noastre. Nu poți trece nepăsător fără un fior de mîndrie pentru istoria măreață a neamului românesc.

Pe stînca Detunatei o altă placă însemnă trecerea lui Iosif Vulcan prin Munții Apuseni. O viață culturală intensă a cuprins toată inima munților și n-a rămas nici un cătun fără flacăra ei, fie cît de îndepărtat.

Iar azi mina-i numită „fîntîna bucuriei" sau a „soarelui".

Ca un merișor din coastă
A înflorit și mina noastră,
Mina mea-i sălaș cu soare
Brațul creangă care-nfloare
Merg pe galeria joasă
Ca pe o stradă luminoasă
Și mă bucur că trăiesc
Pe pămîntul românesc !

Mine de pe vremea romanilor

Roșia Montană cu haldele din masivul Igre

Cetatea mare

MAGELLAN ŞI NECUNOSCUTUL DE-ACASĂ

Ispitele „necunoscutului de-acasă" — de care uitase însuşi cel care a făcut înconjurul lumii — au fost la noi mai insistente în ultimul timp. Că e vorba de folclorişti, că e vorba de arheologi sau de geologi, geografia economică şi spirituală a patriei noastre a atras ochii mari şi avizi ai tînărului cercetător. Bucuria descoperirii unei doine ori a unui motiv ornamental atrage din ce în ce mai mult spre cercetare pe studentul nostru „excursionist". Iniţiativa alcătuirii brigăzilor studenţeşti vine, de cîţiva ani, tocmai în întîmpinarea unor astfel de preocupări. Din păcate însă brigăzile, pe lîngă că sînt puţine la număr, nu reuşesc în general să devină ceea ce şi-au propus iniţial. Cum să fie organizate, ce şi cum să urmărească — vom încerca să sugerăm în marginaliile la cîteva itinerare străbătute de trei dintre cele mai bune brigăzi din Timişoara, Bucureşti şi Cluj.

POPAS ÎN VALEA INFERIOARĂ A NEREI

Brigada studenţească timişoreană a fost organizată de catedra de folclor şi condusă de şeful ei, lectorul Gabriel Manolescu, avînd-ul ca „secund" pe Vasile Creţu, şeful subredacţiei „Vieţii studenţeşti". Brigada, bine alcătuită, cu sarcini individuale precise, şi-a propus cercetarea văii inferioare a Nerei (raionul Oraviţa), pe itinerarul Sasca Română, Sasca Montană, Cărbunari, Stînăpari, Slatina Nera, Petrilava, Macoviste, Naidas. Au luat parte la cercetări 14 studenţi dintre care: unul de la arte plastice, unul de la ştiinţele naturii şi doisprezece filologi (folclorişti şi lingvişti) din ani diferiţi. Plus cunoscutul cineast amator — Sandu Dragoş. Au avut deci un aparat de filmat şi magnetofon.

Pe Valea Nerei sînt cîteva sate de olteni localizaţi aici prin 1740. Tăietori de lemne din tată în fiu, au trăit în preajma munţilor păstrîndu-şi nealterate obiceiurile şi cîntecele. Ba au şi influenţat obiceiurile şi cîntecele localnicilor. În ultimul timp ei au fost cuprinşi în raza de influenţă bănăţeană. Ideea cercetării acestei zone este cît se poate de fericită, tinerii cercetători fiind în faţa unor realităţi bogate şi obligaţi nu numai să noteze dar să şi interpreteze, să compare şi să circumscrie fenomenele. **Obiectivele cercetării au fost aşadar: urmărirea şi descoperirea zonei de pătrundere a baladei olteneşti în folclorul epic al localnicilor şi motivul zorilor în cîntecul liric, în obiceiurile calendaristice şi de familie.** S-au mai lămurit „necunoscutele" cîntecului de petrecut, ale semnificaţiei şi frecvenţei măştilor animaliere în obiceiurile de primăvară (carnavalul din perioada zăpostitului). **Un element actual: dezvoltarea mişcării corale.**

La început, sătenii i-au primit cu circumspecţie, neînţelegînd rostul vizitei atîtor „studenţi". Şi atunci s-a folosit Calul Troian: s-a început cu cîntecul de petrecut. Oamenii au înţeles. Într-un sat, un om bătrîn le-a povestit una „de-a lui". Cică era în urlab, la nevastă, prin 1915, cînd iaca o telegramă de la reghiment: Hai, îl chema reghimentul. Hai că fără tine îi bai mare. Omul şi-a-mbulzit în raniţă de-ale gurii şi ţop la reghiment. Cînd l-o văzut colonelul s-a bucurat peste poate: No, bine c-ai vinit. Puşcă talienii de trăzneşte... No, lasă-i pe mine. Şi-a luat puşca şi din zori pînă-n sară tot o puşcat, că sara talienii or tăcut. A venit colonelul şi l-a pupat şi l-a lăudat: No, că fără tine ne prăpădeam.

La cheile Nerei viperele au repetat legenda Evei. La băieţi nu s-au arătat. Cînd au apărut fetele au scos capul şi au început să şuiere. Semn că erau bolnave. Că băieţii le-au omorît.

S-a filmat un obicei de-o frumuseţe ciudată, rămas de pe vremea dacilor. În noaptea de Sînziene fetele se duc într-un luminiş de pădure rară şi culeg sînziene. Le culeg pe rouă, cînd luna doarme în limpezimea ei. Se dezbracă şi se rostogolesc aşa goale prin flori. Apoi se duc la poalele unui gorun şi împletesc cunună. Intră cu cununa în apa unui pîrîu şi aici se rotesc în jurul cununii, rostind descîntecul făcutului de dragoste. Cununa o pun la poarta unei fete.

Filmul, realizat de Sandu Dragoş, după un scenariu de Vasile Creţu, se anunţă foarte interesant şi nu ne îndoim că va fi solicitat.

În ultimele zile ale excursiei studenţii timişoreni au fost însoţiţi, cu totul întîmplător, de actorul Emmerich Schäffer şi soţia sa aflaţi în agrement prin aceste părţi. În felul acesta s-au putut urmări şi elementele de „interpretare dramatică" specifice folclorului de pe Valea Nerei.

Rezultatele cercetărilor vor fi publicate în curînd. Se lucrează la o monografie cuprinzătoare (în privinţa folclorului). Ce este foarte important este faptul că încă de pe acum timişorenii se gîndesc la o ieşire mult mai amplă, în vara viitoare, într-o altă zonă. Cercetările de atunci vor fi conjugate cu cele de sociologie.

„ORĂŞENII" DIN SLATINA

Tot o excursie specializată (şi termenul acesta începe să fie impropriu) au făcut studenţii sociologi ai Universităţii bucureştene. Ieşirea lor pe teren, într-un cadru riguros ştiinţific, a beneficiat de aportul unor specialişti de frunte. E destul să amintim numele profesorilor universitari Miron Constantinescu şi H. H. Stahl, alături de care, în buna tradiţie a vestitului seminar de sociologie de pe vremuri, condus de Dimitrie Gusti, au participat specialişti consacraţi ai altor domenii ca: lect. univ. Pantelimon Golu (catedra de psihologie), Ştefan Costea (director în Ministerul Învăţămîntului), Leon Ţopa (Institutul de ştiinţe pedagogice), H. Culea (Institutul de filozofie), A. Iordache (Institutul de istorie „N. Iorga"), I. Băcănaru (Institutul de geologie-geografie), ing. agronom P. Stănculescu (Universitatea Bucureşti), conf. univ. Constantin Enache (Institutul de arhitectură „Ion Mincu"). Au mai fost invitaţi cercetători de la alte discipline şi de la alte universităţi din ţară.

Anul trecut, cînd s-a înfiinţat secţia de sociologie la Bucureşti, am bănuit viitoare ieşiri în teren. Dar bănuiala noastră se oprea la anul viitor (aşteptam un cumul de experienţă din partea studenţilor). Surpriza a fost plăcută cînd am aflat că **la 29 iunie un grup de 34 de studenţi (28 sociologi şi 6 psihologi) s-a deplasat la Slatina, pentru ca timp de o lună să facă cercetări pe tema „Procesul de urbanizare în zona Slatina".**

Profesorul H. H. Stahl a surprins foarte bine scopul acestor cercetări: se permite studenţilor ca încă din primul an să treacă de la studiul teoretic general la un contact nemijlocit cu realitatea socială, putînd folosi direct pe teren primul bagaj de cunoştinţe. Avînd alături cercetători cu o bogată experienţă, rodul unei asemenea ieşiri este, fără doar şi poate, deosebit de bogat.

Vorbeam mai sus de buna tradiţie a Seminarului de sociologie condus de D. Gusti. Această tradiţie, reluată pe un plan teoretic şi metodologic superior (în paralel cu activitatea noului Institut de sociologie), poate dezvolta o vastă mişcare de cercetare sociologică a realităţilor construirii desfăşurate a socialismului.

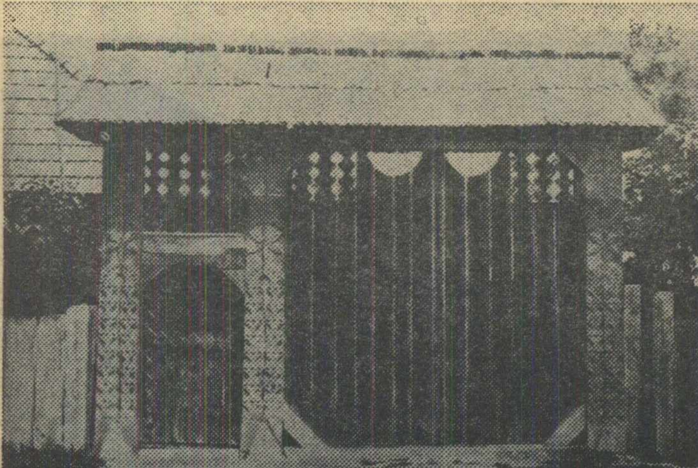
Tema luată în cercetare de studenţi a fost servită de instrumente sociologice moderne şi eficiente: chestionarele privind profesionalizarea, fişa salariatului, relaţiile interumane, organizarea muncii, alte chestionare privind integrarea urbană, sistematizarea spaţiului urban şi motivele deplasării forţei de muncă spre oraşul Slatina.

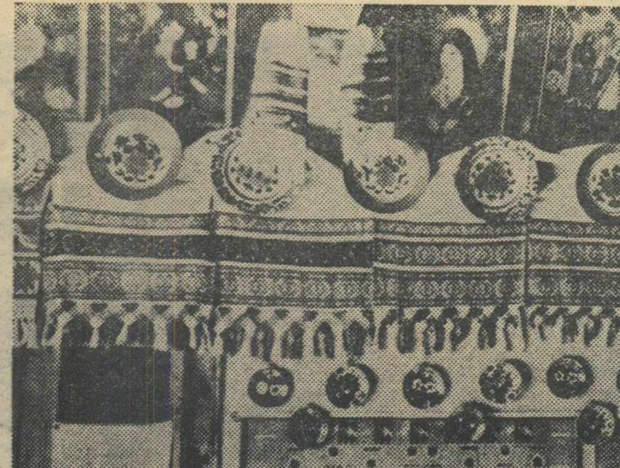
Locul cercetărilor a fost, după opinia noastră, foarte bine ales. Oraşul Slatina este în plin proces de dezvoltare. Caracterul rural, patriarhal, face loc transformărilor urbane moderne. Cercetările efectuate (şi care continuă!) în plenul unei mari dezvoltări economice şi sociale vor scoate la lumină elemente inedite, specifice, dar şi unele generale, cu o arie de aplicare mai largă. Concluziile pe care le aşteptăm vor servi drept model altor cercetări.

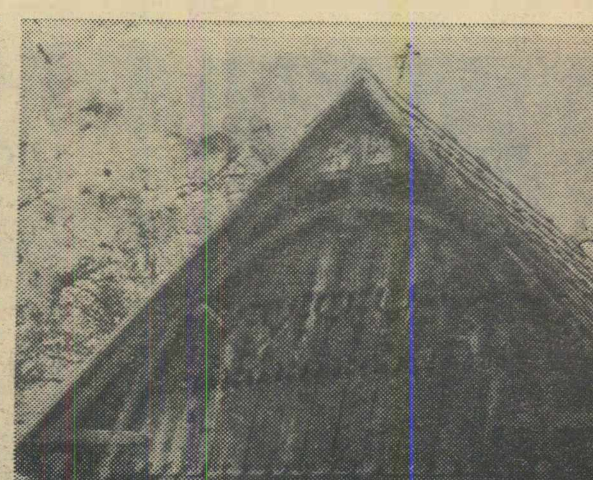
Ca rigurozitate ştiinţifică, ieşirea în teren a studenţilor sociologi şi psihologi din Bucureşti ni se pare un model demn de urmat.

MAI MULT DECÎT O EXCURSIE

Clujenii n-au avut propriu-zis o brigadă. Iată ce ne scrie studentul Ion Marcea:

Organizată la recomandarea Consiliului U.A.S. al centrului universitar, brigada a fost condusă de lectorul Laurențiu Hodorog, directorul Casei de cultură a studenților din Cluj.

Trebuie subliniat de la început că, avînd în vedere componența membrilor ei, cele 12 zile de excursie prin țară au depășit cadrul unei simple călătorii pasive, contemplative. Formată din studenți de la diverse facultăți — Medicină, I.S.E., Filologie, Conservator, Biologie etc. —, avînd însă toți un numitor comun (erau membri ai ansamblului folcloric al centrului universitar), această excursie a luat caracterul de turneu de spectacole, călătorie de documentare, culegere de folclor, fără a exclude însă latura distractivă, de destindere. Trebuie să subliniez însă un caracter aparte, binevenit, recomandabil și pentru alții în legătură cu felul de organizare. Excursia, ca atare, a avut un plan general, riguros stabilit încă de la Cluj. Participanții au fost împărțiți în comisii, după specificul facultății lor, pentru a studia aspectele social-economice, istorice, culturale folclorice, asistență socială etc, toate avînd ca scop cunoașterea detaliată, sub toate aspectele, a locurilor vizitate. În același timp, pe baza programului stabilit, s-au lăsat la latitudinea studenților orientarea și alegerea acțiunilor ce le cred de cuviință, pentru a-și îndeplini fiecare sarcinile. Tot de comun acord făceam popasurile, stabileam durata lor, precum și itinerarul în amănunt.

Trebuie să menționez că, în acest fel, în majoritatea aspectelor ei, excursia și-a atins scopurile : s-a adunat material deosebit de bogat (dovadă zecile de negative cu aspecte ale portului, ocupațiilor, artei populare, benzile de magnetofon cu cîntece de nuntă sau țipurituri oșănești inedite, caietele de însemnări pline), pe baza căruia în toamnă se vor organiza simpozioane, se vor îmbogăți spectacolele folclorice etc ; în același timp, colectivul de participanți s-a sudat, iar zilele au trecut deosebit de agreabil.

Am dat o serie de spectacole în Ciucea, Vadul Crișului, Popești (Crișana), Groși (Maramureș). Pentru unii dintre participanți, absolvenții, acestea fiind spectacolele lor de adio. Dacă adăugăm și faptul că spectacolele erau prezentate în fața celor de la care am învățat — în ultimă instanță — sînt suficiente argumente că am dat tot ce am putut, fiind răsplătiți de entuziastele aplauze ale sălilor arhipline.

Excursia a fost autoguvernată, condusă în fiecare zi de cîte un student. Studenții au făcut totul. S-a ținut un jurnal „de bord“, în care s-a notat tot ce era mai interesant. Se va organiza o expoziție de fotografii pe cîteva teme mari : evoluția porților, evoluția fîntînilor, olăritul, troițele etc. Expoziția va cuprinde și obiecte culese și împrumutate de la diverse muzee etnografice. S-a realizat, de asemenea, un film.

Remarcăm, în acest caz, buna organizare, faptul că o asemenea echipă întrunește un element foarte important : nu numai că este autoguvernată, dar poate fi și autofinanțată. Avînd o formație artistică în stare să dea spectacole cu plată, o asemenea brigadă complexă ar avea posibilitatea să funcționeze un timp mai îndelungat, făcînd cercetări minuțioase pe o arie întinsă. Un asemenea tip de brigadă complexă studențească ar fi bine să fie luat ca model, la care să se adauge, firește, rigurozitatea cercetării științifice.

SĂ LE NUMIM BRIGĂZI „DIMITRIE GUSTI“

În încheierea studiului „Școala monografiei sociologice“, H. H. Stahl, acum 30 de ani, nota : „Dorința noastră și credința noastră este că sămînța Seminarului de sociologie va da roade. Poate că nu este departe vremea cînd în cele mai multe dintre sate, căminele culturale vor lucra după modelul echipelor studențești, cînd deci ne vom afla în fața unei campanii extensive de cercetare a realităților sociale de la noi, de prefacere deci a întregii opinii publice și de creare a unei psihologii centrate în jurul gîndului de serviciu social care să fie atmosfera necesară în care să poată înflori satul românesc într-o renaștere a sa“. Dorința cea mai importantă a cunoscutului sociolog român, elev prețuit al marelui Dimitrie Gusti, este astăzi înfăptuită. Satul românesc a înflorit într-o renaștere uluitoare. Un singur amendament : căminele culturale, care există astăzi peste tot, n-au lucrat și nu lucrează după modelul echipelor studențești pentru simplul motiv că acestea nu mai există, cel puțin în alcătuirea concepută de Dimitrie Gusti.

Dar să vedem ce erau echipele studențești, înființate în 1934. **Ele au fost concepute ca unități puternice de lucru în sectorul cultural al activității Institutului social condus de D. Gusti. S-a organizat fundația echipelor studențești cu un program de lucru precis, cu un bogat cadru de tehnicieni. Scopul activității era organizarea căminului cultural.** Membrii unei brigăzi rămîneau într-un sat trei luni. În prima lună se cerceta specificul satului și se realiza un plan de acțiune adecvat. În următoarele două luni brigada activa cu exclusivitate în cadrul căminului cultural. În cinci ani, de exemplu, au lucrat 228 echipe în 114 sate cu 1615 studenți și 1198 tehnicieni (persoane specializate). În acest fel, brigada studențească contribuia efectiv la activitatea căminului cultural (spectacole, șezători, conferințe etc.) dar își realiza și scopul inițial — cercetarea științifică a satului.

Să ne mai oprim asupra compoziției : o brigadă era alcătuită din studenți de la specialitățile : litere, folclor, filologie, muzică, lingvistică, etnografie, istorie, sociologie, medicală, medicină veterinară, agronomie, educație fizică, drept, comerț etc.

S-au organizat 5 expoziții studențești, care au luat două premii internaționale, cîteva filme, s-au scris monografii și studii de certă valoare științifică.

Dacă, în ieșirea la Slatina, a fost preluată în mod superior tradiția Seminarului de sociologie, **ni se pare tot atît de firească preluarea tradiției brigăzilor studențești complexe pe care să le numim „BRIGĂZI DIMITRIE GUSTI“**, cel mai frumos omagiu adus amintirii profesorului și animatorului de răsunet mondial care a fost Dimitrie Gusti.

Trebuie să oferim studenților noștri cît mai multe posibilități de a cunoaște direct prefacerile sociale, comorile vieții spirituale ale poporului nostru. Să-i ajutăm să devină căutători ai bogățiilor purtate din veac în veac de popor. Mari brigăzi studențești, deplasate în cele mai îndepărtate sate, vor realiza un dublu scop : viitorii intelectuali vor cunoaște condițiile de viață și muncă ale oamenilor de aici, dar, prin acțiunile lor cultural-artistice, vor asigura satelor, care pe timpul verii sînt prinse în muncile agricole, ore de recreere superioară.

Sîntem convinși că oamenii satelor noastre vor fi bucuroși să-i primească pe studenți cu aceeași dragoste cu care românii i-au înconjurat întotdeauna pe tinerii cărturari veniți în mijlocul lor. Și atunci, **marele necunoscut al satului**, atît de des pomenit de acei absolvenți care refuză repartițiile, socotind că doar orașul este pe potriva „formației“ lor intelectuale, va fi un necunoscut ispititor, va fi **necunoscutul de-acasă**.

La începutul anului universitar s-ar putea organiza o conferință pe țară a „brigăzilor Dimitrie Gusti“, amplu schimb de experiență, dezbatere vie a celor mai importante probleme. O expoziție cu obiecte achiziționate și împrumutate, fotografii, filme și diafilme — ar întregi conturul unei activități bogate și variate.

Desigur, alte propuneri, care sperăm că nu vor întîrzia să vină pe adresa redacției noastre, vor contribui la traducerea în fapt a unei inițiative care merită toată atenția.

Constantin DUICA

INEDIT

AVRAM IANCU ÎN TIMPUL DIN URMĂ

În colecția subsemnatului se găsesc cîteva informații inedite despre Avram Iancu. În ce privește moartea lui Avram Iancu, Silviu Dragomir spune că s-a petrecut în „casa brutarului Ion Stupină zis Liber“ (Avram Iancu, București, 1965, p. 296). Nicolae Bolboacă, fost preot la Baia de Criș, scrie în 16 decembrie 1933 publicistului Ilie Dăianu din Cluj despre trecutul comunei și la sfîrșit adaugă «Referitoriu la Iancu, îți comunic următoarele : Iancu, în timpul din urmă, umbla îmbrăcat cu veșminte slabe, îl îmbrăcau domnii de aici, dar nu le ținea, o dată i-a dat o bundă, da o a rupt în două și o au dat la doi amăriți. Nu cerșea, dar umbla la case cunoscute și zicea din fluier niște doine atît de jalnice de storcea lacrimi. Este adevărat că Liber Jani avea brutărie la marginea comunei, lîngă țarina, numită „Țioara“ și de multe ori se ducea acolo de se mai încălzea. Iancu avea și momente lucide, dar de scurtă durată, îndată se întorcea și vorbea alte celea de-a lui. E vorba că ar fi murit în apropiere de brutăria lui Liber Jani, în țarina numită „Țioara“, lîngă un par de fîn și de acolo l-ar fi dus inteligența de aici : Hodoș, Frîncu, Borlea, Rațiu, Simionaș, și alții și îmbrăcat în haine negre, cu o căciulă de colfea în cap și l-ar fi pus pe catafalc în casa lui Simionaș, azi proprietatea institutului de credit „Crișana“. Brutăria lui Liber Jani cu timpul a devenit o ruină, locul l-ar fi vîndut comuna la ceva Lerman, acela a zidit acolo căși frumoase, azi sînt proprietatea lui Traian Micluția. Înaintea acestor case este un loc murdar, unde se duceau oamenii în zi de tîrg cu căruțele și cu vitele. Azi este un parc mai mic, plantat cu flori, pe peretele casei este pusă o placă de marmură, cu inscripția : „În apropierea acestor case s-a stins din viață, la 10 sept. 1872, gloriosul conducător militar al românilor ardeleni în revoluția anilor 1848—1849, Avram Iancu. S-a așezat această placă comemorativă în anul 1924, cu prilejul serbării centenarului nașterii sale, de către populația românească pioasă și recunoscătoare din Baia de Criș“. La înmormîntare din casa lui Simionaș pînă la Țebea, a fost un convoi de vreo 2—3 km., la funerarii vreo 30 preoți.»

Dr. Alexandru CULCER

ÎNTREBAREA

NUVELĂ POLIȚISTĂ DE DRAGOMIR HOROMNEA

1. MAT LA MUTAREA 11

— Va să zică te numești Lungu Mihai, zis Rococo, zis Ceacîru, zis Domnul, zis Douășdoi...

— Da.

— Și, după o oră de discuții, susții în continuare că habar n-ai ce s-a întîmplat...

— Păi...

— Nu fi prost, Ceacîrule, dacă vrei să n-o încurci rău de tot. Capeți cincisprezece ani, gîndește-te...

— Dar pentru ce să capăt dom'le anchetator, pentru ce?, izbucni Ceacîru. Mă aveți la mînă cu ceva solid? Nu mă aveți! Bănuiți doar, asta e, bănuiți... Nu puteți băga la răcoare un om nevinovat...

Anchetatorul se ridică, înconjură biroul masiv, lustruit de vreme, și se opri gînditor în fața celuilalt. Îi privi ochii întunecați, cu scînteieri neliniștite, părul rărit în vîrful capului, cicatricea adîncă de pe obrazul drept. Se înfruntară în tăcere. Canarul din colivia fixată în perete țopăia într-una, umplînd camera de triluri.

— Deci să recapitulăm, Ceacîrule, continuă anchetatorul. Zici că nu știi nimic, cum nu știe pruncul âl de țîță. Perfect. Dar spune-mi, scumpule, ce căutai în fața Arhivelor Statului, luni la ora unsprezece fără un sfert, cu o mapă roșie sub braț? Țin să-ți reamintesc că mapa găsită sub boschetii din Cișmigiu este și ea roșie, din polivinil... Cred că nu mai trebuie să-ți spun că și amprentele lăsate pe încuietoarea ei corespund cu alte tale... Lucrezi prost, Ceacîrule, și te mai și încăpățînezi... Vorbește!

— Nu știu nimic. Mapa mi-a fost furată într-un magazin...

— Pe cine vrei să duci? țipă anchetatorul. În jurul orei douăsprezece erai și tu în Cișmigiu, în careul chibiților... Vezi, așadar, că ceva probe tot avem noi... Cu cine te-ai întîlnit acolo?

— Păi... n-am trecut anume... Îmi fac drum aproape zilnic pe la careul chibiților, dom'le anchetator. Joc și eu mai un șah, mai o tablă, mai aud o veste din culisele fotbalului... Dar mapa, mapa mea roșie de care vă tot legați, n-o mai aveam la ora aceea.

— Cui ai dat-o?

— N-am dat-o nimănui. Mi-a dispărut. Adineaori v-am spus și unde...

— Bun. Nici fițuica aceasta n-o recunoști? A fost găsită în mapă. Restul dispăruse. Așa că... pînă una alta explică-mi și mie, Ceacîrule, ce-i cu parola sau poate cu cifrul din fața ta...

Ceacîru privi fotocopia unei frînturi de ziar mototolit, pe care cineva scrisese cu pixul, în majuscule: „A4, G8, B1, F6. MAT LA MUTAREA 11. ADU ȘAHUL ÎN ACEEAȘI ZI, LA ȚAȚA ILEANA. C." Își încruntă sprîncenele, bătînd darabana cu degetele în genunchi, apoi oftă cu o grimasă de regret în colțul gurii și puse fotografia pe birou:

— Nu cunosc scrisul.

— Zău, Ceacîrule? Tu, despre care se zice că le știi pe toate de la facerea lumii și pînă în ziua de apoi?...

Ceacîru se frămîntă pe scaun, nemulțumit.

— Nu permit să vă bateți joc, dom'le anchetator, protestă el. Dacă am zis că nu cunosc, nu cunosc. N-am văzut fițuica niciodată. Sînt sincer.

— Să zicem că ai fi, rosti anchetatorul după un timp. Aș vrea să cred. Totuși, te sfătuiesc să-ți scuturi bine memoria pînă la discuția viitoare...

— Așadar... mă rețineți?

— Închipuie-ți. Nu uita că de data aceasta n-ai să scapi doar cu doi ani... Te paște temnița grea, Ceacîrule, că povestea în care te-ai băgat nu-i o simplă găinărie... Cu cît vorbești mai repede, cu atît mai bine. Punct.

Anchetatorul apăsă pe butonul soneriei și făcu semn noului venit:

— Duceți-l. Și chemați-l pe locotenentul Dobre...

2. VULPEA TRECE PRIN ZID

Proaspăt absolvent al școlii de ofiteri, locotenentul Dobre își luase de la început meseria în serios. Dintr-un anume exces de zel, izvorît din dăruirea lui totală în orice misiune încredințată, fie ea cît de ușoară, ajunsese, paradoxal, să fie privit pe nedrept ca un om ale cărui idei, uneori poate prea îndrăznețe, bat la porțile superficialității. Chiar și acum, la raport, enumerînd datele culese și desfășurîndu-și raționamentul se lovea, frontal, de o oarecare neîncredere a șefului, care nu putea să treacă neobservată.

— Prin urmare, după dumneata, onorabilul Ceacîru nu e cituși de puțin implicat în afacere, spuse acesta după ce-l ascultă, făcîndu-și de lucru lîngă colivia canarului. Dar Ceacîru, tinere, e o cunoștință veche, îl știm bine, ba l-am și silit să se odihnească vreo doi ani pentru niscai găinării... E șmecher, știe să se prefacă, nu-i prost, nici lipsit de abilitate și, în plus, are o rețea impresionantă de „cunoscuți"... Cît despre probele pe care le deținem de astă dată, ele îl acuză direct...

— Bine, dar... după cum ați remarcat și dumneavoastră, Ceacîru se ocupă de lucruri mai mult sau mai puțin mărunte. Ce interes ar fi avut să sustragă de la Arhivele Statului dosarul cu pricina, aceasta fiind, după toate aparențele, o acțiune de mare anvergură, ce comportă și mult mai multe riscuri?... În al doilea rînd, permisul de intrare la arhivă, de altfel excelent plastografiat, e pe numele unui oarecare Ioan Brebu, cercetător la Institutul de istorie al Academiei. Institutul ne informează că nu are un cercetător cu acest nume, iar în depoziția funcționarei de la arhivă semnalmentele acestui pseudo-Brebu nu corespund nici pe departe cu ale lui Ceacîru.

— Aceasta nu exclude complicitatea lui, tovarășe locotenent... Întîmplător, un om de-al nostru l-a văzut luni în fața Arhivelor Statului purtînd sub braț aceeași mapă în care dosarul furat a fost dus în parcul Cișmigiu, pentru ca acolo să fie scos, împachetat și înmînat cuiva care aștepta, pare-se, în careul chibiților. Mapa a fost aruncată în boschet, cu pîrdalnica de fițuică uitată în ea. Firește, o să-mi spui că Ceacîru, prezent și el printre chibiți, nu și-ar fi aruncat mapa... De acord. Dar atunci ce căuta el acolo? De unde atîtea coincidențe?... Și de ce pe mapă nu se observă decît amprentele lui Ceacîru? Și... încă mai curios, de ce naiba le-o fi trebuind dosarul ăsta, cu piese de arhivă strict administrative, de acum aproape douăzeci și patru de ani?...

Pentru cîteva clipe se făcu liniște. Doar canarul țopăia, neobosit, în colivie. Căpitanul îi presără printre gratii cîteva semințe și-i bătu prietenește cu unghia în tăblia coliviei, așa cum făcea ori de cîte ori îl frămînta vreun caz mai dificil. Apoi se îndreptă spre birou și formă la telefon un număr de interior:

— Alo, dă-mi-l pe locotenentul Radu... Radu?... Da, eu sînt. Să trăiești și dumneata... Ascultă, ce-ați făcut cu expertiza? Da... Nu mai spune! Bine... Din ce dată?... Va să zică Timișoara?... Adu-mi totul sus, și cît mai clar... Mulțumesc.

— Ascultă, tovarășe locotenent, se întoarse el trîntind receptorul în furcă. Sînt convins că fițuica respectivă nu-i altceva decît un ordin de acțiune. Cred că matul de la mutarea 11 e indicativul pentru furtul dosarului, la ora 11, cu circa cinci minute înainte de a ne telefona arhivara despre săvîrșirea lui. Șahul e, firește, dosarul. Ordinul a fost scris probabil acum cinci sau patru zile, la Timișoara. Hîrtia fusese ruptă din partea de jos a unui ziar de uzină cu circulație internă, care a apărut acolo sîmbăta trecută... Toate acestea le-au stabilit băieții de la expertiză... Așadar nouă ne mai rămîne de aflat ce-i cu A4, G8, B1 și F6, cine-i „țața Ileana" și cu ce se ocupă „C". În ceea ce-l privește pe acesta din urmă, cred că e posibil să facă parte din colectivul uzinei cu pricina... Ce zici?

— Zic să luăm legătura cu Timișoara și să vedem în primul rînd cine din uzină a venit în deplasare la București de sîmbătă pînă ieri... Dar... și aici e problematic... După toate aparențele, bucata de ziar a fost ruptă la repezeală, insul neavînd probabil altceva mai bun la îndemînă. E vorba prin urmare de grabă. Și mai e posibil ca omul din uzină să fi înmînat această misivă unei legături, în gară de pildă sau pe aeroport, iar el să fi rămas în continuare la Timișoara...

— Ipoteza nu-i de lepădat, se declară căpitanul de acord. Da, mda, mda, chiar dimpotrivă...

— Cît despre Ceacîru, el e străin de afacere, tovarășe căpitan, asta-i sigur, se aprinse locotenentul. Vînzătoarea de la Autoservirea din colț își amintește că după ce și-a plătit cumpărăturile, un cetățean a făcut luni mare caz de furtul mapei sale, lăsată lîngă coșulețe. După fotografie l-a recunoscut imediat pe Ceacîru. Am verificat personal.

— Mda... însă furtul mapei mai poate fi și un simulacru, în realitate ea fiind „pasată" de însuși clientul nostru...

— De data aceasta Ceacîru nu-i amestecat, tovarășe căpitan, insistă, cu convingere, locotenentul Dobre.

— Și... se vede... propui să-i dăm drumul, nu-i așa?

— Exact. Însă pentru orice eventualitate mai propun să-l păstrăm sub urmărire. Poate, totuși, mai aflăm cîte ceva.

— Bine, încuviință căpitanul după cîteva clipe de gîndire. Să încercăm și asta. Spune-le să mi-l aducă sus...

În aceeași clipă sună telefonul. Ascultînd vocea de la capătul firului, căpitanul se întunecă tot mai mult, sfărîmă un cuvînt dur între dinți, apoi, lăsîndu-se ostenit pe scaun, izbucni:

— Asta-i culmea! Ceacîru al dumitale a șters-o! Pur și simplu a șters-o de sub pază, cu ajutorul unor bandiți de-ai lui... Și cică-i nevinovat!... Sper însă că foarte curînd îl vom avea din nou musafir și-o să ne spună, vulpea, ce știe despre Timișoara...

3. LA PORȚILE NEFIINȚEI

După ce ieși în bulevard, mașina salvării se așternu pe goană în urletele disperate ale sirenei. La intersecții i se deschidea în grabă drum liber către spital. Mașina nu opri însă la nici una din clinicile Bucureștiului, ci se îndreptă, cu toată viteza, spre Ploiești. În stînga apărură și dispărură turlele Casei Scînteii. Rămase în urmă și gara Băneasa, apoi aeroportul, livezile, zumzetul surd al orașului...

...Cînd își reveni, Ceacîru simți asupră-i privirea cuiva.

— O, bună dimineața, soare! i se adresă un bărbat scund, cu chipul de un galben bolnăvicios, ciupit de vărsat. Dacă nu mă înșel, sînteți domnul Mihai Lungu, alias Ceacîru, alias Douășdoi, alias Rococo, alias Domnul... Foarte încîntat de cunoștință. Mie mi se spune Contele. Contele. Contele și atît. Intelectual. Sînt fericit că putem călători împreună... Cer scuze însă pentru condiții... Altceva decît duba salvării, „împrumutată" și ea cu destule sacrificii, n-am găsit. Oricum, trebuie să fiți de acord că nu-i totuna cu duba miliției...

Ceacîru își pipăi moalele capului, care încă îl mai durea.

— N-am avut ce face, iubite domn, vorbi din nou omul care-și spunea Conte. V-am cam făcut neplăceri... Vărul a fost nevoit să ia măsuri de precauție și cu dumneavoastră și cu milițianul de pază, care acum și-o fi revenit și el, acolo, pe coridor... Nu-i așa, Vărule?

Abia acum îl observă Ceacîru și pe celălalt, o namilă de om cu maxilare puternice, pătrate și cu o privire foarte fixă, de sfinx. Acesta îl ridică de pe linoleumul podelei și-i făcu loc între ei, pe banchetă. Ceacîru îl vedea acum și pe șofer, deosebit de tînăr, cu o cicatrice curioasă, triunghiulară, pe ceafă. Toți trei purtau mănuși, albe ca și halatele.

— Și pentru ce toată povestea asta? se întoarse Ceacîru spre Conte. Nu vă cunosc, nu mă cunoașteți...

— Eroare, scumpe domn, eroare! Nu v-am enumerat personal toate... pseudonimele? Îmi pare rău...

Ceacîru se hotărî să tacă. Contele începu să mestece agale ceva, cu privirea pierdută în tavan, ca un om extrem de obosit. Mașina alerga cu peste 140 de kilometri pe oră...

— Acuși sîntem în Ploiești, zise într-un tîrziu Ceacîru, apăsat de tăcere.

Contele se opri din mestecat.

— Cine știe, cine știe!, mormăi el. Tare mă tem să nu fiți dezamăgit...

Vărul izbucni în rîs. Rîdea cu hohote joase, repezi, modulate parcă între dinți. Chiar atunci mașina coti brusc pe un drum de țară care șerpuia, îngust, printre lanuri de porumb.

— Ce zici, Vărule, să-i spunem?, întrebă deodată Contele și, fără să mai aștepte părerea acestuia, se întoarse spre Ceacîru:

— Domnule, ați fost arestat din vina noastră. Cineva dintre ai noștri v-a luat cu împrumut mapa în care aveam de transportat un mic dosar, împrumutat și el de la Arhivă... Vă vor fi spus și asta la miliție, nu-i așa? Ei bine, pînă a nu fi fost arestat, băieții noștri nu vă cunoșteau decît așa, foarte, foarte vag... Abia pe urmă am ținut să ne... aprofundăm cunoștințele, mai cu seamă că, prin nobila și dezinteresata dumneavoastră contribuție, miliția va clasa întreaga afacere... Dar, credeți-ne, nu prea nădăjduiam să vă vedem scos de acolo...

Vocea Contelui era aspră. Sub masca politeței exagerate Ceacîru ghici cruzimea.

— Priviți, dosarul îl aveți aici, continuă Contele. Vă rog, vă rog luați-l!... Nu ne-am însușit decît un act mărunt din 1943, un inventar ca vai de el, a cărui lipsă n-o va sesiza nimeni... Și... priviți... vă pun în buzunar și fițuica aceasta. Hîrtia am rupt-o din același ziar de uzină pe care l-a folosit, dintr-o gravă greșeală, cineva din cale-afară de grăbit. Zilele astea, însă, cineva-ul a sucombat în condiții neașteptat de... neașteptate... Iar pentru că îmi închipui că sînteți destul de curios și vreți să știți și conținutul fițuicii, îndrăznesc să vi-l citesc. Ascultați: „A2, D5, E8. AM PLECAT ASTĂZI DIN STAȚIUNE. ȘAHUL E LA MINE, TRIMITEȚI DUPĂ EL MÎINE LA LOCUL ȘTIUT. C." Precizez, scumpe domn, că „stațiunea" e miliția, „șahul" dosarul, iar „C"... de astă dată sînteți dumneavoastră; scăpat ca prin minune din mîinile miliției, v-ați luat dosarul de unde l-ați ascuns și acum tocmai alergați să-l predați cuiva care încă nu-i încolțit... Fără doar și poate așa vor crede și autoritățile. Vă rog, vă rog păstrați și pixul... Doar sînteți șeful, iubite domn, sînteți șeful! Felicitări!

Ceacîru înțelese. Era condamnat. Fără putință de scăpare.

— Ne pare nespus de rău, dar nu sînteți primul martir, zîmbi cu prefăcută blîndețe Contele. Au mai fost și sfîntul Ion, și mucenicul Azarie...

— Și... cînd? întrebă Ceacîru simțindu-și deodată, inima în piept.

— Colo... mai la dos, lîngă pădure. Chiar la cotitura drumului, vedeți? O să fie ușor, aproape fără dureri. Apoi vă așezăm în drum și trecem cu mașina peste cadavru. Și pe urmă o părăsim, lăsînd miliției toate firele încurcate. Un accident, nu-i așa? Ce șoferi, iubite domn, ce șoferi!

— Nu vreau!, răcni Ceacîru. N-aveți dreptul!

Se ridică brusc și lovi cu sete în fața ciupită de vărsat. Apoi se năpusti spre ușă. O mînă grea i se înfipse în guler.

— Bă, îți scot mațele pe ochi! scrîșni Vărul. Stai cuminte! Nu vezi că domnul Conte e politicos? Și de ce nu-i apreciezi sinceritatea?

Ceacîru simțea că se înăbușă.

— V-am iertat, scumpe domn, îl vesti Contele, ștergîndu-și fața de sînge. În locul dumneavoastră eu aș fi cerut unele lămuriri, nu m-aș fi dedat la brutalități... Aș fi întrebat de pildă pentru ce ne trebuie actul, ori ce e cu indicativele din fițuică... Știți, curiozitatea omenească trebuie satisfăcută, mai cu seamă în asemenea momente... Aflați așadar că pe banala foaie de inventar cineva a desenat cu cerneală simpatică planul locului unde acum douăzeci și patru de ani a fost ascunsă o comoară... Aur, prea scumpe domn, aur!

Sîntem de ani de zile pe urma planului rătăcit în dosarul ăsta și tocmai acum să ratăm afacerea? Dar trebuie să ne grăbim, miliția e fără îndoială pe urmele noastre...

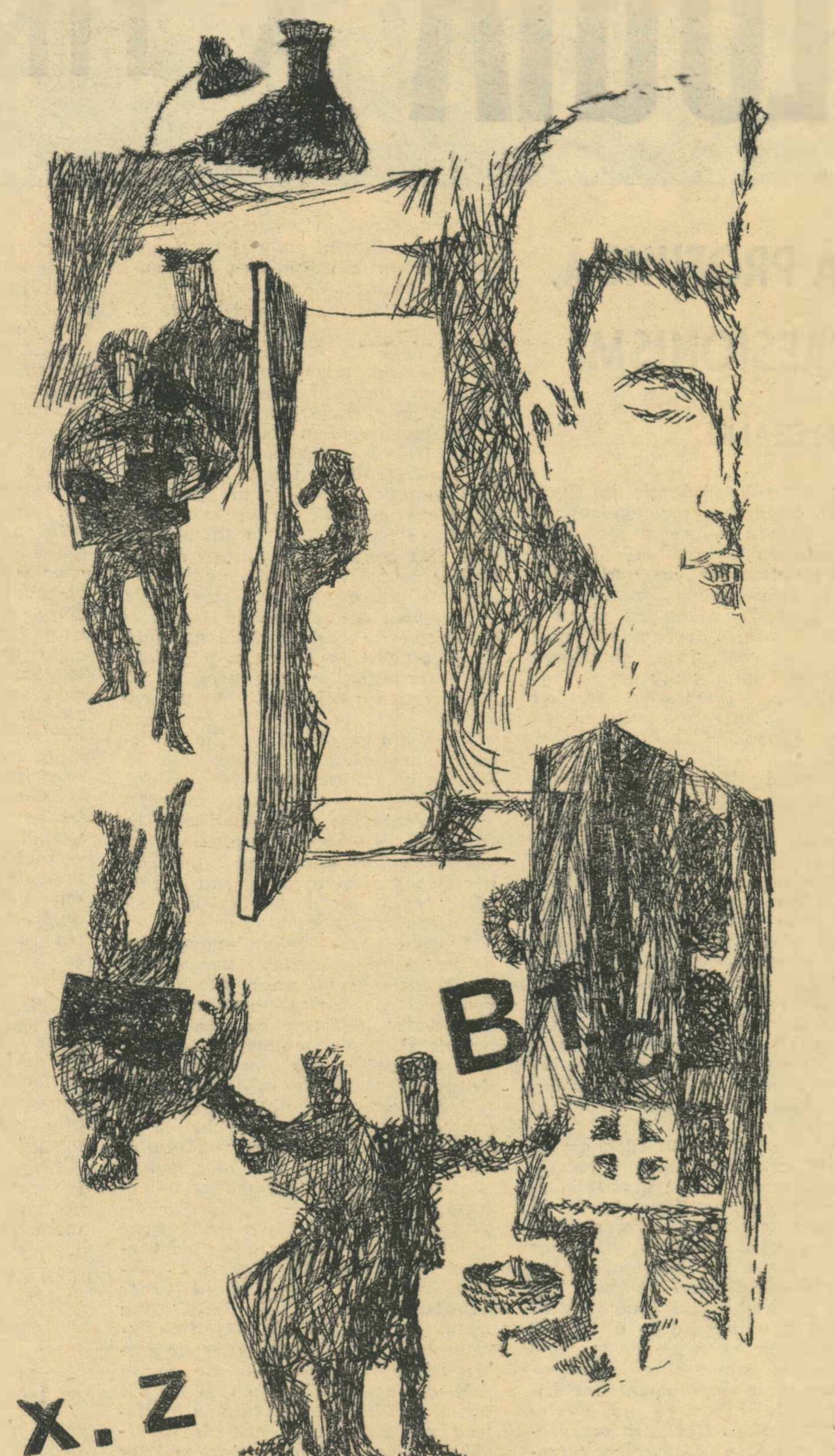
— Nu vreau!

— Cît despre indicative, continuă imperturbabil Contele, pe acestea nădăjduiesc să le aflați mai... sus. Dumnezeu știe multe și e bun. O să vă spună...

— Nuuu!..., țipă Ceacîru zbătîndu-se în brațele Vărului. Dați-mi drumul! Nu vreaaauu!...

Mașina se apropia în viteză de cotitură. De-o parte și de alta porumbiștea alerga îndărăt, agitîndu-și paniculii în aerul din cale-afară de înăbușitor, amestecat cu miros de benzină arsă și cu praful care se învolbura năvalnic deasupra drumului de țară...

— Aaaa!...

Desen de Radu VINCENZ

4. UN FEL DE EPILOG

— Mihai! Trezește-te, Mihai! Ce-i cu tine? Trezește-te!...

Mihai se ridică în capul oaselor. Prin fereastră pătrundeau razele lunii. O ramură a castanului din fața casei își zbătea umbra pe perete.

— Unde-i... Contele?, întrebă el.

— Care conte? Ai visat ceva urît... țipai de se cutremura casa. Mă mir cum de nu te-au auzit încă mama, și tata... Să-ți aduc niște apă?

Abia acum își recunoscu Mihai sora.

— Zici că țipam?, întrebă el dezmeticit.

— Și încă cum! Eram dincolo, la mine, încă nu mă culcasem... Credeam că...

— Să vezi... am visat că aveam vreo treizeci de ani, că eram implicat într-o afacere necurată și că voiau să mă ucidă, rîse, galben, băiatul. Și am mai visat că aveam o mulțime de porecle!...

— Doar ți-am spus să nu mai citești noaptea romane din astea!... Mai bine te-ai ocupa de trigonometrie... La anul dai bacalaureatul, apoi admiterea la Politehnică... Crezi că-i ușor?

— M-am hotărît mai de mult: nu mai dau la Politehnică...

— Nuu?

— Nu. Ce-ai rămas așa?

Mihai aprinse lampa de noapte. Sub privirile nedumerite ale fetei, scoase de sub pernă cartea albastră, pe coperta căreia o siluetă înlemnise, dreaptă, în umbra unei mîini uriașe. Îi mîngîie luciul, apoi bătu în ea cu palma și întrebă:

— Apropo, nu știi ce examene se dau la Drept?

„SOCIOLOGIA MILITANS“

Fiind o știință a realității sociale, sociologia implică vădit caracterul militant, postulat de Gusti. Ea e știința unui organism viu, dialectic, și în raportul său cu acesta intervine întotdeauna acțiunea reciprocă. Realitatea determină conținutul științei și o face capabilă de a acționa în sensul legilor sale. În cazul sociologiei, una din științele cu cea mai mare eficiență în viața organismului social, aceasta poate contribui într-un chip hotărîtor la crearea posibilităților de valorificare superioară a tuturor resurselor umane. Ea este, am spune noi, știința sarcinilor pe care și le descoperă societatea, conștiința responsabilității ei. Cu atît mai mult, centrul ei de atenție trebuie să cuprindă și tineretul intelectual. De formarea multilaterală a acestuia va fi legată posibilitatea ulterioară de coordonare a centrului nervos al societății, dinamismul său va oglindi progresul unei societăți tinere și prospere.

Ne-am propus ancheta de față în speranța că vom atrage astfel atenția asupra unei probleme de mare importanță. Care este locul sociologului în procesul de formare a tineretului ? În ce măsură viața și activitatea sa se bucură la ora actuală de atenția cuvenită și ce ar trebui făcut în acest sens ?

A FACE SOCIOLOGIE NU E UN LUCRU DE GAZETĂRIE, CI DE ȘTIINȚĂ!

Prof. univ. ALEXANDRU ROȘCA
membru corespondent al Academiei

E evident că pentru diagnoza carențelor semnalate în învățămîntul superior și simțite de noi cei de la catedră, cercetările științifice sociologice sînt de importanță excepțională. Ideea dezbaterii „sociologiei formării multilaterale a tînărului intelectual“ este interesantă și complexă. Vîrsta la care facem referiri este cea mai receptivă informației multilaterale venite prin educație obligatorie în universitate și prin educație voluntară, socială, care la rîndul ei trebuie stimulată și dirijată de societate. Vrem să pregătim pentru viață un tineret multilateral, format chiar în propria lui specialitate, pentru a se adapta rapid și cu maximum de eficiență mutațiilor accelerate ale științei și tehnicii contemporane. Cercetările noastre dovedesc însă că a face sociologie nu e un lucru de gazetărie, ci de știință. Nu e destul să întocmești chestionare, să faci statistici și să tragi concluzii. Sînt țări avansate în privința cercetărilor sociologice și ale opiniei publice. Rezultatele pe plan mondial dovedesc că sociologia are o importanță esențială pentru influențarea realității, a vieții în scopurile nobile ale umanismului. Nu e destul să sondezi 4—5—6—7 studenți ca să caracterizezi un tineret, sau măcar un colectiv. Primele sondaje sînt adeseori contradictorii și paradoxale. Abia după ce treci de 10, 20, 30 de indivizi cercetați, începi să discerni, să întrevezi anu-

mite idei cu sen[...]
anchetele pot fi [...]
tionați pot fi n[...]
sînt ! Trebuie să[...]
biecții anchetei, [...]
maturitatea. cins[...]
lor, în primul rî[...]
și apoi față de [...]
în exprimare [...]
qua non a reuși[...]
sociologice. Chi[...]
apelează la eșan[...]
sau colective, v[...]
timpului pentru [...]
de obiectivitate.

Și, apoi, rezu[...]
pot fi luate în s[...]
corelate cu alte [...]
mai obiective. [...]
sociologice trebu[...]
prudență și cu t[...]
te utilă — ca o [...]
fluențării și orie[...]
ce — realizarea [...]

În concluzie, [...]
multilaterale a [...]
societatea în cel [...]
tru că e vorba [...]
logia acestor pr[...]
torie !

SOCIOLOGIA FORMARII M[...] A TINARULU[...]

CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ PROFUNDĂ, NU EMPIRISM ȘI IMPRESIONISM!

AUREL DRAGOȘ MUNTEANU

S-a lansat expresia circumspectă «mai este tineretul secolului XX... o „terra incognita ?“». *Răspunsuri au încercat să dea instituții specializate în sondarea opiniei publice, categorii variate de specialiști în probleme de educație și, mai ales, sociologi investiți să cerceteze pe baze științifice acest fenomen. Cercetări sociologice ample și de rezonanță au inițiat organisme internaționale ale O.N.U . sau U.N.E.S.C.O., instituții specializate din Franța, R. P. Polonă, Anglia, S.U.A., U.R.S.S., R. F. a Germaniei, R. S. Cehoslovacă etc... Rezultatele anchetelor întreprinse pentru cunoașterea mutațiilor spirituale, psihice, fiziologice ale tineretului au stîrnit reacții uneori contradictorii, surprinzătoare, care au schimbat atitudinile și metodele de influențare, de educare la scară generală și particulară ale acelora care traversează vîrsta acestei așa-zise „terra incognita“. Problemele tineretului intelectual, atît de dens, de ardent, de influențabil, de inepuizabil, de creator de valori spirituale, au constituit obiect de cercetare în multe țări europene. Indicii, fragmentare dar certe, ale unor asemenea investigații în rîndurile studenților s-au semnalat și la noi, însă din păcate sporadic și adeseori empiric, impresionist. Un deserviciu analizelor profunde sociale în rîndul tinerilor intelectuali în formare, l-au adus publicațiile bazate pe elemente mai mult sentimentale și senzaționale, nu riguros științifice. Ceea ce au încercat acum zeci de ani elevii lui Dimitrie Gusti, investigînd cu elementele sociologiei jalonate de marele animator, studenții Universității bucureștene ar fi putut considera un început entuziast. A trecut timp și cercetările cu caracter sociologic s-au reluat abia de curînd, în ultimii ani, cînd colective de cadre didactice și cercetători pasionați au inițiat unele anchete privind profilul studentului contemporan — la Universitatea „Babeș-Bolyai“ din Cluj, la Institutul politehnic din București sau la Institutul agronomic din Cluj. În sfîrșit, catedra de sociologie bucureșteană anunță că are în plan cercetări sociologice mature, fundamentate pe elemente profund științifice printre tinerii intelectuali, printre studenți. Semn că primele concluzii desprinse deocamdată fragmentar din cercetările anterioare demonstrează importanța acestor investigații în orientarea întregii munci de educație în institutele de învățămînt superior.*

★

Actualul „Studiu privind îmbunătățirea învățămîntului superior“ *s-a bazat mai mult pe o consultare, e adevărat de lungă durată și progresivă, a factorilor care răspund de pregătirea profesională și spirituală a studenților. O cercetare științifică profundă ar fi condus desigur la concluzii și mai realiste. Dar ne exprimăm convingerea că reacțiile și opiniile exprimate în diferite publicații, prin radio și prin televiziune etc., vor fi analizate în mod științific și că hotărîrile definitive care se vor lua vor exprima concluzii temeinic elaborate de un colectiv din care în mod necesar vor trebui să facă parte și sociologi !*

Ținînd cont de faptul că o amplă anchetă sociologică privind formarea multilaterală a tînărului intelectual pe băncile facultăților (privind problemele de educație profesională, de cultură generală și de etică) ar avea o importanță covîrșitoare în stabilirea obiectivelor pe care trebuie să le urmărească învățămîntul și educația universitară în viitorii ani — ea ar reprezenta totodată un document istoric al profilului unei generații la un moment dat. Un document de raportare nu numai orizontală ci și verticală, în perspectivă dialectică, a viitoarelor cercetări. Și, pentru că problemele profesionale și ale culturii profesionale reprezintă un aspect esențial al activității tineretului universitar, ne permitem să sugerăm ca în viitoarele anchete sociologice acestea să constituie obiectul unor investigații profunde în amplitudinea și complexitatea lor.

Dezorientarea absolvenților de liceu înaintea examenelor de admitere în facultăți, reprezentînd un aspect negativ al felului în care s-a făcut în licee orientarea *elevilor spre o profesiune sau alta, se reflectă mai tîrziu în fișele matricole, în statisticile calificativelor obținute de studenți de-a lungul sesiunilor de examene. Sociologii ar trebui să analizeze profund, prin metodele științifice care le stau la dispoziție, care sînt cauzele aglomerării candidaților cu precădere spre unele specialități sau, dimpotrivă, spre altele — fenomen ce se reflectă adeseori în dezinteresul unor studenți față de facultățile în care ajung și față de profesiunea pe care urmează să o concretizeze prin fapte. Numai cunoscînd cauzele lipsei de orientare matură din școală și familie a elevilor spre anumite specialități, în funcție de aptitudini și de pasiuni, se poate interveni eficient ; mai ales că în condițiile vieții moderne, cu întreaga ei complexitate, necesitatea informării tineretului asupra diverselor profesiuni a devenit o problemă care nu poate fi lăsată la voia întîmplării*

Trecînd peste bariera examenelor de admitere, studenții trebuie să constituie obiectul unor permanente cercetări sociologice. Programele de învățămînt încărcate cu prea multe ore de curs și seminarii obligatorii, care nu lasă studenților timp latent de aprofundare, de meditații și de reflecții asupra materiilor însușite, constituiau de mult o problemă acută pentru organizatorii învățămîntului universitar și mai ales pentru studenți. O consultare masivă — efectuată din timp — a cadrelor didactice și a studenților în aceste probleme care îi privesc în mod profund ar fi devenit operativă imediat, eliminînd dogmatismul unor hotărîri rigide. După publicarea „Studiului privind îmbunătățirea învățămîntului superior“, *părerile despre timpul obligatoriu de studiu prin cursuri și seminarii și timpul intim, facultativ, de studiu în bibliotecă sau acasă, sînt atît de divergente încît pentru elucidarea lor este necesară o analiză științifică, tot atît de științifică, de riguroasă ca în orice alt domeniu al științelor exacte. De ce nu merg unii studenți la unele cursuri, de ce refuză participările active la seminarii, de ce nu citesc bibliografia obligatorie și de ce nu cunosc revistele de specialitate care li se adresează ? Iată întrebări care ar trebui înscrise în chestionare judicios întocmite de sociologi pentru a stabili adevărul și pentru a acționa eficient spre îndreptarea hiatusurilor din munca de educație profesională.*

Problema timpului liber a preocupat și preocupă pe toți, ea e dezbătută în reviste, în ziare, la radio, la televiziune, în ședințe, în șuete, dar pînă acum n-a constituit obiectul unui studiu profund care să creeze un panou sinoptic al preocupărilor multilaterale, extrauniversitare ale studenților. Casele de cultură și cluburile se străduiesc să ofere tinerilor intelectuali clipe plăcute din acest timp liber. Dar preocupările studenților sînt adeseori divergente cu planurile de activitate trimestriale ale acestor instituții. Care sînt mijloacele de informare și de formare multilaterală a studenților, care sînt principalele lor preferințe în domeniile cultural-artistice, cum își petrec orele libere, cum pierd timpul ? etc... constituie de asemenea obiective importante de cercetare, de analizare, pentru sancționarea activităților cultural-artistice organizate intuitiv, empiric și pentru fundamentarea lor pe principii estetice. Ar fi interesant — și nu numai interesant, ci necesar de știut — în ce măsură și de ce studenții preferă barurile în locul cluburilor, în ce măsură și de ce preferă filmele de aventură cu caracter comercial în locul concertelor simfonice, cum își petrec serile — la televizor, la biblioteci, la o cafea sau pur și simplu privind pe fereastră ?

Timpul liber, un fel de... „tempus incognitus“, ar trebui să fie radiografiat de sociologi pentru ca toți factorii care răspund de formarea

culturală și arti[...]
eforturile spre [...]
nioasă, civilizată[...]
intelectual a vie[...]
Și, apoi, cine [...]
colo, în producți[...]
încadra perfect [...]
și profesiunii [...]
viitorul ? Se cr[...]
cordanțe între p[...]
facultate și răsp[...]
vin absolventul[...]
ce ? Cum se ad[...]
noilor sarcini, d[...]
tîț, avizat din t[...]
dincolo, în viaț[...]
schimbă ? Sînt [...]
stitutele de înv[...]
își mai asumă r[...]
cheierea exame[...]
așa să fie ? Ia[...]
ani această eta[...]
daptare la cond[...]
și să vedem c[...]
munca de form[...]
telectual pe bănc[...]
Toate aceste [...]
fapt „o terra in[...]
Ele au fost ad[...]
dezbătute de st[...]
tice și de către [...]
sau mai puțin [...]
nimeni n-a trec[...]
tematică, la cer[...]
men social. *Me[...]*
sociologică mul[...]
numără observa[...]
aspectele ei ști[...]
terviul *(liber [...]*
multiplu, interv[...]
tat, interviul c[...]
tionarul, anche[...]
biografică, test[...]
mentul, cercetar[...]
tistica *etc., tre[...]*
tr-o masivă și [...]
cunoaștere a tu[...]
le incumbă pre[...]
a viitorilor intel[...]

IDEEA UNEI CONSFĂ[...]

Interviu cu prof. univ. MIRON CONST[...]

— Tovarășe profesor, știm, că ați fost unul dintre studenții marelui sociolog și animator universitar. Dimitrie Gusti.

— *Am fost într-adevăr studentul lui, dar nu discipolul lui. Țin să precizez acest lu[...]*
valoarea recun[...]
sorului întotdea[...]
științifice s-au [...]
zofia marxistă.[...]

— Cunoașteți [...]

ator. Dar
cei ches-
adeseori
bine su-
redere in
nceritatea
e ei înșiși
nceritatea
diție sine
cercetări
ele Gallup
ndividuale
-a lungul
r procent

hetei nu
quale", ci
estigații și
cercetării
și ele cu
ea e foar-
ieră a in-
iei publi-
tului !
formării
preocupă
grad pen-
ei. Socio-
te obliga-

CE POT FACE ASOCIAȚIILE

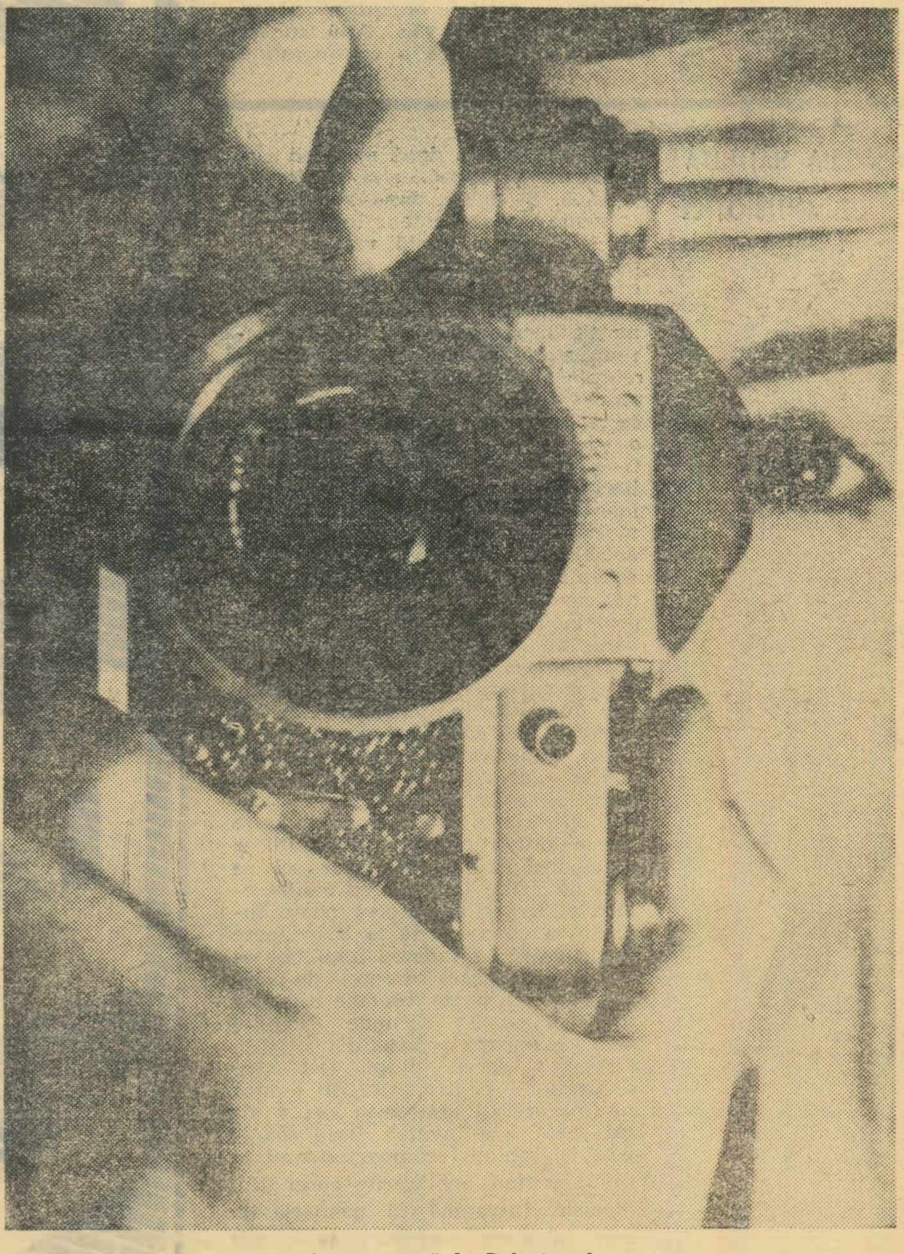
Conf. univ. dr. ANDREI ROTH

Din fericire, nu mai trebuie să pledăm în favoarea investigației sociologice în general ; *azi — spre deosebire de un trecut nu prea îndepărtat — toată lumea e de acord la noi că cercetări sociologice e bine să se facă ; mai mult : a vorbi despre ele, a le reclama chiar, a devenit un fel de modă. Și nu e rău, pînă e vorba de stimularea cu mijloacele publicității largi și cu sprijinul opiniei generale, a cercetărilor originale. Începe să nu fie bine în măsura în care moda se însoțește cu ușurința. Căci nu orice anchetă într-o problemă socială e o ipso sociologică, nu orice interogare a mai multor subiecți, nu orice abordare a opiniei publice într-o chestiune oarecare* e științifică *Ca să fie, investigația trebuie, într-un anume fel, în mod sistematic pregătită și condusă.* Ca știință, sociologia poate și trebuie practicată în mod profesionist ; *amatorismul înseamnă și în acest domeniu, ca în oricare altul al științelor contemporane, diletantism, iar bunele intenții nu garantează automat valoarea rezultatelor. Este evident însă că problemele complexe ale nivelului de cultură generală și profesională, ale idealurilor și aspirațiilor viitorilor intelectuali, ale modului lor de viață și de gîndire, ale timpului lor de muncă și de recreație vor putea fi satisfăcător urmărite științific doar prin eforturile conjugate ale unor puternice colective specializate. Asociația studenților nu este instituție de cercetare și nu cred că ar fi bine ca ea să organizeze pe socoteală proprie investigații sociologice. Poate însă, după părerea mea, să aibă un însemnat aport :* a. influențînd masa studenților în direcția unei atitudini de seriozitate și sinceritate în cazul unor cercetări întreprinse de unități sau persoane competente ; b. îndemnîndu-și membrii — studenți ai secțiilor de sociologie, filozofie, psihologie etc. ca, invitați fiind de catedre, seminare, laboratoare de specialitate de a colabora la efectuarea unor anchete, să răspundă cu solicitudine ; c. inițiind, spre a se documenta în unele probleme, anumite cercetări, încredințînd însă conceperea și organizarea lor unor specialiști.

„Dans macabru" de Ernest Mocalik

...LTILATERALE ...INTELECTUAL

„Autoportret" de Gelu Bogdan

*conjuge
a armo-
alt nivel
ilor.
că din-
tul se va
ul muncii
destinat
eseori dis-
nsușită în
are îi re-
ucție. De
bsolventul
ost pregă-
tutului că
e lui se
n care in-
perior nu
după in-
at ? Oare
tăm cîțiva
ntă de a-
ii practice
ipsește în
orului in-
ților.
u sînt de
entru noi.
tradictoriu
re didac-
mai mult
itate. Dar
za lor sis-
ca feno-
investigare
re care se
, cu toate
ntate, in-
unic sau
— repe-
tc.), ches-*
e, metoda
e, experi-
afică, sta-
*tizate in-
cțiune de
menelor ce
ltilaterală*

ESCU

*dincolo de
rei profe-
ările mele
at pe filo-*
te ale cer-

cetărilor sociologice printre studenți în trecut ?

— *Cunosc o anchetă sociologică întreprinsă de cîțiva dintre asistenții lui Gusti printre studenții bucureșteni, dar despre asta cred că are amănunte mai ales profesorul Stahl. Îmi sînt mai cunoscute însă cercetările efectuate la Cluj, pe vremea rectoratului lui Ștefănescu Goangă, de către cercetătorii „laboratorului de psihologie experimentală" pe care acesta din urmă îl conducea. Cercetările de atunci erau organizate pe problemele orientării în viață, ale condițiilor materiale și spirituale în care trăiau studenții între anii 1936—1938.*

— Catedra de sociologie a Universității din București, al cărei șef și animator sînteți dumneavoastră, are în plan și cercetări printre studenți?

— *O catedră de sociologie lucrează în toate domeniile care intră în sfera preocupărilor ei științifice. Cît despre cercetările inițiate actualmente printre studenți, le cunosc mai ales pe cele inițiate la Facultatea de filozofie din București privind „bugetul de timp al studentului". Evident această experiență va fi extinsă și aprofundată.*

— Cum credeți că se poate porni o activitate completă și multilaterală — și mai ales fundamentată pe criterii științifice — de cercetare sociologică printre studenți, și cărui organism i-ar reveni sarcina coordonării cercetărilor efectuate pînă acum separat de unele catedre, de unii cercetători ?

— *Ministerul Învățămîntului are un laborator de sociologie care se preocupă intens de aceste probleme. Dar în programul laboratorului nu intră numai... studenții, ci întreg tineretul care străbate etapele formării spirituale. Rezultatul primelor cercetări, întreprinse mai ales în școlile medii, le-am publicat într-un volum, — „Cercetări sociologice contemporane" (1966) — primul dintr-o serie consacrată acestor probleme. Volumul II va cuprinde rodul cercetărilor efectuate de noi printre studenți la București, Cluj și Timișoara.*

— Mi se pare deosebit de interesant studiul : „Rapport d'enquête sur la jeunesse française" (1966—67), publicat de Ministerul Tineretului și Sportului din Franța, în care se cercetează extrem de profund viața tineretului francez cu multiplele sale aspecte...

— *În acest sens trebuie să vă spun că studiul nostru, și mai ales volumul II fiind rodul cercetărilor „laboratorului de sociologie" din minister, este realizat concomitent cu acesta, independent și totuși la fel de complex, de multilateral.*

— Nu credeți că pentru stimularea cercetărilor sociologice ar fi necesară înființarea unor catedre specializate în toate institutele mari... ?

— *Deocamdată problema organizării unor astfel de catedre e mai dificilă. Ca să ai asemenea catedre trebuie să-ți pregătești în primul rînd sociologii care să le garanteze un înalt nivel științific.*

— NU CREDEȚI CĂ AR FI UTILĂ ORGANIZAREA UNEI CONSFĂTUIRI A TUTUROR SOCIOLOGILOR ȘI STUDENȚILOR CARE SE PREOCUPĂ DE CERCETĂRILE SOCIOLOGICE PRINTRE STUDENȚI ȘI TINERII INTELECTUALI, PENTRU COORDONAREA, SISTEMATIZAREA CERCETĂRILOR ȘI PENTRU UN PRIM SCHIMB DE EXPERIENȚĂ ?

— *Ideea este foarte frumoasă și generoasă. ȘI PENTRU CĂ VĂ APARȚINE, PROPUN CA ACEASTĂ CONSFĂTUIRE SĂ FIE CONVOCATĂ ȘI ORGANIZATĂ DE REVISTA „VIAȚA STUDENȚEASCĂ" ÎMPREUNĂ CU LABORATORUL DE SOCIOLOGIE AL MINISTERULUI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI.*

„Valuri... valuri..." de Iosif Szabo

Fotografiile de mai sus sînt selectate dintr-o foarte interesantă expoziție studențească deschisă la Casa de cultură clujeană.

EVRIKA!

VULGARIZAT DE JAMES BOND, LASERUL ESTE TOTUȘI O INVENȚIE CU POSIBILITĂȚI MINUNATE

Laserul a intrat deja în vocabularul curent. Toată lumea știe că e vorba de un fascicul subțire de lumină intensă — cel puțin după aventurile cinematografice ale lui James Bond și Goldfinger, care utiliza laserul pentru a-și fărîmița victimele în bucățele... Regretăm că un instrument minunat e astfel vulgarizat; publicul trebuie să știe că în spatele acestor elucubrații se ascunde o invenție cu posibilități prodigioase.

Obiectul primului Congres internațional pentru utilizarea laserelor, ținut nu de mult la Paris, a fost alcătuirea unei liste importante de aplicații, dar mai înainte cititorul trebuie să știe precis ce este acela „un laser". Laser e prescurtarea unei formule engleze, *„Light amplification by stimulated emission of radiation"* — amplificarea luminii prin emisie stimulată de radiații.

Pînă aici nimic nu ne lasă să prevedem calitățile extraordinare ale laserului. Se pot obține fascicule atît de subțiri încît ar putea fi folosite la realizarea unor operații asupra microbilor! Observate la microscop, bacteriile primesc în momentul trecerii lor prin dreptul unui vizor un microfascicul de raze laser. Energia e condensată într-un volum mult mai mic decît cel al microorganismului vizat, ceea ce permite distrugerea unei părți oarecare a acestui organism cît și studierea rolului său. Altă consecință a faptului că o considerabilă energie luminoasă nu se dispersează: emiterea la mare distanță a luminii pînă la posibilitatea de a lumina o parte din suprafața Lunei... Acest far spațial ar facilita apoi legătura între pămînt și navele cosmice în drum spre orice parte a sistemului solar.

Actualmente, linia perfectă pe care o descrie un fascicul laser e folosită pentru a asigura corectitudinea rectilinie a tunelurilor sau a turnurilor foarte înalte. Axa unui tunel aliniat cu laserul nu deviază nici cu cîțiva milimetri pe o distanță de 5 km.

Dar posibilitățile laserului nu s-au epuizat. Laserul e un emițător radioluminos. De aici o mulțime de consecințe practice. Cantitatea de informații transportate de o undă fiind proporțională cu frecvența ei, un fascicul laser poate transmite un număr imens de conversații și imagini televizate. Teoretic s-ar putea transmite pe o singură rază luminoasă zece mii de emisiuni televizate sau sute de mii de conversații telefonice *simultan*.

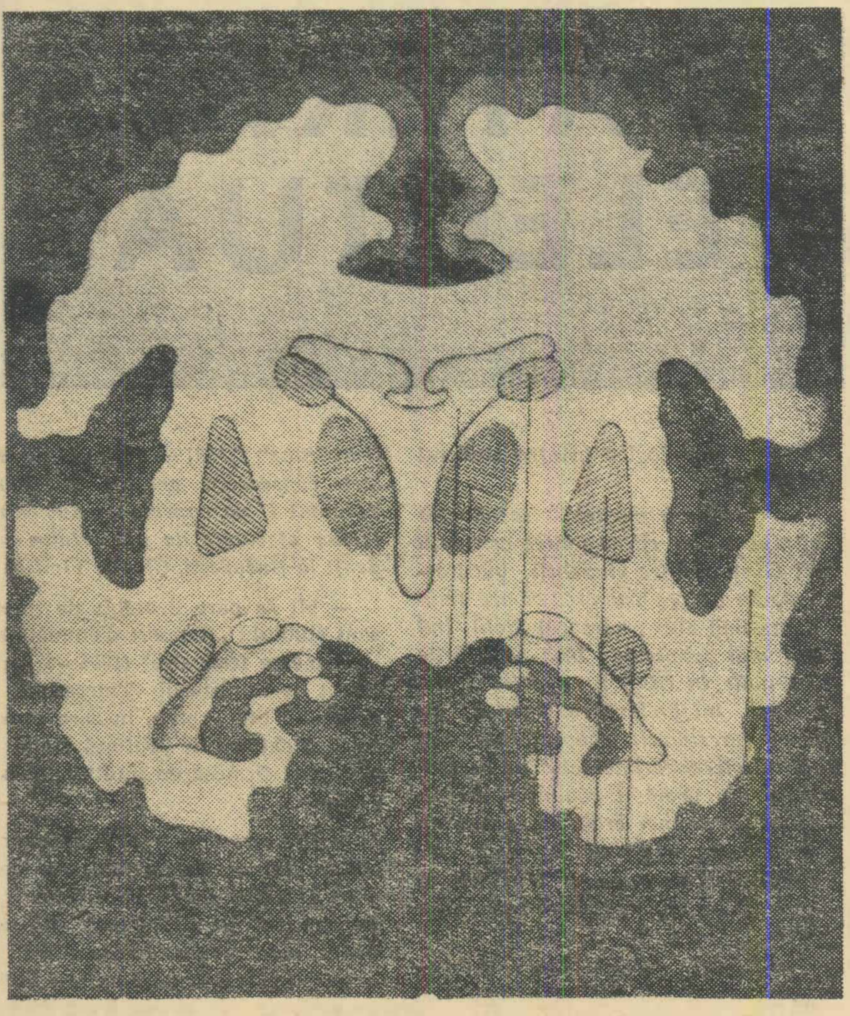
Capacitatea de înregistrare a semnalelor emise de fascicule laser e vertiginoasă. O memorie optică pe un disc de 25 centimetri poate conține două sute de milioane de semne pe care fasciculul le poate citi cu o viteză de cincizeci de mii de semne pe secundă rapiditate pe care cercetătorii speră să o înzecească în curînd. Altfel spus, s-ar putea inscrie pe un asemenea disc toată opera lui Hugo, Balzac, și Zola simultan.

Aplicațiile laserului pot umple volume întregi, la numai cinci ani de la punerea sa (tehnică) la punct și la zece ani de la inventare. Ar mai trebui totuși amintită aici „holograma", o idee mai veche care își găsește realizarea datorită laserului. A face holograma unui obiect înseamnă a obține pe o placă fotografică un amestec de linii și pete, luminoase sau întunecate, prin suprapunerea undelor laser reflectate de o oglindă cu undele luminoase emise de obiectul luminat cu același laser. Această placă fotografică poate oferi imaginea globală a obiectului, în trei dimensiuni! *Un portret cu laserul poate lăsa să se vadă chipul din toate unghiurile posibile, ceea ce permite conceperea unei televiziuni a viitorului în relief integral. Imaginea ar putea fi proiectată în mijlocul unei camere și spectatorul ar putea să o privească din unghiul în care dorește.*

Resursele unei holograme sînt infinite. O imagine holografică conține toate elementele pe o fracțiune de suprafață; cu alte cuvinte dacă spargi o placă vei putea vedea toată imaginea folosind numai una din bucățile sparte. Se pot suprapune mai multe imagini pe aceeași placă, ceea ce ar permite înregistrarea unei cărți întregi pe o singură placă de cîțiva centimetri, avînd grosimea unei monede...

MEMORIA HĂITUITĂ DE ANTIBIOTICE

Aparent există două memorii: una de lungă durată, alta de durată minimă. Și totuși, după ani de căutări, de travaliu intens încă nimeni nu știe cum o ființă vie este capabilă să înregistreze și să rețină ceea ce a învățat. Se cunoaște însă precis că locul de predilecție al memoriei îl reprezintă structurile cerebrale. Mecanismul înregistrării cerebrale rămîne însă o „terra incognita". În acest sens, un grup de cercetători americani au întreprins o serie de studii biochimice. L. și B. Flexner și Richard B. Roberts au încercat să afle ce evenimente moleculare autorizează memoria și pentru aceasta au folosit antibioticele. Reluînd ideea că persistența memoriei ar putea depinde de modificările la nivelul nucleoproteinelor celulare nervoase, americanii au întreprins sistematic studiul sintezei proteinelor în sînul celulelor nervoase și prin administrarea diverselor antibiotice, hărțuind memoria, au căutat să provoace uitarea. Experiențele s-au efectuat pe șoareci „dresați", în încăperi speciale, să evite descărcările de curent electric în labe. (Animalul este plasat într-o pivniță prevăzută cu două încăperi pe al căror sol se află un grilaj încărcat cu curent electric. Experimentatorul poate intensifica curentul de la o încăpere la cealaltă. Aprinderea unui bec electric avertizează șoarecele de pericol și acesta poate schimba compartimentul cu 5 secunde înainte de declanșarea curentului. Experiența a servit drept test cercetătorilor pentru a ști dacă un șoarece își amintește sau a uitat ceea ce a învățat. Dacă șoarecele își schimbă compartimentul la timp, evitînd neplăcerile curentului electric, înseamnă că memoria sa este în stare perfectă; dacă sare de fiecare dată, e clar că a devenit amnezic). Acestor șoareci, biochimiștii americani le-au administrat pentru început antibioticul numit puromycină. Injectați în trei zone — frontală, temporală, ventriculară — cercetătorii au provocat uitarea la aceste patrupede. Ajungînd la concluzia că puromycina are un efect destructiv asupra memoriei și

Iată cum arată, în mare, o structură cerebrală

cunoscînd rolul său în sinteza proteinelor, au căutat să afle dacă sinteza proteinelor incriminate trebuie continuată pentru ca memoria să se mențină. Au încercat atunci să administreze șoarecilor de experiment un alt antibiotic și anume acetoxycycloheximida care inhibă sinteza proteinelor împiedicînd transportul aminoacizilor prin ARN-uri de transfer pînă la proteina în construcție pe riboson. Au conchis că injectarea celor două antibiotice simultan duce la menținerea memoriei ca și cum al doilea protejează memoria împotriva primului.

Cercetările continuă. Descoperirea mecanismului memoriei prin drumul acesta spinos și ocolit al antibioticelor ar fi formidabilă. Savanții nu pierd din vedere nici faptul că memoria este mai întîi o activitate mintală și, deci, tot aportul în acest domeniu trebuie să contribuie la comprehensiunea funcției cerebrale în ansamblul său. Alte noutăți vom afla într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat.

AVIOANE ȘI VASE DE BUCĂTĂRIE DIN ACELAȘI MATERIAL... PLASTIC

O nouă invenție care a bulversat lumea cercetătorilor: o materie plastică ușoară ca un fulg, transparentă, incasabilă și mai ales rezistentă la foc. Descoperirea aparține tînărului tehnician Thomas Engel, din R. F. a Germaniei. Gama posibilităților de întrebuințare a acestei invenții este amplă: confecționarea din material plastic a vaselor de bucătărie (închipuiți-vă o clipă cum va arăta gospodina viitorului!), înlocuirea țevii de eșapament a automobilului cu tub de material plastic, rezistent la temperaturi ridicate ale gazelor de ardere.

În ce constă secretul tînărului autodidact Engel în domeniul materiilor plastice? Simplu: materia plastică, polietilena, este tipic termoplastică, un material care se topește la căldură. Printr-un procedeu special este transformată polietilena într-un material „duroplastic", incasabil și al cărui punct de topire se ridică la 300 de grade. Transformarea ar fi fost posibilă și înainte, însă numai în reactor, prin bombardarea polietilenei cu iradiații de neutroni. Această metodă era însă mult prea costisitoare pentru o utilizare comercială. Thomas Engel a ajuns la același efect ca procesul din reactorul atomic, prin construirea unei autoclave care funcționează asemenea unui motor Diesel. Numai că, în loc de ulei Diesel, se introduce polietilenă. Cu ajutorul unui piston, această materie plastică este expusă, într-un ritm rapid, unei presiuni care se ridică pînă la 10 000 de atmosfere. Imediat după ieșirea din camera de înaltă presiune se poate da materialului orice formă: tuburi nesfîrșite de orice diametru, roți dințate sau vase de bucătărie. Desigur, noua materie plastică va găsi foarte repede acces în domeniul alimentării cu apă caldă. Dar acest produs multilateral va putea pătrunde curînd și în construcția de frigidere, în electrotehnică și în construcția de avioane.

VIVA SIQUEIROS!

INTERVIU ACORDAT DE MARELE PICTOR ŞI SCULPTOR MEXICAN DAVID ALFARO SIQUEIROS ÎN EXCLUSIVITATE PENTRU „VIAŢA STUDENŢEASCĂ"

Pictură murală de Siqueiros, la Universitatea din Mexico

În ziua de 11 august, în mijlocul unui numeros public entuziast şi între ovaţii neîntrerupte şi exclamaţii de „Viva Siqueiros", s-a deschis în localul Muzeului de ştiinţe şi arte al Oraşului universitar din Ciudad de Mexico expoziţia retrospectivă a genialului pictor mexican, David Alfaro Siqueiros.

Expoziţia cuprinde 197 de opere realizate de-a lungul a mai bine de jumătate de secol — de cînd autorul avea doar 10 ani şi pînă în prezent — ultima lucrare datînd din luna iulie a acestui an. Deşi este cea mai completă expoziţie dintre cele care s-au realizat pînă în prezent cu lucrările lui Siqueiros, incluzînd şi opere împrumutate de la muzee din străinătate, autorul însuşi afirmă că aceasta cuprinde abia 10 la sută din totalul operei sale.

David Alfaro Siqueiros s-a născut în Chihuahua, oraş din nordul Mexicului, la 29 decembrie 1896. Descendent dintr-o familie cu adînci rădăcini artistice (bunicul său, Felipe Siqueiros, fiind un talentat poet), David şi-a trăit copilăria sub binefăcătoarea influenţă spirituală, îmbinată şi pătrunsă de bogate tradiţii metise, cultivate mai ales de tatăl său, Cipriano Alfaro. In 1908 tatăl său s-a instalat în capitala Mexicului, unde şi-a înscris copiii la cele mai bune colegii catolice, asumîndu-şi obligaţia de a le cultiva gustul pentru artă şi litere. Desele vizite la diferitele biserici, mînăstiri şi monumente de importanţă artistică, însoţite de amplele explicaţii ale tatălui său, au deschis treptat gustul şi orizontul artistic al micului David. La 15 ani acesta începe cursurile la Academia de Arte San Carlos din Mexic, avînd ca maestru pe pictorul Leandro Izaguirre, cel mai renumit în acea epocă. Aici a cunoscut o serie de oameni iluştri, printre care pictorii de faimă mondială José Clemente Orozco şi Doctor Atl, oameni cu idei progresiste, renovatori ai metodelor academice şi ai tiparelor artei colonialiste, cărora li se alătură.

În anii revoluţiei (1910—1917) luptă în rîndurile armatei constituţionaliste, ajungînd la gradul de locotenent şi membru al statului major al diviziei „del Occidente". Mai tîrziu, în 1919, obţine numirea de ataşat militar pe lîngă ambasada mexicană în Spania. În cei 4 ani petrecuţi în Spania a cunoscut pe pictorul Diego Rivera, faţă de care a cultivat o profundă prietenie şi respect.

Arta în slujba revoluţiei îl împinge pe Siqueiros către revoluţia însăşi, intrînd în rîndurile luptei muncitoreşti, ocupînd posturi importante în Confederaţia Muncitorească şi în Federaţia naţională revoluţionară a minerilor. Datorită activităţii sale revoluţionare, în 1932 este arestat şi încarcerat pentru prima dată. Caută azil politic în Statele Unite, de unde este apoi expulzat. Căutînd libertatea, cunoaşte multe ţări din America Latină, unde reuşeşte să-şi îmbogăţească experienţa culturală şi artistică atît de necesară unui pictor.

În 1937 luptă alături de spanioli şi alte naţionalităţi în rîndurile armatei republicane împotriva armatei franchiste, deţinînd postul de şef al diviziei 29 republicane.

Întors din Europa, prezintă în 1939 prima expoziţie individuală în New York. Cîţiva ani mai tîrziu, în urma activităţii politice este silit să ia calea exilului în Cuba şi Chile, unde lasă nemuritoare creaţii.

Între 1944 şi 1960 se dăruieşte aproape complet artei plastice şi reuşeşte să desăvîrşească aportul adus de el neorealismului pictural. Recunoştinţa mondială unanimă s-a produs cu ocazia Bienalei din Veneţia în 1950, unde a obţinut premiul II în importanţă, acordat pictorilor străini. La 64 de ani, arestat din nou, petrece 4 ani în închisoare, în care timp reuşeşte să dea umanităţii peste 300 de lucrări.

Trăind o existenţă extrem de zbuciumată datorită condiţiilor social politice din Mexicul primei jumătăţi a secolului XX, azi, la peste 70 de ani, Siqueiros este un om robust, plin de sănătate şi foarte activ. Ne amintim de amabilitatea şi prietenia cu care ne-a primit în casa lui. Fără a se interesa de vreun amănunt asupra identităţii noastre, auzind doar că sîntem români, şi-a deschis braţele şi ne-a întîmpinat cu ospitalitatea şi binecunoscuta frază „aqui tienen ustedes su casa", ceea ce s-ar putea traduce cu „casa mea e casa voastră". Om de o rară generozitate, reflectată atît în trăsăturile feţei, în comportament şi vorbire, precum şi în întreaga lui operă, a fost o gazdă desăvîrşită. Ne-a invitat apoi, în duminica viitoare, la Cuernavaca, oraş situat la 70 km de Mexico, unde îşi are atelierul, loc în care am petrecut o zi întreagă, de dimineaţă şi pînă seara tîrziu. Fără grabă, cu o plăcere aproape copilărească, ne-a condus prin toate secţiile imensului atelier, vorbindu-ne de opera trecută, proiectele de viitor, problemele actuale artistice şi tehnice care-l preocupă.

La intrarea în atelierul de vopsele ne-a frapat o listă de 26 de nume, în dreptul cărora erau indicate unele ţări ca : Spania, Italia, Franţa, Japonia, Argentina, Statele Unite. Ne-am permis să întrebăm ce reprezintă acest tabel.

Este numele pictorilor care mă ajută în muncă şi ţara de unde provin ei. Iar aici, lîngă mine, unul pe care deja îl cunoaşteţi ; este Senor Mario Orozco Rivera, principalul meu colaborator şi şeful pictorilor auxiliari.

Intrînd apoi în atelier, Siqueiros ne-a spus:

— Aici este fabrica luminilor şi a strălucirilor, a nuanţelor subtile sau a tenebroaselor umbre. În aceste cutii, arătînd spre nişte rafturi, sînt granule de culori acrilice, pe care le folosim şi le experimentăm în prezent. Trebuie să ştiţi că sîntem în căutare de culori rezistente, asupra cărora să nu aibă influenţă nici unul din factorii meteorologici. Desigur că şi artiştii Renaşterii au folosit culori rezistente şi de bună calitate, însă preocuparea mea principală, după cum ştiţi, este aceea de a face pictură murală, supusă intemperiilor şi care doresc să dureze nu secole, ci milenii. În concepţia mea, adevărata artă picturală este cea murală, socotind pictura de şevalet o artă minoră, o artă burgheză adresată unei minorităţi. Arta trebuie să servească unei idei, unui popor, umanităţii, să o poată vedea toţi şi toţi să se bucure şi să se încînte de ea.

Vorbea cu pasiune şi dăruire, cu o fluorescenţă ciudată a privirii.

— De asemenea, consider că sculptura trebuie să fie colorată. De ce numai forma să ne intereseze în sculptură ? Credeţi că o sculptură albă este mai frumoasă sau mai expresivă decît una colorată ? Eu cred că nu. Orice operă de artă trebuie să fie cît mai apropiată de real, de existenţa adevărată, deşi forma de exprimare poate fi cît se poate de diferită.

Apoi după ce am ieşit din atelierul de culori şi ne îndreptam în interiorul curţii pline de panouri, şevalete şi sculpturi, spre un model încă neterminat, o sculpto-pictură, ne-a spus :

— Aceasta face parte din compoziţia care probabil se va numi „Mersul umanităţii în America Latină". Va fi o operă grandioasă şi o vom realiza pe bolta şi pereţii holului unui hotel ce va fi gata înaintea inaugurării Jocurilor Olimpice din 1968. Va acoperi o suprafaţă de 10 000 metri pătraţi. Această operă monumentală va fi cea mai mare din cîte s-au realizat în ultimele patru secole.

Apoi continuă gînditor :

— Vom avea o serie de probleme tehnice, căci pictura trebuie s-o adaptăm formei pereţilor şi a bolţii, probabil vor lipsi total unghiurile. În orice caz vom căuta să realizăm o unitate artistică pictural-arhitecturală.

Şi apoi, ca şi cum şi-ar fi depănat gîndurile, ne-a condus de la un panou la altul, de la o sculptură la alta, vorbind şi explicîndu-ne neîncetat.

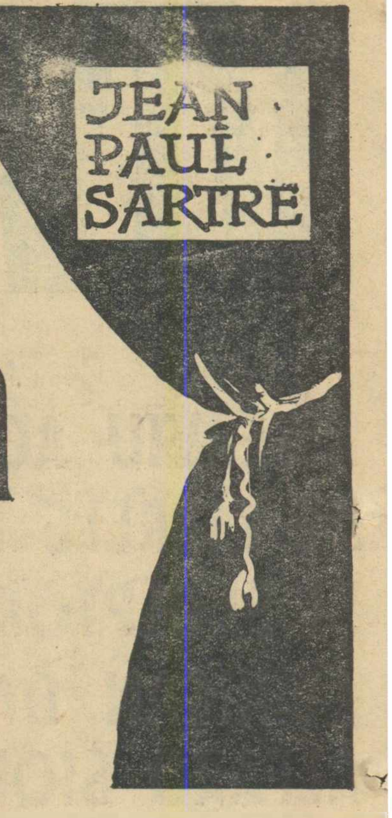
Dar timpul trecea pe nesimţite şi numai senzaţia de foame ne-a făcut să ne dăm seama că era destul de tîrziu. Ne-a invitat la masă. Afară, adăpostiţi sub umbra unei filigorii de razele penetrante ale unui soare tropical, am apreciat din plin savoarea exotică a bucătăriei mexicane. Seara, la despărţire, perfectul nostru amfitrion n-a uitat să ne invite călduros din nou în casa sa.

Anca şi Gabriel CHEREBEŢIU

Mexic, 14 septembrie 1967

MITUL şi realitatea teatrului

Astăzi nu se mai poate vorbi despre teatru fără a se ţine seama de operele lui Ionescu, Beckett, Adamov, Genet, Peter Weiss, ori de succesul pieselor lui Brecht care a depăşit de mult graniţele Germaniei.

Aceşti autori cu orizonturi şi preocupări diferite nu pot fi însă grupaţi sub aceeaşi etichetă. Au fost denumiţi autori ai teatrului absurdului. Denumirea este ea însăşi absurdă, pentru că nici unul dintre ei nu consideră viaţa umană ori lumea ca o absurditate; nici Genet, care studiază raportul reciproc al imaginilor şi al mirajelor; nici Adamov, care este marxist şi scrie: „Nu există teatru fără ideologie", nici Beckett. În realitate ei reprezintă, fie prin conflicte interioare, fie prin opoziţie reciprocă, incandescenţa contradicţiilor de fond ale artei teatrale.

Ani şi chiar secole teatrul a jucat şi rol de teatru şi rol de cinematograf, fără să ştie de altfel ce înseamnă acesta din urmă, pentru că el nici nu fusese inventat. Apariţia cinematografului, contrar părerilor, nu a precipitat teatrul în criză, nu a dăunat artei teatrale. A dăunat poate unor directori de teatru răpindu-le spectatorii: a dăunat unui anumit teatru care îndeplinea şi rolul cinematografului, adică acelui teatru realist-burghez al cărui ţel era reprezentarea exactă a realităţii; şi i-a dăunat pentru că, de la un anumit moment, realismul cinematografic a denigrat realismul teatral (un arbore într-un film este pentru spectator un arbore adevărat, iar un arbore pe scenă apare întotdeauna ca fals). Cinematograful a denunţat deci arborele cel fals din teatru ca pe un simplu decor, iar falsul act din teatru ca pe un simplu gest; asta nu înseamnă însă că cinematograful a anulat arta teatrală. Din clipa apariţiei acestei noi arte teatrul a început să reflecteze asupra propriilor sale limite şi, ca orice artă, a făcut din aceste limite condiţiile propriilor sale posibilităţi.

După moartea lui Dumnezeu, cum spune Nietzsche, şi după moartea inspiraţiei care era un fel de Dumnezeu şoptind la ureche, a apărut romanul-critic al lui Flaubert, poezia critică a lui Mallarmé, adică o artă care implică o poziţie critică reflexivă a artistului în raport cu el însuşi. Apariţia cinematografului şi diverşi factori sociali au creat, începînd din 1950, ceea ce am putea denumi teatrul-critic.

Considerăm autorii pe care încercăm să-i studiem în ceea ce îi apropie şi-i diferenţiază ca pe reprezentanţi ai teatrului-critic; ei toţi vor să facă din limitele înseşi ale teatrului instrumentele unei comunicări. Examinînd opera acestor autori, vom vedea deci şi contradicţiile care există în arta dramatică şi cum fiecare dintre ei se defineşte în raport cu acestea. Vom vorbi, de fapt, despre opoziţiile care există în arta dramatică.

Prima opoziţie care ne apare este ceremonia şi ireversibilitatea unică a reprezentaţiei. Teatrul trebuie să păstreze caracterul de ceremonial al reprezentaţiei dramatice, aşa cum pretinde Jean Genet şi aşa cum au înţeles şi clasicii francezi care scriau în versuri? Din perspectiva acestei întrebări comunicarea are loc prin intermediul unui farmec pe care anumite ritualuri îl exercită asupra spectatorului.

Prin identificarea teatrului cu ceremonia, Jean Genet elaborează o operă al cărui sens profund este, aşa cum a spus-o şi Georges Bataille, acela de a-l nega pe cei care-l ascultă pe autor. Ceremonia îi înlănţuie pe auditori, pe spectatori şi-i învaţă încetul cu încetul să se nege pe ei înşişi.

Acesta este unul dintre termenii contradicţiei. Pe de altă parte însă, niciodată Antonin Artaud, cel care a scris „Teatrul şi dublul său" şi care a condus timp îndelungat „Teatrul Alfred Jarry", n-a avut atîţia discipoli: mulţi sînt tinerii autori din Franţa şi din alte ţări care îl consideră ca pe un profet al teatrului modern. Artaud însă nu pune accent pe ceremonie ca repetiţie, ci, din contra, el consideră reprezentaţia dramatică ca un act fragil (o reprezentaţie este un eveniment: un lapsus al actorului poate opri brusc totul), un act mic: în fiecare seară pot apărea elemente imprevizibile, actorii vor juca bine ori prost în funcţie de preocupările lor, ori în funcţie de public, fiindcă există zile, cum spunea Jean Cocteau, cînd „publicul are geniu" şi zile cînd publicul este rece. Deci, în funcţie de actorul care joacă bine ori prost, de ziua bună ori rea, de publicul care este interesat de o anumită intrigă ori personaje, echilibrul reprezentaţiei dramatice şi sensul său sînt schimbătoare. Din acest punct de vedere, după Artaud, cinematograful este repetiţie. La cinematograf în fiecare seară operatorul proiectează aceeaşi bandă, actorii joacă cu acelaşi talent (ori fără talent) şi singurele accidente care pot surveni sînt de ordin tehnic. Aceasta l-a făcut pe Artaud să scrie încă din 1928: **„Teatrul urmăreşte să fie un act supus la toate solicitările, la toate deformările unor circumstanţe, în care hazardul îşi afirmă întotdeauna drepturile. O punere în scenă, o piesă, vor fi întotdeauna de revizuit în aşa fel încît spectatorii venind mai multe seri de-a rîndul să nu mai aibă acelaşi spectacol sub ochi". Reprezentaţia teatrală trebuie considerată deci ca un fapt ce nu se mai poate repeta, unic. Ceremonia care înseamnă repetiţie face loc aventurii de fiecare zi. În muzică avem, dacă vreţi, un echivalent în acel „jam-session"** opus discului de jaz înregistrat.

Diferenţa esenţială între Genet şi Artaud este vizibilă. În acelaşi text Artaud scrie: „O punere în scenă trebuie să fie la fel de pasionantă ca şi o partidă de cărţi la care toţi spectatorii să participe". Genet, din contra, vrea să-şi capteze spectatorii ţinîndu-i totuşi la distanţă. În acest sens la Artaud distanţarea, care la Brecht şi Genet din raţiuni diferite intervine între actor şi spectator, nu are sens. Raţiunea profundă a teatrului, după Artaud, este „operaţia magică" (termenul îi aparţine) prin care forţele ascunse ale fiecărui spectator sînt trezite. De aceea Artaud şi-a denumit mai tîrziu teatrul său (mai mult visat, întrucît el nu l-a putut realiza) „teatrul cruzimii".

Contradicţia dintre Genet şi Artaud corespunde celor două aspecte contradictorii ale teatrului, care este în acelaşi timp ceremonie repetabilă şi dramă fulgerătoare, singulară — de fiecare dată alta; lumea teatrului ne ţine la distanţă, mult mai mult decît cea a filmului, dar, în acelaşi timp, participăm identificîndu-ne cu un personaj ori altul. Opoziţia celor doi merge însă şi mai departe şi, aprofundînd-o, descoperim o nouă contradicţie.

Artaud spune: „Consider teatrul ca un act". Şi dacă ne plasăm din punctul de vedere al autorului şi al regizorului, teatrul, reprezentaţia teatrală, este un act real: munca de a scrie o piesă, munca de a o realiza scenic, muncă al cărei ţel este de a exersa o acţiune reală asupra publicului. Dacă examinăm acel teatru de consum, acţiunea lui constă în a atrage cît mai mulţi spectatori posibili, producînd în circuitul economic o deplasare de fonduri în profitul teatrului. Există însă teatrul care urmăreşte să determine la spectatori, cel puţin în timpul reprezentaţiei, măcar scandalul, ori o anumită atitudine raţională. E drept însă că, plasîndu-ne din punctul de vedere al spectatorului, piesa nu este decît un act imaginar. Asta înseamnă că, fără excepţie, spectatorul nu pierde niciodată din vedere faptul că ceea ce i se prezintă este un non-real. Această femeie nu există, acest bărbat, bărbatul ei, nu este decît în aparenţă bărbatul ei. Deci spectatorul nu crede — în sensul adevărat al cuvîntului — că Polonius, spre exemplu, moare cu adevărat. Altfel ar fugi îngrozit ori ar năvăli pe scenă. Şi, totuşi, într-un fel crede, căci este emoţionat, plînge, se agită în scaun. Însăşi credinţa lui este imaginară. Nu este vorba de o percepţie profundă, vitală, ci de o autosugestie care conservă certitudinea neformulată că este o autosugestie, iar sentimentele care rezultă din participarea la imaginarul reprezentat pe scenă sînt ele înseşi imaginare. Ele au în acelaşi timp un caracter definit dar nereal — de aci posibilitatea de a te amuza de propria ta frică mergînd la spectacolele de spaimă şi groază. Pus în scenă, romanul „Coliba unchiului Tom" a făcut să plîngă în secolul trecut mulţi spectatori adepţi ai sclaviei; în timpul reprezentaţiei ei au fost emoţionaţi cu toate că — după aceea — şi-au păstrat obiceiurile, moravurile şi ideile în legătură cu negrii. Această nouă contradicţie între act şi gest, între acţiunea reală şi imaginar, îi determină pe autorii moderni să ia diferite poziţii. Astfel Genet consideră o calitate faptul că piesele sale sînt imaginare. Ca autor, el tinde să-l forţeze pe spectator să devină pentru cîteva ore un ticălos imaginar („Balconul"); practic, îl obligă pe omul din sală să uite de el, să se contopească cu imaginarul, îl aduce pînă la identificarea cu personajul, pînă la complicitatea cu răul. Ceea ce reuşeşte este să tulbure conştiinţele împăcate, să trezească o nelinişte pentru care nu are nici el soluţii.

Şi Brecht este un adept al imaginarului, dar din motive cu totul opuse; el vrea să demonstreze, să facă sesizabilă dialectica interioară a unui proces. Orice sentiment adevărat trezit spectatorului, oroarea, spre exemplu, ori teama dăunează informaţiei. Trebuie ca spectatorul să fie captat de acţiune, numai atît cît aceasta nu-l împiedică să observe resorturile ei. Astfel imaginaţia lui Brecht este un intermediar între raţiune şi obiectul său. De aceea el nu ezită s-o denunţe ca pe o nerealitate. Există procedee scenice, cadavre care sînt manechine şi ştim că nu trebuie să fim îngroziţi de asemănarea unui actor care trebuie să moară cu un cadavru. Diferenţa între Brecht şi Genet este că cel din urmă socoteşte imaginarul un scop în sine. Acesta socoteşte că teatrul trebuie să reprezinte ceva ce nu există. Brecht însă foloseşte imaginarul ca un mijloc. În ambele cazuri se scontează însă pe crearea la spectator a unui sentiment al irealului. Genet socoteşte că aparţinem irealului, Brecht creează irealul pentru că nu vrea ca sentimentele, pasiunile, să întunece convingerile raţionale. Artaud (tovarăş de drum al suprarealiştilor) nu se mulţumeşte cu aceste rezultate. El cere ca reprezentaţia să fie un act, un act în adevăratul înţeles al cuvîntului, nu munca pentru a produce un obiect ireal. Ţelul teatrului, după el, este de a înfige un cuţit în sufletul spectatorului.

Dacă teatrul, după cum spune Artaud, nu este o artă, dacă el eliberează doar forţele înfricoşătoare care dorm în noi, dacă spectatorul nu este decît un actor care va intra în dansul general cu toată violenţa ce-i va fi dezlănţuită de spectacol, atunci Artaud s-a

oprit în drum, pentru că, dacă vrem să fim consecvenți cu logica lui, trebuie să-l punem pe spectator în prezența unui eveniment adevărat, să-l facem să creadă totalmente în ceea ce vede. În acest sens, teatrul contemporan al cruzimii a produs acel spectacol pe care-l denumim „happening" (acțiune reală, care se petrece sub ochii noștri n.n.). Astfel de spectacole au loc în Franța, Anglia, America și chiar în Japonia. Nu este necesară o scenă, este suficient să existe o sală ori o stradă, ori malul mării pentru a începe reprezentația ; între spectatori și cei pe care nu-i putem numi actori ci agenți nu există decît o diferență provizorie, adică o diferență de timp. „Agenții" fac într-adevăr ceva, nu interesează ce anume, dar ceva provocant, care determină producerea unui eveniment real oricare ! Există astfel de spectacole care speculează plictiseala, așteptarea ; spre exemplu, un spectacol clasic de acest gen : un om intră, acesta este „agentul", îl privim, nu știm ce va face, se așează pe un scaun și stă cu brațele încrucișate aproape două ore. Plictiseala pe care o produce trezește reacții de violență la spectatori, care ajung uneori pînă la isterie. Am asistat la un „happening" în care erau strangulați cocoși și sîngele lor stropea publicul. Interesul nu se concentra asupra acestui fapt ci asupra reacției spectatorului. La Paris, un „happening" s-a transformat într-o manifestare contra războiului din Vietnam, deși spectatorii nu veniseră cu această intenție.

Astfel „happening"-ul este o realitate, el există, îl putem considera un fapt. Problema este însă : ce devine reprezentația care apelează la libera imaginație a spectatorului ? În cea mai mare parte acest gen de spectacol este o exploatare abilă a cruzimii de care vorbea Artaud. În Franța, Lebel exercită chiar un fel de sadism asupra publicului ; se proiectează lumini spasmodice, zgomote de nesuportat, obiecte care-l lovesc și murdăresc pe spectator. Trebuie să mergi la aceste spectacole cu îmbrăcăminte veche. Publicul trebuie să reacționeze la tortură. Putem spune însă că astfel am trecut limitele a ceea ce ne-am obișnuit să denumim teatru, că am depășit esența lui ? Peter Brook, în Anglia, a căutat să obțină o mixtură, adică un termen mediu care să integreze „happening"-ul în limitele reprezentației teatrale. Piesa care se joacă actualmente și se intitulează „Us" (ceea ce în engleză înseamnă „Noi", adică noi englezii, dar și „U.S.", adică americanii) are ca subiect, dacă se poate vorbi de așa ceva, ori mai bine zis ca temă directivă, o provocare directă legată de războiul din Vietnam. Piesa în sine nu are nici o semnificație, putem să nici n-o numim piesă. Reprezentația trebuie să se facă pe o scenă în fața unui public și este de fapt o succesiune de scene, cuvinte și acte de violență fără nici o legătură decît poate cea afectivă. Ceea ce vedem nu este real, fiind totuși interpretat de actori, nici nereal pentru că fiecare mișcare este o trimitere la războiul din Vietnam. Și, totuși, realul acționează asupra spectatorilor deoarece zgomotul, culorile, mișcările, reușesc să-ți dea o senzație de transă, de abrutizare (bineînțeles asta depinde de spectator). Publicul nu este invitat să se amestece în reprezentație, este ținut cu grijă la distanță. Primește ca o „lovitură" acest amestec voit dezordonat de momente disparate, întrerupt din cînd în cînd de iluzia care se naște. Și, pentru a termina, deodată spectatorului i se înfățișează un eveniment real, un adevărat „happening", cu toate că el se repetă în fiecare seară : pe scenă cineva deschide o cutie cu fluturi și cu o brichetă le dă foc. Fluturii ard de vii. Aceasta este o aluzie vizibilă la bonzii care și-au dat foc la Saigon. Există deci fluturi care mor și suferă murind, atunci cînd se lasă cortina. Apoi spectatorul, părăsit, pleacă confuz, abrutizat, cuprins de mînie și neputință. Nu există nici o concluzie și apoi ce-am putea conchide ? Este adevărat că războiul din Vietnam este o crimă, dar ceea ce am văzut este teatru ori nu ? Să spunem în tot cazul că, dacă este vorba de teatru, reprezentația manifestă tocmai ceea ce am putea denumi criza imaginarului în teatru. Într-adevăr există această voință contradictorie de a prezenta publicului o ficțiune care să fie reală. Cei ce merg la astfel de spectacole sînt conștienți de acest fapt. Există și eseuri teatrale documentare ca: Dosarul Oppenheimer, care nu sînt ca piesele istorice, o realitate transpusă, reconstituită de subiectivitatea autorului, ci o repetare a unui proces care a avut loc, o repetare a cuvintelor pronunțate la proces.

Maria Casarès și Pierre Brasseur în cursul unei repetiții a piesei lui Sartre : „Le Diable et le bon Dieu" (Dracul și bunul Dumnezeu).

Rezultatul este invers decît cel obținut în cazul spectacolelor „happening". În cazul din urmă realul absoarbe imaginarul. În cazul documentului realitatea se transformă în imaginar ; imaginarul înghite realitatea. Materialul procesului a trebuit să fie selectat. Selecția este o muncă de autor ; este o alegere, o opinie, definește un caracter. Deci, ceea ce vedem la spectacol nu are nimic de-a face cu procesul Oppenheimer. Este altceva și Oppenheimer însuși devine o ficțiune, pentru că nu uităm nici o clipă că este vorba de un actor. Acceptăm toate aceste convenții cînd este vorba de teatru, dar din clipa în care vrem să prezentăm procesul Oppenheimer ca atare, acei oameni de pe scenă nu mai pot realiza aceasta.

Ultima contradicție, cea mai vizibilă și fundamentală se referă la rolul limbajului în teatru. Personajul în teatru este în fond un om și, participînd la ansamblul condițiilor umane, el trebuie să vorbească, pentru că omul este o ființă vorbitoare. Limbajul este deci un mod de expresie scenică. În teatrul clasic el era chiar principalul mijloc : marele actor tragic se mișcă puțin, poate fi chiar imobil în timpul unor tirade interminabile ; numai incantațiile verbale, inflexiunile, ritmul și viteza debitului, felul cum rostește versurile, punerea în valoare a unui cuvînt, pot dezvălui o acțiune trăită, o pasiune, o decizie. În plus, la clasicii noștri există doar o lume psihologică. Racine nu exprimă prin limbaj decît o psihologie. O dată cu tradiția romantică totul se schimbă. Autorii fac să pătrundă în scenă prin intermediul limbajului o întreagă lume ; natura, forțele obscure care există în interiorul nostru și în afara noastră, se găsesc direct ori indirect prezente în dialog ca o semnificație conștientă, ca o referință, ca o supradeterminare inconștientă a mesajului ; chiar și tăcerea în această concepție dă întîietate limbajului. În Franța dintre cele două războaie mondiale a existat un teatru al tăcerii, al cărui principal autor era J. J. Bernard. În fond însă acest teatru era un teatru al vorbăriei ; „teatru al tăcerii" vroia să însemne că limbajului i se anexează tăcerea, așadar pe de o parte se practica în acest teatru un limbaj cotidian fără nici o semnificație, iar în spatele cuvintelor exista un subtext plin de greutate, exista tăcerea cuvintelor nepronunțate ; o suprasemnificație a cuvintelor rostite în scenă, care le dădea un sens, o dezlegare.

În jurul lui 1950 putem spune că teatrul își făcuse „plinul" verbal ; teatrul era limbaj. Nu mai avea nevoie de decor, și mulți autori și regizori renunțaseră la cadrul plastic care de fapt trebuia să fie ilustrarea a ceea ce se spunea în scenă. Limbajul lui Shakespeare, spre exemplu, ne informează întotdeauna asupra lumii exterioare. Este deci inutil să aduci în scenă un soare ori să produci fulgere atunci cînd el le indică, pentru că ele sînt spuse, reprezentate. Elementul vizual devine inutil din cauza forței verbale. Bineînțeles, există și semnificații tăcute în teatru, dar toate acestea (gesturi, culori, zgomote) n-au avut decît rolul de acompaniament în teatrul verbului. Noul teatru s-a născut din conflictul ce s-a iscat în jurul verbului. De fapt, suveranitatea verbului în teatru accentuează imaginarul ; mimate, vorbite, arborele, ploaia ori luna nu există decît ca date complementare ireale. Ele pierd orice posibilitate de a acționa fizic și real asupra dispoziției active a spectatorului. Or tocmai Artaud, care căuta mijloace de a-l influența profund pe spectator prin condiții reale (sunete, lumini studiate), va fi primul care în scrierile sale va atribui limbajului o funcție secundară. În teatrul său, „teatrul cruzimii", declară că va întrebuința cuvintele nu atît pentru valoarea lor semnificativă, cît pentru greutatea lor reală. Dacă se povestește pe scenă, cum făcea Corneille, moartea lui Pompei, se diminuează greutatea afectivă a cuvintelor într-o poveste imaginară.

Pentru Ionescu limbajul este capital și nu este de loc un mijloc pe care eroul îl alege pentru a se exprima. Din contra, în teatrul lui Ionescu limbajul este arătat cum se dezvoltă inuman pe lîngă om, impunîndu-i legile sale în ciuda efortului pe care-l face vorbitorul pentru a da o semnificație cuvintelor, împingîndu-l pe acesta prin simpla putere verbală la acte pe care nici nu avea intenția să le comită și care se vor constitui pe măsură ce cuvintele le vor indica dinainte. În „Lecția", profesorul, după ce își ține discursul, își asasinează eleva, ceea ce bineînțeles nu intenționase la începutul lecției. În primele piese ale lui Ionescu limbajul este adevăratul erou : el este personajul principal. Este rege în măsura în care acest teatru detronează omul. Piese ale limbajului, piesele lui Ionescu se diferențiază însă net de piesele lui Claudel. Există personaje imaginare, intenționat false pentru că ele nu sînt nimic altceva decît ceea ce se spune despre ele și de către ele.

Teatrul își pierde antropomorfismul, el pune în discuție ceea ce astăzi o anumită literatură franceză denumește : „o descentrare a subiectului". Nu avem decît un obiect, singur și viu în fața noastră : limbajul, discursul. Acest obiect este real ori imaginar ? Sîntem de partea actului consfințit de Artaud ori avem de-a face cu mirajul verbal al lui Genet ? În realitate totul se prezintă la Ionescu ca o soluție intermediară. El caută să dezvăluie limbajul făcîndu-l să vorbească singur. Dar, în același timp, el împinge limbajul către absurditate, absurditate care în cele din urmă se dezvăluie logică. Așadar, el denunță limbajul ca inuman. Spre exemplu, prima scenă din „Cîntăreața cheală" : o femeie anunță ce a mîncat, vorbește de mîncare englezească pe care a mîncat-o pentru că este englezoaică și trăiește în Anglia ; și termină prin a menționa că a băut și apă englezească. Este evident și perfect logic fiindcă în enumerarea mîncărurilor toate au fost englezești, și deci și apa ; în același timp însă este și absurd pentru că apa este un element universal. Acest fel de a se manifesta al limbajului care singur își croiește drum prin logica sa spre absurd, trecînd parcă pe lîngă femeia ce-l debitează, contribuie la irealitatea limbajului, adică mai precis ni se arată prin exagerare și limbaj ireal că adevăratul limbaj, același dar neexagerat, contribuie la aservirea omului.

Teatrul imediatului, teatrul clasic transformat în teatru al burgheziei, conținea contradicții de care el însuși nu era conștient. Din această cauză piesele se deosebeau prin conținut dar se refereau toate la aceeași formă de teatru : comedia, tragedia, drama, melodrama etc... Noul teatru, teatrul critic, descoperind contradicțiile genului, a creat o serie de autori care se diferențiază prin poziția pe care o iau față de aceste contradicții. Asta înseamnă că asistăm la o descompunere a teatrului ? Nu, asistăm la examenul și aprofundarea acestei arte. O formulă nouă, departe de a exprima descompunerea unei arte, reprezintă unitatea dialectică a contradicțiilor reale ale unei arte. Dacă luăm ansamblul pieselor contemporane ce reprezintă aceste contradicții, avem în față întreg teatrul ca proces dialectic care unește și progresează prin contradicțiile sale și care poate în orice clipă să-și reconstituie unitatea prin apariția unei opere născute din contradicțiile actuale, depășite.

...Noul teatru nu are nimic absurd, el revine la tema fundamentală, a teatralității, care în fond semnifică omul ca eveniment, omul ca Istorie în eveniment.

(După un interviu publicat de revista studenților belgieni „Le Point").

NUME ŞI... PSEUDONUME

Iată cîteva din veritabilele nume ale unor cunoscuţi actori de cinema :

BOURVIL — André Rainbourg.

PIERRE BRASSEUR — Pierre Espinasse.

MARLENE DIETRICH — Maria Magdalena von Losch.

Sofia Loren dintr-un unghi neobişnuit.

KIRK DOUGLAS — Isur Danielovici Demsky.

FERNANDEL — Fernand Contandin.

JEAN GABIN — Alexis Moncorgé.

AUDREY HEPBURN — Edda Hepburn van Heemstra.

SOFIA LOREN — Sofia Scicolone.

FREDRIC MARCH — Frederick Mac Intyre Bickel.

MARILYN MONROE — Norma Jean Backer.

JOHN WAYNE — Marion Michael Morrison.

ECRANUL ÎN MIC ŞI ÎN MARE

ALFRED HITCHCOCK
MAESTRUL SUSPENSULUI

Născut la Londra la 13 (!) august 1899, viitorul autor de filme de groază şi-a început studiile la... colegiul iezuit Saint-Ignatius. A fost la început ziarist, monteur, scenarist, asistent de regie, iar în 1926 debutează ca realizator, dînd foarte repede (1929) primul film sonor englez de valoare — „Blackmail" („Şantaj"). Suspensul l-a cunoscut şi l-a stăpînit mai întîi prin filme cu „urmăriri". Genul poliţist nu înregistrase pînă la apariţia lui Hitchcock succese deosebite ; afară de „Dr. Mabuse" al lui Fritz Lang, şi expresionismul, cu at-

mosfera lui macabră, îl influenţează pe tînărul regizor. Se poate spune că „thrillerul", filmul de „mister", s-a născut o dată cu Hitchcock, căci într-adevăr el reuşeşte să stîrnească suspensul şi dintr-un pahar cu apă. Realizează în Anglia vreo 20 de filme, dintre care „Omul care ştia prea mult" şi „Doamna dispărută" (1938) sînt adevărate capodopere. În 1940 Hitchcock soseşte la Hollywood, făcîndu-şi debutul cu a-

daptarea siroposului roman „Rebecca" de Daphné de Maurier ; ce-i drept, cu Laurence Olivier şi Joan Fontaine. El a înţeles că romanul poliţist problemă, ancheta bazată pe raţionament, nu sînt cinematografice şi a încercat căi noi. În 1941 primul succes american, „Suspiciune", vine cu o inovaţie deosebită. De obicei ancheta descoperea în spatele unui om cu care spectatorul se familiarizase un criminal, o făptură josnică, ceea ce însemna o surpriză intelectuală, dar şi morală. Hitchcock a intensificat suspensul în „Suspiciune" insistînd asupra faptului că a sta de vorbă normal sau a intra în relaţii sentimentale cu criminali posibili e un lucru mult mai neliniştitor, mai plin de emoţii şi suspens. De aici şi pînă la drama psihanalitică nu mai e decît un pas, pe care Hitchcock l-a făcut cu „Casa dr. Edwardes", filmul care a lansat-o în S.U.A. pe Ingrid Bergman ; iar pînă la filmul de teroare e tot un pas, făcut cu „Psihoză" şi „Păsările".

La televiziune sau în colecţiile de mare tiraj ale romanelor negre marca Hitchcock e azi o marcă garantată.

DOMNUL BIL — CONTROLOR DE BILETE

Înainte de a ajunge la cele mai precise comenzi, în centrele de investigaţii ştiinţifice din Anglia roboţii au şi început cariera lor, răspunzînd la un număr destul de mare de manevre.

Bil, cunoscut astfel de numeroşii săi intimi, a fost instalat în funcţia de controlor de bilete la staţia de metrou Acton Town din Londra. Bil controlează extrem de conştiincios biletele de călătorie, le primeşte pe cele valabile şi le refuză categoric pe cele false.

Un mare cotidian londonez, luînd un interviu colegilor lui Bil, oameni cu aceleaşi însărcinări, si-a manifestat uimirea faţă de entuziasmul lor privitor la randamentul noului coleg de muncă, deşi meseria pe care au îmbrăţişat-o cu ani în urmă le este în mare pericol. „E formidabil — a declarat un veteran controlor al societăţii de exploatare a metroului din Londra, el singur se ocupă cu 75 la sută din călătorii staţiei respective, lucrează în trei schimburi şi, culmea, este nemulţumit fiindcă nu efectuează şi alte operaţiuni !".

Într-adevăr, constructorul lui speră în curînd ca Bil să primească şi bani, să elibereze restul pînă la ultima centimă şi să înmîneze tichete pe diferite trasee.

UMOR CU LINGURIŢA...

● Gemenii dumitale seamănă foarte mult între ei, cum faci să-i deosebeşti ?
— Foarte simplu : Gigi ştie să numere pînă la 100 iar Victor numai pînă la 95 !

● Un turist american intră într-o cafenea dintr-un vechi cartier al Romei şi se adresează unui vînzător :
— Do you speak english ?
Omul răspunde :
— Eu nu... dar dumneavoastră ?

● Dialog între doi miriapozi în faţa unui afiş de cinema cu Brigitte Bardot :
— Ei, ai văzut ce picioare frumoase ?
— Da, dar puţine...

● La un hotel un călător nu-şi găseşte pălăria. Îl întreabă pe hotelier, iar acesta îi răspunde enervat :
— De unde să ştiu eu unde vă e pălăria, doar n-am mîncat-o !
— Cine ştie ?, răspunde clientul. N-ar fi nimic curios ; era de paie...

● Cînd beau o ceaşcă de cafea nu mai pot să dorm.
— Ce ciudat ! Mie mi se întîmplă exact invers.
— Cum asta ?
— Da, cînd dorm, nu mai pot să beau o ceaşcă de cafea...

● Examen de medicină :
— Spune-mi te rog oasele craniului.
— Vă rog să mă scuzaţi... sînt aşa de emoţionat că nu reuşesc să-mi amintesc nici unul. Şi totuşi, credeţi-mă, le am pe toate în cap.

● Gigi se întîlneşte cu un prieten care purta de zgardă un cîine murdar şi lăţos.
— E al tău ? Ce rasă e ?
— Un cîine poliţist — răspunde celălalt, orgolios.
— Fugi de aici ; nu se vede !
— Te cred. E din poliţia secretă.

● Nu e nevoie, spune dentistul, să deschideţi aşa de mult gura. Îmi ajunge şi mai puţin.
— Dar mi-aţi spus că vreţi să intraţi cu aparatul.
— Cu aparatul da, dar eu rămîn afară.

● Logică : Cu cît studiem mai mult, cu atît ştim mai mult. Cu cît ştim mai mult, cu atît uităm mai mult. Cu cît uităm mai mult, cu atît ştim mai puţin. Cu cît ştim mai puţin, cu atît uităm mai puţin. Cu cît uităm mai puţin, cu atît ştim mai mult. Aşa că... de ce să mai învăţăm?

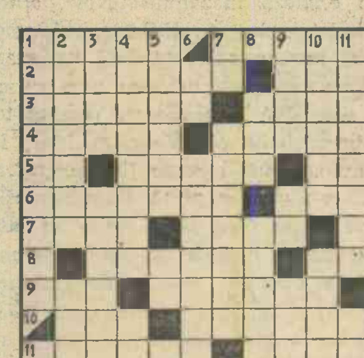
● Un profesor foarte preocupat intră în frizerie şi se aşează în fotoliul de lîngă o femeie căreia tocmai i se scurta părul.
— Un tuns, ceru el.
— Desigur, zîmbi frizerul. Dar dacă vreţi într-adevăr aşa ceva, sînteţi atît de amabil să vă scoateţi pălăria ?
Clientul se descoperi în grabă şi, privind în jur, se scuză :
— Regret... N-am ştiut că mai era aici şi o doamnă.

● Cugetare : Un arheolog este soţul ideal. Cu cît devine soţia mai în vîrstă, cu atît creşte interesul lui pentru ea.

CÎNTĂREAŢA ÎN PICIOARELE GOALE

Aureolată de o legendă creată de ziarişti, Sandie Shaw, cunoscută pînă la cucerirea ultimului premiu al Euroviziunii drept „cîntăreaţa cu picioarele goale", a sosit zilele trecute pe aeroportul Orly încălţată cu pantofi de ultima modă... După ce ani la rînd a apărut pe scenele de revistă dar şi pe bulevardele aglomerate ale marilor metropole europene... desculţă, Sandie Shaw a renunţat, se pare, definitiv la celebritatea pe care i-o oferea acest mic amănunt. Ce a determinat-o pe adepta acestui strip-tease pedestru să revină la... normal ? Foarte simplu — semnarea unui contract cu o mare firmă de încălţăminte din Anglia ! De acum înainte ea s-a obligat să prezinte la televiziune sau pe scenă marca noilor săi pantofi. Se pare că primele perechi încercate au cam strîns-o, din cauza neobişnuinţei...

A FI SAU A NU FI

ORIZONTAL : 1. În floarea vîrstei — **Murdar ;** 2. Parfumată — **Uscată ;** 3. Sentimentală (fig.) — **Molatic ;** 4. Morali — **În vecini ;** 5. Poftim — **Locuitori de la cîmpie** — N I ; 6. Cărţi... îngrijite — **Iad ;** 7. În acest loc — **Dulce ;** 8. **Lejer** — Came ! ; 9. Se schimbă noaptea — **Bate toba** (fem.) ; 10. Arcan pentru peşti — **Oameni mici ;** 11. A ataca o cetate — **Ades.**

VERTICAL : 1. Plină de calităţi ; 2. **Calmări** — Barometrul gripei ; 3. Jaluzelele cerului — **Pasivă ;** 4. **Duşmănii** — Articol ; 5. **Fără gutural** — Control tehnic ; 6. Cută — **Neprietenoasă;** 7. Calciu! — **Puternici ;** 8. **Acolo** — A aprinde (şi propriu şi figurat) ; 9. **A impune** — Bir ! — Rege rus ; 10. **Arar** — Abundentă ; 11. **Orăşenime** — Se dă pe faţă.

D. BUJDOIU

MAI ESTE TINERETUL SECOLULUI XX O „TERRA INCOGNITA"?

PSIHOLOGIA JUVENILĂ

„Oare ce gîndesc tinerii de azi ?"

Analiză realizată cu mijloacele moderne ale anchetelor sociologice — **Raportul cu privire la tineretul francez. redactat sub auspeciile Ministerului Tineretului și Sporturilor din Franța** (vezi „Viața studențească" nr. 26—27) pune în relief aspecte de interes general ale răspunsului la întrebarea : Cum este tineretul secolului XX ?

Referindu-se la perioada adolescenței, raportul subliniază că, după echilibrul relativ în care trăiește copilul, urmează o epocă de tulburări, de transformări, de insecuritate, în care tînărul se simte diferit de cel dinainte, fără a putea să prevadă exact ce va deveni. De aici se naște un sentiment de neliniște în fața dezvoltării unor laturi ale personalității sale, cu atît mai mult cu cît el este deja în măsură să facă judecăți critice și să-și creeze un sistem propriu de valori.

Printre influențele care acționează asupra formării personalității juvenile raportul apreciază că cea a **familiei** păstrează încă un rol important. Dar societatea modernă integrează din ce în ce mai mult femeia în procesul producției, răpindu-i posibilitatea de a supraveghea permanent copilul, de a-l feri de influențele dăunătoare. Una din problemele nerezolvate în societatea modernă constă în găsirea unei soluții de perspectivă care să scoată femeia din alternativele la fel de inacceptabile : de a se realiza profesional (neglijînd căminul) sau de a se dedica creșterii copiilor (cu conștiința că se devalorizează profesional). În ce privește tatăl, el este tot mai frecvent acuzat că este „departe de copii" și „absent" în procesul educației. Cel mai adesea el încearcă să mențină un dialog cu copilul prin atitudini de indulgență gratuită față de micile abateri reprobate de mamă, dublate de o intransigență surprinzătoare prin violența ei față de eșecurile copilului în momentele importante ale vieții (examene, realizare profesională, căsătorie etc). În familie se remarcă însă și o reîmpărțire a sarcinilor : bărbații acceptă să participe la o serie de treburi gospodărești. altădată considerate „feminine", iar femeile „îndrăznesc" să facă unele lucruri altădată permise numai bărbaților

Practica dovedește că pentru femei „egalitatea între sexe" are mai mult o valoare principială. ca posibilitate. Într-adevăr, principial, femeia nu poate să renunțe la revendicarea de a fi considerată egală bărbatului, de a putea ocupa orice functie în ierarhia socială, deoarece recunoașterea de către societate a acestui lucru îi dă conștiința valorii proprii potențiale. Majoritatea femeilor preferă însă munci ușoare, iar o fată se simte mult mai bine cînd i se spune că este drăguță, feminină, spirituală, decît că este îndrăzneață, hotărîtă, perseverentă, calități ce fac mai multă plăcere băieților. Se poate astfel aprecia că multe fete acordă mai multă importanță reușitei sentimentale decît celei profesionale, care le apare dificilă ca realizare și incertă ca utilitate după întemeierea unui cămin.

Pe de altă parte, familia modernă este legată într-o măsură mult mai mare de mediul social, de modul de viață al colectivității. Vulnerabilitatea emoțională și nervoasă mai ales în mediul urban, situația locuințelor, zgomotul, depersonalizarea ce decurg adeseori din frecventarea locurilor publice aglomerate, a mijloacelor de transport în comun, nu le mai permit părinților să prezinte tinerilor o imagine perfectă, fără fisuri. Tinerii surprind o serie de slăbiciuni și lipsuri la părinți, nu mai pot să vadă în ei modele perfecte.

În ceea ce privește **școala**, unele din carențele ei în domeniul formării profesionale au fost deja arătate în articolul precedent. Adiacentă acestei laturi, educația morală a tinerilor suferă de pe urma faptului că școala modernă face, în acest domeniu, mai curînd o operă de „informare" decît de „educare". Se constată că, de fapt, morala nu face în școală obiectul unor preocupări deosebite, iar ceea ce se face, de obicei „ex cathedra", este o tradițională informare verbală, fără influență asupra tinerilor și care nu împiedică fixarea la întîmplare a unor deprinderi dobîndite în medii necontrolate. Rezultatul este că o serie de cunoștințe sînt acumulate cu timpul. tinerii „știu" cum să se comporte, dar le lipsește de multe ori materializarea acestor cunoștințe în deprinderi pozitive.

Un capitol special este rezervat analizei unor aspecte ale comportării sociale a tinerilor, între care constituirea tinerilor în bande, delicvența juvenilă și „fenomenul beatnic". Sînt numeroase teoriile care încearcă să explice apariția „fenomenului beatnic", această excrescență ce vegetează pe corpul social al marilor orașe apusene. Desigur, este tot atît de absurd să se exagereze importanța acestui fenomen ca și încercarea de a-i nega orice valoare simbolică. Dacă se dă la o parte învelișul șocant al acestui mod de viață (pasivitatea, pierderea simțului oricărei acțiuni pozitive, pacifismul afișat, plimbările îndelungi pe cheiuri, neglijența sistematică în îmbrăcăminte și igienă corporală) pot fi găsite implicații sociale mai adînci, unii cercetători mergînd pînă la a vedea în acest fenomen o formă de protest anarhic împotriva unor anumite structuri sociale anacronice și pe care „beatnicii" simt nevoia să le conteste. Potrivit acestora din urmă mișcarea „beatnicilor" respinge barierele pe care societatea le creează între indivizi (diferențe de sex, rasă, naționalitate, religie, origine socială). De fapt însă, fuga de realitate este una din caracteristicile esențiale ale acestei mișcări. Mulți dintre „beatnici" spun ei înșiși că această perioadă este numai o „paranteză" în viața lor și că destinderea ce le-o produce această stare este similară cu nevoia adulților de a avea din cînd în cînd un concediu, în timpul căruia să se sustragă convenientelor sociale obișnuite. Cei care, plecînd de la aceste considerente. erau în favoarea unei atitudini mai indulgente față de „beatnici" au trebuit să recunoască pînă la urmă caracterul dăunător sau cel puțin ambiguu al mișcării, greutățile întîmpinate în recuperarea celor aflați între astfel de „paranteze". O „profilaxie" se impune cu atît mai mult cu cît ideea primară a „adevăraților" beatnici a fost dizolvată cu timpul într-o mișcare mai largă de „falși" beatnici, veniți adeseori de la mari depărtări, în căutarea unei boemii încurajate de neconformismul și plictisul copiilor unor oameni bogați. Atrași de mirajul unei existențe facile care se destramă destul de repede, certați cu munca și cu activitățile constructive, ei duc o existență parazitară la hotarul ce desparte exercițiul libertăților individuale de manifestările socialmente periculoase, care impun o intervenție din partea societății.

O altă problemă tratată în raport și care este mult discutată în presa de tineret din occident este aceea a **relațiilor dintre tineri și adulți.** Potrivit părerii majorității specialiștilor aceste raporturi sînt marcate de faptul că tinerii îi solicită pe adulți la un dialog exprimînd dorința de a fi luați în considerare, de a li se asculta părerile. Adulții opun adeseori rezistență acestor revendicări, în numele unei experiențe care nu întotdeauna se verifică de către viață. Au fost destul de surprinzătoare rezultatele unei anchete în care li s-a cerut tinerilor să răspundă la întrebarea : **Care sînt relațiile dintre tineret și adulți ?**

	liceeni	studenți profesori	ucenici	tineri salariați	media
există o prăpastie	44%	37%	32%	34%	37%
nu există o prăpastie ci mari deosebiri	37%	35%	44%	33%	39%
există numai mici deosebiri	19%	28%	24%	33%	24%

Autorii anchetei au fost nevoiți să recunoască caracterul precar al rezultatelor ei, mulți dintre cei anchetați exagerînd în mod deliberat dificultățile ce le presupune un astfel de dialog. În realitate nu se poate vorbi de o prăpastie între generații, ci mai curînd de un zid de neîncredere; mulți adulți n-au încredere în tineri pentru că sînt prea schimbători, iar o mare parte a tinerilor îi consideră pe adulți „anchilozați", nereceptivi la nou. Adulții nu au gustul riscului preferînd o situație cu neajunsuri unui experiment ale cărui rezultate nu au certitudinea că vor fi excelente. Confruntați ei înșiși cu necesitatea de a se adapta la această societate în mișcare în care trăiesc, adulții descifrează cu greu și reușesc cu greu să prezinte tinerilor semnificația vieții de adult, coordonatele ei. Ei încearcă un sentiment de reținere față de nivelul ridicat al tinerilor de azi, ce se dovedesc mai adaptabili la evoluția vertiginoasă a societății contemporane.

Cu timpul se va înțelege faptul că lumea fiind în continuă transformare nu tinerii îi obligă pe adulți să-și schimbe modul de viață ci viața îi obligă și pe unii și pe alții să se adapteze. Desigur „conflicte între generații" au existat întotdeauna, dar ele s-au rezolvat înainte de a ajunge la un punct critic. Nimic nu îndreptățește să se creadă că în acest ultim pătrar de veac se va întîmpla altfel. Dimpotrivă, solidaritatea și continuitatea dintre generații (pentru că numai în raport cu ea se poate aprecia un „conflict"). care a fost o constantă a evoluției societății, manifestîndu-se deosebit de pregnant în timpul încleștărilor sociale (războaie, revoluții etc.) găsește în dezvoltarea și mutațiile societății contemporane imperative puternice pentru a funcționa din plin.

Romulus BENA

Criminalogia o știință?

Cartea recent apărută la Paris în editura Albin Michel — „Marea aventură a criminalogiei" de Jürgen Thorwald — ca și amplele articole consacrate ei de către Raymond Lavigne, au adus în actualitate o interesantă problemă : criminalogia este sau nu o știință exactă ? Familiarizați mai mult cu metodele detectivilor de roman, sîntem tentați să lăsăm în umbră realitatea. Sprijiniți pe materialele amintite, să încercăm o mică incursiune în „antecedentele" criminalisticii...

CIUDATUL INSPECTOR ALVAREZ

La 8 iulie 1892 comisarul poliției din micul oraș argentinian Necocheas, lîngă La Plata, primește un raport în care i se aduce la cunoștință că la 29 iunie cei doi copii nelegitimi ai Franciscăi Rojas, în vîrstă de 26 ani, au fost asasinați în mod sălbatic. Mama acuză la interogatoriu pe amantul ei, Velasquez, care, bătut, își neagă cu încăpățînare vina. Timp de 8 zile comisarul nu reușește să smulgă vreo mărturisire, cînd îi vine în minte să o bănuiască pe femeie. Dar nici o dovadă nu-i poate sprijini supoziția.

Atunci își face apariția, chemat în ajutor din capitală, un oarecare inspector Alvarez, care făcea parte din grupul lui Juan Vecetich, șeful biroului antropometric din Buenos Aires. Alvarez se duce încă o dată la locul crimei dar nu găsește nimic. La plecare, o rază providențială de soare luminează ușa camerei copiilor și Alvarez observă cu mirare pe ușă o pată de culoare brun închis. Ia un cuțit, taie bucata de lemn care păstrase amprenta unui deget însîngerat și se întoarce la comisariat ! Aici, sub privirea stupefiată a comisarului, o cheamă pe Francisca Rojas și îi ia amprentele cu ajutorul unei tușiere. Era prima dată în lume cînd se dovedea că o crimă poate fi semnată. Curios, primul asasin arestat pentru că-și lăsase amprentele la locul crimei era o femeie.

ORGOLIOSUL DOMN BERTILLON

Franța avea de mult o poliție organizată. Într-o zi a anului 1810, an încărcat de crime, baronul Pasquier, prefectul poliției Parisului, primește vizita unui oarecare Eugène-François Vidocq. Era un răufăcător evadat, condamnat la 20 de ani și din nou evadat, care se prezenta pentru a-i oferi poliției serviciile și... experiența sa. Culmea, baronul acceptă și astfel fostul bandit întemeiază în 1810 Siguranța Națională — **La Sûreté.** Vidocq a fost primul care a instituit un fișier de semnalmente al lumii interlope dar sistemul său era empiric. Trebuia să apară Alphonse Bertillon.

Bertillon era un mic funcționăraș care nădușea toată ziua transcriind semnalmentele pe fișe, foarte conștient că acestea n-aveau prea mare valoare. Deodată îi vine ideea să utilizeze noile descoperiri antropometrice, măsurătorile craniului, brațelor, picioarelor, degetelor... Colegii îl lasă în pace, rîzîndu-i în nas. Și iată că în noiembrie 1882 Bertillon se prezintă cu noua metodă la șefii săi. Aceștia îi dau trei luni răgaz pentru a-și demonstra sistemul. De-abia la 20 februarie 1893, în ultimele zile ale termenului, lovitura de teatru izbucnește.

În timp ce măsura pe un oarecare Dupont, al șaselea Dupont pe ziua aceea căci răufăcătorii apelau des la acest nume foarte răspîndit, lui Bertillon i se păru că figura omului îi este cunoscută. Se repezi cu un strigăt de triumf la fișier, caută, și îi strigă omului :

„Dumneata nu ești Dupont ci Martin și ai mai fost arestat la 15 decembrie 1882 pentru furt !"

Stupefiat, hoțul mărturisește. Era prima victimă a fișelor antropometrice.

În mai puțin de un an Bertillon e înconjurat de toate onorurile, iar metoda sa se propagă în Europa. Mult prea mulțumit de sine, refuză însă să înțeleagă importanța unei alte mari descoperiri, amprenta digitală...

FORMULA UNUI DEGET

Identificarea după amprente a plutit mult timp... în aer. La 5 august 1877 William Herschel, ofițer al administrației britanice la Hoogly (India), scria superiorului său despre o nouă metodă de identificare, după amprentele indexului și degetului mare de la mîna dreaptă. Doctorul scoțian Henry Faulds, aflat în 1880 în Japonia, scria în revista „Nature" : **„În 1878, pe cînd examinam vase preistorice de argilă, descoperite în Japonia, atenția mea a fost atrasă de amprentele digitale care datau desigur din momentul cînd argila era încă moale".** El constată că amprentele unui individ nu se modifică în tot cursul vieții, fapt deosebit de important pentru identificare.

Dar au mai trecut 16 ani pînă cînd problema unui fișier cu amprente să se rezolve. Sir Francis Galton, citind observațiile savantului ceh Purkinje, care găsise semne cu frecvență în amprente — spirale, elipse, bucle — se gîndește la o clasificare. Cu ajutorul unei barăci de măsurători deschisă la Expoziția Universală de la Londra în 1884, culege mii de amprente pe care le examinează. Dar încercările lui sînt infructuoase și de-abia în 1896 ofițerul Edward Henry găsește soluția „formulei" unui deget. El își bazează metoda pe tipurile diverse de desene de linii (arcuri, bucle etc.), pe poziția lor și pe numărul de linii al unui deget. În 1900 formula e acceptată și Henry e numit prefectul poliției Londrei. Dactiloscopia se răspîndește în Europa cu repeziciune. Numai Bertillon și-a apărat poziția cu înverșunare și în Franța dactiloscopia e introdusă de-abia după moartea lui, în 1914. În zilele noastre, în S.U.A. de exemplu, fișierul F.B.I.-ului are clasate după o statistică din 1956 amprentele a 141.231.713 oameni !

INTERVINE MEDICINA LEGALĂ

„ARTA MEDICALĂ ÎN SERVICIUL LEGII" e străveche. S-a vorbit de medicul roman Antistius, care ar fi disecat corpul lui Iulius Cezar, străpuns de 23 lovituri de pumnal, pentru a ajunge la concluzia că numai una din aceste lovituri a fost mortală. În secolul 13 apare în China o carte intitulată HSI YJAN LU conținînd aplicarea cunoștințelor medicale în procedura judiciară. Dar adevărata menire a medicinei legale se împlinește tot în secolul trecut...

CADAVRUL DIN VALIZĂ

La 27 iulie 1889 un oarecare Landry se prezintă la comisariatul cartierului Bonne-Nouvelle din Paris pentru a anunța dispariția cumnatului său Gouffé, portărel, de 49 ani. Semnalmente : 1,78 m., păr castaniu, barbă. În ziua de 13 iulie a aceluiași an, lîngă Lyon, este găsit ascuns într-un sac gros corpul în descompunere al unui necunoscut. În apropiere sînt găsite mai tîrziu resturile unei valize cu următoarea etichetă :

„Gara de expediție : Paris 1231 — Paris 27—7 — 188... Tren rapid nr. 3. Gara de destinație : Lyon Perrache I".

Anchetatorul poliției, Goron, face repede legătura între cele două fapte dar o primă autopsie îi infirmă ipoteza. Raportul medical arată că omul din sac măsura circa 1,70 m., avea vîrsta între 35—45 ani, barba și părul de culoare neagră.

Intervine atunci profesorul Lacassagne, de la Universitatea din Lyon, care începe o autopsie serioasă. Starea de descompunere a cadavrului era înaintată. Lacassagne cunoștea studiile doctorului Rollet asupra relației existente între dimensiunea oaselor și talia omului. El aplică acest procedeu constatînd că, după oasele brațului, cadavrul măsura 1,76 m., după picioare 1,81 m. Media se stabilea la 1,785 m. Mai mult, profesorul reuși să constate că victima șchiopăta, datorită unei tuberculoze articulare, fapt recunoscut de fiica și medicul lui Gouffé.

„Corpul a fost identificat", exclamau la 22 noiembrie 1889 ziarele pariziene. Medicina legală repurta un adevărat triumf. În același timp, o nouă ramură venea să i se adauge : toxicologia, știința otrăvurilor.

INOCENȚA MARIEI LAFARGE

Prin 1840 Franța avea unul din cei mai celebri toxicologi din lume, pe Mathieu Joseph Bonaventure Orfila, care la vîrsta de 26 de ani (în 1813) publicase deja un „Tratat" asupra otrăvurilor. În aceeași perioadă un chimist englez, James Marsh, de la arsenalul regal din Woolwich, pusese la punct un aparat cu care se putea detecta prezența arsenicului.

Dar tînăra Marie Lafarge habar n-avea de existența acestor ilustre nume. Cu sînge rece ea îi dădu bărbatului său arsenic, pe care și-l procurase la farmacia satului. Orfila fu chemat ca expert. **„Am intenția să probez,** declară el, **că, primo, corpul lui Charles Lafarge conține arsenic ; secundo, că acest arsenic nu provine din agenții chimici pe care i-am utilizat, nici din pămîntul care înconjura coșciugul ; terțio, că otrava descoperită nu face parte din elementele naturale ale corpului uman".**

A fost o lovitură de teatru, cu atît mai mult cu cît avocatul apărării, bun prieten cu Orfila, avusese ideea să-l cheme ca expert. Și astfel, „inocenta" Marie fu condamnată la muncă silnică pe viață spre satisfacția... toxicologiei.

ȘI TOTUȘI...

Și totuși specialiștii nu sînt unanim de acord în a recunoaște criminalogia ca o știință exactă.

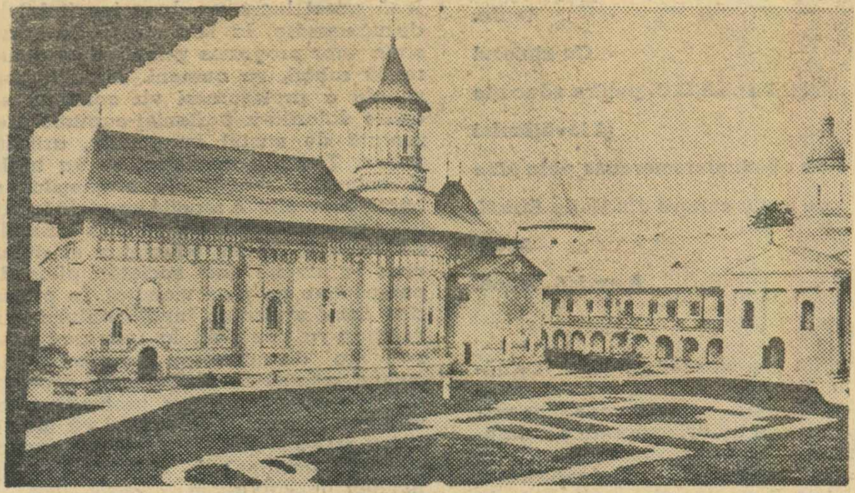
Justiția a căpătat însă o solidă bază de acțiune. Iar literatura, prilejul nenumăratelor sale invenții... detective.

E. PATRICHE

CULTURA DUMNEAVOASTRĂ ÎN CONCURS

ULTIMA SERIE DE ÎNTREBĂRI

CELE TREI SERII DE ÎNTREBĂRI ALE CONCURSULUI NOSTRU, APĂRUTE ÎN NUMERELE DIN IULIE, AUGUST ŞI SEPTEMBRIE, TOTALIZEAZĂ 300 DE PUNCTE. ACORDAREA PREMIILOR SE VA FACE ÎN ORDINEA TOTALULUI PUNCTELOR ACUMULATE, ÎN FUNCŢIE DE VALABILITATEA RĂSPUNSURILOR. AŞTEPTĂM RĂSPUNSURILE, ÎNSOŢITE DE BONURILE DE PARTICIPARE, PÎNĂ LA 1 NOIEMBRIE 1967, PE ADRESA REDACŢIEI — STR. BREZOIANU 13, BUCUREŞTI.

RECUNOAŞTEŢI MONUMENTUL ...? (20 puncte). E vorba de biserica unei mînăstiri din sec. XV, ctitorită de Ştefan cel Mare; mînăstirea...

ACEASTĂ IMAGINE ESTE DIN FILMUL... ? (15 puncte).

GHIPSUL REPREZENTÎND CHIPUL LUI PALLADY e opera unui mare sculptor român, mort anul trecut. E vorba de... ? (15 puncte).

CUNOAŞTEŢI EPIGRAMISTUL francez, de profesie magistrat, care a trăit în secolul XVI, şi de la care ne-a rămas celebrul catren... ? (10 puncte).

De prieteni ce să spun
Sînt ca pepenii, şi deci
Trebuie să încerci cincizeci
Ca să dai de unul bun.

ISTORIA CARICATURII ROMÂNEŞTI cuprinde şi această veche caricatură electorală, pe care a realizat-o... ? (10 puncte).

PERSONAJUL MITOLOGIC ESTE... ? (10 puncte). Rege legendar al Ciprului şi sculptor renumit, şi-a îndreptat toată dragostea către o statuie, căci se dăruise... celibatului. La rugămințile lui, Afrodita însufleţeşte statuia, fructul acestui dar zeesc fiind micul Paphos, fondatorul de mai tîrziu al oraşului cipriot cu acelaşi nume.

DOI CELEBRI ALPINIŞTI au reuşit la 29 mai 1953, pentru prima dată în lume, să atingă piscul cel mai înalt din Himalaya, Everestul, situat la 8 848 m. Cunoaşteţi numele lor... ? (10 puncte).

UN... ZÎMBET NEOBIŞNUIT... pe care îl datorăm unei celebre vedete a filmului american. O recunoaşteţi ? (10 puncte).

VIAŢA STUDENŢEASCĂ

BON DE PARTICIPARE NR. 3

UNIVERSITATEA ANULUI 2067

În întreaga lume problemele educației preocupă din ce în ce mai mult specialiști din diferite domenii — sociologie, psihologie socială, pedagogie comparată — în vederea dinamizării sistemelor de învățămînt. Plaga analfabetismului a primit în ultimii ani lovituri zdrobitoare. Cu ajutorul Comisiei U.N.E.S.C.O. pentru educație și învățămînt s-au eliminat numeroase pete albe pe harta culturii din țările Africii, Asiei, Americii latine.

Direcțiile de dezvoltare ale învățămîntului superior sînt în centrul atenției specialiștilor, datorită cerințelor masive ale societății contemporane îndreptate spre mărirea numărului de cadre cu înaltă specializare. Perfecționarea sistemelor de educație audio-vizuale pun probleme tot mai complexe, unele favorizînd eficiența învățămîntului superior, altele acționînd negativ asupra formării specialiștilor. Este greu de prevăzut cum va arăta Universitatea anului 2067.

Ritmul geometric de dezvoltare a societății poate depăși ipotezele cele mai hazardate și totuși o serie de cadre universitare din întreaga lume au încercat să răspundă la această temă dificilă : Cum va arăta Alma Mater peste 100 de ani.

MAHMUD SHAH QURESHI, doctor în filologie — Pakistan :

Cred că un secol este un handicap dificil și pentru autorii de romane științifico-fantastice. Însă în educație coordonatele dezvoltării viitoare se întrezăresc de pe acum.

Ponderea metodelor audio-vizuale va crește într-o măsură considerabilă, transformînd sălile de cursuri în adevărate laboratoare de educație. Bineînțeles că există și pericole dintre care cele mai importante mi se par a fi : scăderea importanței cadrelor universitare și îngustarea progresivă a specialiștilor. Mi-e teamă să nu avem doctori specialiști în urechea dreaptă sau conferențiari specialiști în tabla înmulțirii. Cred că Universitățile populare, așa cum sînt organizate de exemplu în țara dumneavoastră, vor lua o mai mare dezvoltare. Deși astăzi științele exacte sînt mult mai avansate decît cele umaniste, totuși Universitatea anului 2067 va aduce o egalizare — ele progresînd la nivel paralel și în urma incidențelor dese ce există între discipline aparținînd celor două grupuri de științe. O caracteristică a învățămîntului universitar peste o sută de ani va fi fără îndoială internaționalizarea masivă atît a studenților cît și a cadrelor didactice, aspect vizibil încă de pe acum.

Climatul pacific al lumii, așa cum o visez în viitor, va mări în proporții considerabile contactele între popoare, între specialiști, învățămîntul superior avînd doar de cîștigat.

W. A. GROOTAERS, prof. univ. — Tokio :

Peste o sută de ani ? Sută la sută televiziune. Profesorii în carne și oase vor avea doar misiunea formării moralei și sentimentelor sociale ale tinerei generații. În Japonia 3 canale de televiziune transmit pentru elevii claselor 1—4 temele pentru a doua zi. Preșcolarii de astăzi posedă o informație infinit mai bogată decît școlarii de acum 20 de ani.

Așteptăm generații din ce în ce mai inteligente, ce vor aduce omenirii cuceriri pe plan intelectual mult mai spectaculoase decît teoria relativității.

Unele universități din lume, în special cele americane, pun accentul pe programarea cibernetică a educației. Însă acest lucru va duce inevitabil la dezumanizare, la tehnocrație, la însușirea unor programe primitive ce generează roboți, nu oameni. Direcția personală a profesorului va continua să existe datorită importanței capitale prezentată de simțul imaginativ, artistic, poetic. Tentația emulației se va tripla și actualele reacții ale hippieșilor și beatnicilor sînt o reacție normală împotriva anonimatului. Nu cred în fabricile de savanți, ci în educarea spiritului civic la nivelul unei societăți pline de perspective pe plan mondial. În primul rînd democratizarea învățămîntului universitar va contribui la formarea unui nou tip de umanism, caracterizat de munca intensă în slujba unor aspirații înalte. Cunoașterea mai profundă a civilizației și culturii Orientului va impulsiona într-un ritm nebănuit nu numai educația occidentală, ci toate componentele dezvoltării ei.

KJELL RINDAR — Stockholm :

Vor exista contacte strînse între studenți și profesori. Dacă nu peste o sută de ani, sigur peste două fiecare student își va avea profesorul său. Pe de altă parte, numărul de limbi se va diminua, tinzîndu-se spre o limbă internațională, ce va facilita nu numai contacte profesionale, ci o cunoaștere dorită încă din zilele noastre a civilizațiilor tuturor popoarelor. Cultura va cunoaște perioada de maximă înflorire în ciuda pilulelor televiziunii, a digesturilor, a Baedekerurilor. Mărirea timpului liber va dirija activitățile intelectuale spre „loisirul" înțeles nu ca o superficială pierdere de vreme, ci ca o fructuoasă perioadă de cunoaștere. Se va putea atunci generaliza la nivelul unei mari părți din omenire imensa experiență fantastică a disponibilității intelectuale.

F. PAPP — Ungaria :

Alma Mater va păstra și peste o sută de ani tradițiile seculare ale vieții universitare. Relațiile mult dezvoltate între țări și schimburile vor generaliza un climat profund de cunoaștere. Primejdia tehnocrației va fi înlăturată printr-o dezvoltare a Artelor frumoase, care în nici un caz nu vor evolua spre inaccesibilitate. Poate chiar că învățămîntul umanist va întrece pe cel scientist din cauza preluării muncilor fizice de către mașini, roboți, cibernetică etc. Ultimele decenii au adus salturi spectaculoase în dezvoltarea științelor tehnice. Viitoarele decenii vor aduce fără îndoială dezvoltări pe coordonate imediate în domeniul artelor. Studenții anului 2067 vor fi proprii lor profesori la un nivel nebănuit poate astăzi. Nu consider asta o revenire la autodidacticismul auster al secolelor trecute, ci o relevare a imenselor posibilități ce se vor concretiza la nivelul educației în următoarea sută de ani.

P. RÜSCH — profesor de matematici la Lausanne :

Probleme dificile ridică încă de pe acum creșterea numărului studenților și a profesorilor. Peste o sută de ani, cel puțin 3/4 din populația globului va poseda o diplomă universitară. Dezvoltarea intensă a științelor și economiei va duce la rezolvarea problemelor de organizare și în 2067 orașele se vor confunda cu vechile cetăți universitare germane.

BENNETT WARNSTROM, Universitatea St. Lewis — S.U.A. :

Vor fi universități în Lună, pe Marte și, de ce nu, și pe Venus. Studenții își vor petrece vacanța acasă pe bătrîna Terra. Cred că într-un climat interastral, cu o dezvoltare tehnică formidabilă, artele vor înflori într-o nouă Renaștere, datorită înțelegerii și cunoașterii reciproce a popoarelor. Cibernetica va deveni un lucru înțeles de toți copiii din lume. Mai greu se vor învăța în universitățile de peste un secol... tot bătrînele Arte ; și probabil ele se vor înmulți, ajungînd, după părerea mea, la vreo 10—12.

ALLAIN-REY, Besançon — Franța :

Deși nu sînt profet, totuși văd o universitate cu un număr imens de studenți. Cercetările științifice făcute într-un cadru de înaltă tehnicitate vor avea drept scop principal desființarea muncii fizice. Peste o sută de ani vor fi oameni ce pot absolvi cîteva universități în cîțiva ani, și asta nu în dauna conștiinței profesionale.

De asemenea, artele, călătoriile și cuceririle științei vor conferi omului calitățile cerute de umanismul Renașterii : polivalență intelectuală, cunoaștere profundă a lumii noastre în totalitatea ei, optimism constructiv.

PAUL BENICHOU — S.U.A. :

Problemele dificile se nasc de acum : creșterea ponderei intelectualității în procesul de producție cere o cantitate sporită de cadre de înaltă specializare. Schimbările sociale vor generaliza clasa intelectuală și peste o sută de ani vom trăi numai printre studenți și profesori.

PETER KÖHLER, Universitatea din Hamburg — R. F. a Germaniei :

Dezvoltarea educației va duce la eliminarea unor aspecte considerate în unele țări de pe acum anacronice : examene, frecvență, admitere. Învățămîntul universitar va fi benevol, gratuit, accesibil tuturor cetățenilor lumii. Dacă în țările nordice aproape 60 la sută din populație are de pe acum studii universitare, în viitoarele secole situația se va generaliza pe toate meridianele.

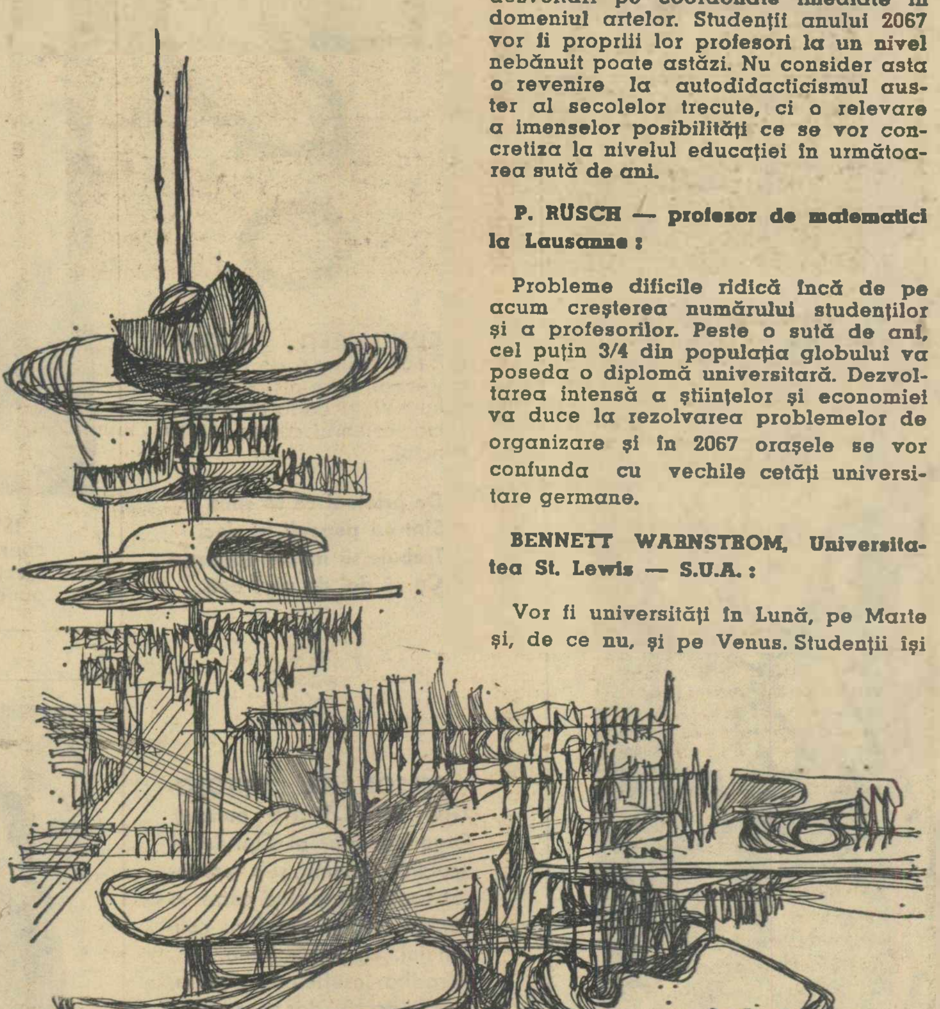
Universitatea va deveni o imensă școală a cunoașterii pe toată durata vieții. Imensele acumulări intelectuale vor da prilejul studenților anului 2067 să fie încadrați într-un proces continuu de asimilare, fără dificultățile sistemelor actuale. Apogeul informației, previzibil de pe acum, va facilita dezvoltarea unor variante nebănuite ale canalelor de informație. Supremația „intelectronică" a ciberneticii asupra creierului uman va contribui nu numai la transformări radicale ale științei, ci și la formarea unei noi civilizații dublate însă de o înaltă educație socială și artistică.

EMIL BIEDRZESCHY, prof. dr., Universitatea Cracovia — R. P. Polonă :

Prezenta revoluție a informației cred că va lichida în maximum 100 de ani analfabetismul și incultura. Totuși, ea este ca un cuțit cu două tăișuri din cauza ivirii eventualelor decalaje dintre minoritățile ultraspecializate și majoritățile informate la un nivel mediu. Idealul ar fi o evoluție a informației într-un sens echilibrat, ascendent pe coordonatele accesibilității, posibile în climatul de eliminare a muncii fizice. Un alt pericol : civilizația specializată în cîteva sectoare poate fi învinsă, prin atributul permanent al tinereții curioase, de cît mai variate cunoștințe din domenii cît mai diferite.

Universalizarea universităților va permite explorarea profunzimilor în sensuri accesibile tuturor.

Anchetă realizată de Călin STANCULESCU

Desen de Radu VINCENZ

O PROMISIUNE EDITORIALĂ A ANULUI 1968

FOTBAL ÎN ALB ȘI NEGRU

de G. MITROI

Fotografia reprodusă în această pagină a surprins, cu mai bine de 55 de ani în urmă, pe primii propagandiști ai sportului românesc în Ardeal și Banat, componenți ai echipelor societății „Petru Maior" — asociație a studenților români de la Universitatea din Budapesta. În figura unuia dintre sportivi (al doilea din stînga, în picioare), recunoaștem pe profesorul arhitect Victor Vlad, constructorul mai multor clădiri de mare importanță din orașele de peste munți. Iată, depănate de domnia sa pe scurt, amintirile legate de începuturile fotbalului nostru studențesc.

„Prin anul 1905, entuziasmul tineretului universitar din Budapesta a dus la înființarea unei asociații sportive sub denumirea „Clubul atletic universitar din Budapesta" (B.E.A.C.). În același timp, noi, studenții români din capitala vecină, luăm inițiativa de a activa prin societatea „Petru Maior".

La început cei din societatea „Petru Maior" am înjghebat pentru un antrenament două echipe de fotbal, care apoi au susținut cu succes cîteva meciuri cu echipa soră B.E.A.C.

E interesant felul în care ne-am cîștigat echipamentul sportiv. Cei mai mulți dintre noi trăiau din resurse modeste, chiar foarte modeste. În consecință, chiloții i-am primit de la veșnic sentimentala mămică — adesea fără știrea și aprobarea paternă. Ciorapii înalți? Dar era neapărat să jucăm în ciorapi înalți pînă sub genunchi? Așadar, jucam în cei de toată ziua — lăsînd în jos jartierele sau răsucindu-i pînă peste glezne. Mai grea era problema treningurilor și a bocancilor. Inventivitatea și spiritul de inițiativă tinerească au avut izbîndă și aici. O dată cu sosirea primăverii, deci și a sezonului sportiv, paltoanele deveneau inutile. Atunci, le-am dus la Casa de amanet.

După cum am mai spus, am lucrat cu toată seriozitatea. Din rîndurile noastre au ieșit și campioni ai țării în atletică. Amintesc doar pe cei mai populari: pe dr. Teofil Morariu, campion la aruncarea greutății, și pe arhitectul Virgil Salvan, campion la box. Am întrecut la fotbal și echipa B.E.A.C. Ca urmare a succeselor sportive, la alegerile de comitet din anul 1911 colegii m-au ales președinte al societății „Petru Maior" și fotografia reprodusă pe cartea poștală a fost făcută în primăvara anului 1912.

Nu ne-am mulțumit însă cu aceste rezultate tehnice. Ne gîndeam să trezim interesul pentru sport și printre ai noștri, printre cei lăsați acasă. Am început deci propaganda. Personal, în 1913 am stat la Arad trei luni și, cu ajutorul gazetelor locale, am deschis campania"...

...După război, foștii coechipieri de la „Petru Maior" au revenit în mijlocul vieții sportive studențești. Fiecare a format, în orașul său, un focar sportiv care a devenit, în cele din urmă, un club de-adevăratelea. Așa ia ființă la Cluj, din inițiativa vechiului maiorist — dr. Bonciocat — și a altor tineri intelectuali întorși de la Viena, primul club sportiv studențesc din România, numit „C. S. UNIVERSITATEA" Cluj. Era în septembrie 1919. E interesant de reținut că primele tricouri „alb-negru", însemnele mondiale studențești, au fost confecționate la Praga, prin grija studenților Suciu și Tripa, viitori ingineri, aflați în drum spre patrie, de la Viena la Cluj.

Fotbalul studențesc clujean se afirmă încă de la începuturi, atît pe plan național cît și peste hotare, în multe perioade — anul 1931, de exemplu — dovedindu-se a fi vioara întîi în concertul fotbalului românesc. În această pagină reproducem încă unul din capitolele cărții noastre aflate în pregătire. El se referă la „Universitatea" anului 1934.

CLUJENII — COPIII TERIBILI AI DIVIZIEI

Ceea ce se întîmplă astăzi cu Ivansuc, Anca și Ringheanu — care înving surprinzător la Brașov și duminica cealaltă cedează un draw la Cluj unui Rapid obosit și deconectat — este, de fapt, o tradiție (!!). Pe vremuri, Sepi, Ploeșteanu și Sepci erau aceiași capricioși minți și copii teribili ai diviziei. Dovadă, comportarea din anul 1934. La întreruperea din iarna 1933 (campionatul începea atunci toamna și se isprăvea în vara următoare), Universitatea ocupă o frumoasă poziție secundă, în clasamentul celor opt divizionare „A", la egalitate de puncte (11) cu prima — Crișana — dar avînd un golaveraj inferior cu 40 de sutimi. Sorții decid ca în prima etapă a reluării (primăvara 1934) să se dispute și derbiul — la Oradea. După o repriză egală, Crișana domină în cea de-a doua parte și Baratki — cel mai bun din 22, cu toate că postul de centru înaintaș nu-i convine încă — marchează printr-o splendidă lovitură cu capul în minutul 38. Partida a fost urmărită cu mare interes, bucurîndu-se de un număr record de spectatori orădeni (2300), la care s-au adăugat cei 700 microbiști clujeni sosiți cu trenurile de dimineață. Formațiile, pe atunci printre cele mai bune din campionat, merită să fie cunoscute.

Crișana: Pülock — Szabo II, Matei — Pintea, Karlach, Szoke — Csonko, Bonațiu, Baratki, Nagy, Mureșan.

„U": Sepci — Ghilezan, Sfera — Doboșan, Gain, David — Sârbu, Ploeșteanu, Sepi II, Ionaș, Surlașiu.

Urmează, în mod neașteptat, și alte înfrîngeri (0—1 cu AMEFA și C.F.R., 0—3 cu Venus), astfel că în vară, cu o etapă înainte de final, alb-negrii erau plasați pe locul... VI, amenințați fiind de riscurile barajului pentru rămînerea în prima divizie. Totul depindea de rezultatul ce-aveau să-l obțină acasă la Brașovia (locul VII) — unde trebuiau să marce 2—3 puncte fără să primească. Noroc de Sepci, care a apărat magistral, și de Tabacu, Ploeșteanu și dr. Ghilezan care au stabilit scorul final la 3—0. Și „U" a zburat imediat pe locul III, după ce-și îmbolnăvise de inimă nu știu cîți suporteri. Pentru cei interesați, transcriem aici întregul clasament al campionatului 1933-1934. Venus, Crișana, „U", C.F.R., AMEFA, Chinezul, Brașovia, Tricolor. În toamna următoare, universitarii aveau să se plaseze din nou în dreptul cifrei III a clasamentului.

UITE CUPA, NU E CUPA...

17 iunie 1934 a fost zi de sărbătoare sub Dealul Feleacului: „Șepcile roșii" s-au calificat — după o luptă dramatică la Reșița — în finala Cupei României. Presa timpului relatează (sub semnătura unui reșițean!) că „U" a meritat victoria cu 3—2 (2—2) asupra U.D.R., dar că au abundat brutalitățile care au făcut ca meciul să fie întrerupt timp de 7 minute în cursul reprizei secunde și să fie reluat... „numai grație intervenției d-lui căpitan Bențea (Timișoara)"!

Așadar, urma finala — cu Ripensia. La 8 iulie, pe arena Electrica din Timișoara se află față în față două formații de mare prestigiu la ora aceea: de o parte: Zombory—Burger, Agner—Deheleanu, Cotormani, Lakatoș — Bindea, Beke, Ciolac, Schwartz, Dobai. De cealaltă parte: Sepci — Iancovici, Sfera — Ghilezan, Gain, Doboșan—Orza, Ploeșteanu, Ionașiu, Surlașiu, Baciu (Sepi, lovit zdravăn în semifinala de la Reșița, urma să întrerupă activitatea pentru cîteva luni de zile). Universitarii însă, supărați pe bună dreptate că finala nu se disputa pe un teren neutru, anunță de la început că vor considera întîlnirea drept o întrecere amicală și, intenționat, utilizează doi jucători necalificați — Orza și Baciu. Alb-negrii sînt dominați prima repriză (cînd sînt și conduși cu 1—3), iar revenirea excepțională de după pauză e tardivă. Scor final: 3-2 în favoarea timișorenilor, care nu se aleg din acest meci decît cu o accidentare gravă a lui Deheleanu, nevoit să stea apoi mult timp pe patul de spital.

Decizia, care urma să se ia la masa verde, se lasă cam mult așteptată, și cînd este rostită — Rejucarea finalei! — nu poate fi tradusă în fapt. Protagonistele tot amînă noua dispută, fiecăreia neconvenindu-i o dată sau alta, vine vacanța de vară, apoi începe campionatul, așa că nu vom putea afla cine a cîștigat Cupa României la fotbal în anul 1934 decît... în capitolul următor.

FEDERAȚIA DE FOTBAL SE FACE DE POMINĂ!

Intr-o zi de cuptor, la Fundația Dalles din Capitală se desfășoară lucrările adunării generale a Federației de fotbal. Poate că n-am fi consemnat evenimentul, dacă oficialii de-atunci nu s-ar fi făcut de pomină de cîteva ori în cele șapte ore de dezbateri.

În primele minute „opoziția" face scandal pentru că la apelul participanților se strigă numai numele grupărilor, nu și cel al mandatarilor. După aceea, se ivesc alte buclucuri deoarece unele grupări, vrînd să facă pe mai mulți fericiți, dăduseră mandate mai multe decît aveau dreptul. Urmează: un incident între trei ofițeri, fiecare pretinzîndu-se împuternicitul grupării „Militari" (incident care face să curgă un pîrîu de elocință opoziționistă și care se încheie cu eliminarea celor trei procuri); mutarea dictată a unei „galerii" formate ad-hoc de la parter la balcon pe motivul că lua parte la lucrări prin aplauze sau fluierături; încercarea zgomotoasă a unei părți din adunare de a-l împiedica să vorbească pe secretarul general — Octav Luchide ș.a.m.d.

În această atmosferă întunecată și încordată, cuvîntul cumpănit și academic al președintelui „Universității" din Cluj—dr. Aurel Buteanu—se bucură de sufragiile și aplauzele întregii săli. După ce face elogiul sportului amator, reprezentantul fotbalului de la Someș cere să se sancționeze brutalitățile excesive petrecute în ultimul timp. „U" nu s-a plîns niciodată federației, în speranța că aceasta se va sesiza din oficiu. Dar, lovirea lui Sepi II, student sărac și de 22 ori internațional, în partida cu U.D.R. a pus pe gînduri pe conducătorii grupării clujene. Vorbitorul face un apel călduros să se ia măsurile de rigoare, după care pledează pentru asigurarea jucătorilor. Dă exemplu cazurile lui Lakatoș, Sepi și Alè Popescu, pentru care cere ajutorul federației spre a se trata.

CE DREGE UN MĂGAR, STRICĂ UN ARBITRU

Vestita echipă vieneză W.A.C., ambasadoare prestigioasă a fotbalului austriac aflat în mare glorie pe acea vreme, face un turneu de cîteva jocuri în Capitală. Noi îi opunem ce avem mai în formă: Venusul fraților Vâlcov (4—4), C.A.O.-ul lui Ronai și Bodola (2—2) și, bineînțeles, Universitatea. Evident, bucurie mare la Cluj, a cărui echipă face deplasarea cu suporterii după ea. Specialiștii în a-și face reclamă, microbiștii alb-negrilor mișună pe străzile cetății lui Bucur, în dimineața zilei programate pentru meci, fluturînd steaguri și cîntînd „Hai U"! Ba, la un moment dat, găsesc pe undeva un măgar, îi atîrnă de-o parte și de alta cîte o pancartă pe care scriu cu litere de-o șchioapă „AZI NUMAI EU NU MERG LA MECIUL UNIVERSITĂȚII" și-l plimbă pe Lipscani și pe Victoriei, pe Grivița și prin Cișmigiu.

După-amiază însă lipsa lui Sepi se face resimțită în jocul „șepcilor roșii". „U" conduce cu 2—1 la pauză, dar în repriza secundă, deși domină, nu leagă prea bine jocul, ratează unele ocazii clare și superclasa austriecilor iese deasupra: 2—2, 2—5 și 3—5 în final. Rezultatul este însă influențat de jocul peste măsură de dur al oaspeților care, prevalîndu-se de îngăduința curioasă a arbitrului nostru D. Szabo, fac totul pentru a cîștiga. A doua zi, „Gazeta sporturilor" cerea acestuia să se autopedepsească: „Cu regret constatăm că lista neagră a arbitrilor, deschisă cu altă ocazie, are aspiranți din ce în ce mai calificați. Cazul d-lui Szabo este caracteristic. Greșeli peste greșeli au ocazionat intervențiile dese ale publicului, ale jucătorilor, ale managerilor etc. Ar fi bine să-și impună o vacanță cît mai prelungită".

...Cînd te gîndești că și în urmă cu 30-40 de ani problema arbitrajului era la fel de acută ca și azi, parcă nu-ți mai vine să consumi timp, cerneală și nervi pentru a-l apostrofa pe Vasile Dumitrescu sau pe Rainea. Zău că nu merită!

ANUNȚ

Persoanele care posedă fotografii, date interesante despre evoluția fotbalului nostru studențesc de-a lungul anilor — și au bunăvoința să ni le aducă la cunoștință — sînt rugate să-și comunice numele și adresa, fie la cluburile „U"-Cluj, „Poli"-Timișoara sau „Politehnica"-București, fie la redacția „Vieții studențești".

CRONICA MICROBISTULUI

FLASH FOTBALISTIC

Apariția lunară a revistei noastre, în tot răstimpul verii, nu mi-a dat posibilitatea să consemnez reluarea sezonului fotbalistic și nici să urmăresc de la această rubrică evoluția competitoarelor universitare. Momentul Teașcă mă împiedică însă și de această dată să vorbesc despre altceva. Oltenii mei de-acasă, prietenii de pe Someș sau mînjii lui Bebe Teodorescu mă vor adăsta, sper, pînă în primele zile ale lui octombrie, cînd, o dată cu revenirea „Vieții studențești" la apariția săptămînală, voi redeveni al lor în fiecare sîmbătă. Așadar, să stăm oleacă la sfat cu gîndul la meciul cu Israelul și la cel din Berlinul occidental, iar cu privirea la întîlnirea din nocturna pe care Nepstadionul o va rezerva selecționatei române în 7 octombrie.

Ceea ce a făcut selecționerul unic pînă acum nu poate fi privit decît ca începutul unui lung travaliu de pregătire a unei reprezentative care să vorbească altă limbă decît cea de pînă acum și care, într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat (Teașcă a cerut 2 ani, dar e puțin) să se poată distinge clar din Turnul Babel al celor 14 formații divizionare. Pentru că, numai dacă vom ieși de sub obsesia îngrozitoare și ucigașă a rezultatului (lucru lesne de acceptat pînă acum, primele două meciuri ale noii selecționate fiind victorioase, dar poate greu de acceptat altădată), și numai dacă vom căuta să descifrăm în ceea ce se petrece pe teren noul care să se dezvolte, numai așa vom înțelege că antrenorul trebuie să încerce, în prealabil, zeci de jucători pentru a se putea opri la cei care mîine sau poimîine pot fi cei mai buni, că este firesc să nu meargă jocul șnur de la prima repetiție. Și, bineînțeles, că trebuie să avem puțintică răbdare pînă cînd o selecționată experimentală va putea deveni o selecționată experimentată.

Personal, am văzut cîteva noutăți în jocul realizat de selecționata opusă naționalei din Israel: spirit ofensiv permanent, joc în adîncime, învăluire periculoasă pe aripi, mișcare continuă, spirit de luptă împins pînă la sacrificiu. Chiar și în prima repriză — evident mult inferioară celei ce i-a urmat — s-au putut ghici unele elemente noi. Am văzut e drept, și multe neajunsuri. Acestea din urmă, însă, au fost cauzate de greșelile personale ale unor jucători (Anca, Gheorghe, Kallo) și nu de concepția tactică strigată de Teașcă de pe margine pînă cînd Iancu a reușit să deschidă seria golurilor. Meciul cu Israelul a fost, așadar, ca și cel din Berlinul occidental, un test care a prilejuit cîteva învățăminte prețioase, chiar în situația cînd jucătorii de la Steaua n-au putut fi folosiți, iar cu cei veniți la lot s-a lucrat.. 3 zile (activități practice) și două zile (teoretice !!).

Opticii lui Teașcă despre maniera de joc la care trebuie să ajungă reprezentativa noastră i-a atins însă retina curcubeul cronicilor publicate după meciul din 13 septembrie (în locul piticului aș fi ales altă dată pentru un meci de verificare a lui și a unei noi echipe). Tranșant cum e, el s-a supărat crunt, dar nu cred că poate cere cineva o aliniere a presei, cronicarii putînd avea, fiecare, o părere. Ceea ce a deranjat într-adevăr pe mai multă lume a fost faptul că unii colegi de breaslă au părăsit terenul aprecierilor sincere, lăsîndu-se pradă unor antipatii nici măcar disimulate față de persoana Teașcă și au judecat comportarea selecționatei prin această prismă. După cum o impresie total neplăcută au lăsat doi confrați care nu și-au semnat criticile răutăcioase, ascunzîndu-se după numele ziarelor la care lucrează. E poate un truism ce spun acum, dar repet cu bună știință că ritualul nescris al presei, ca și al întrecerii sportive, incumbă — pe lîngă conștiința proprie că ești obiectiv — și curajul de a te semna sub părerile ce le faci publice. Din aceste puncte de vedere, noi, cronicarii, mai avem multe de făcut pentru fotbalul românesc.

După cum multe de făcut mai are și o parte din publicul nostru care, dorind cu orice preț rezultatul, începuse să fluiere la 0—1, uitînd că meciul era totuși un experiment, că Anghelescu, Anca și Strîmbeanu (de la începutul campionatului cei mai buni în echipele lor fruntașe) erau copleșiți de emoție. Noroc că infuziile moderne în jocul reprizei a doua au fost ușor vizibile și au creat trei goluri. Asupra acestui aspect nu mai putem insista însă; considerăm că articolul „A ști să pierzi, a ști să cîștigi" — publicat duminica trecută de „Sportul popular" sub o semnătură ce-o bănuim a noului redactor șef —, care a tratat pe larg chestiunea, a fost citit și de microbiștii noștri.

În încheiere, cîteva cuvinte despre viitoarea partidă cu reprezentativa R. P. Ungare. E foarte grea! Nu așteptăm un rezultat favorabil (dacă reușim unul strîns e foarte bine), ci o comportare superioară primelor experimente. Teașcă, fără a renunța să-și urmărească în continuare tinerele sale descoperiri, se gîndea sîmbătă, după ce-și încercase unii pioni la Graz, să se fixeze la următorii: CONSTANTINESCU (RĂDUCANU) — KISS (SĂTMĂREANU), NUNWEILLER III, BARBU, HĂLMĂGEANU — NEGREA, DESELNICU — SORIN AVRAM, IANCU, DOBRIN (CUPERMAN), LUCESCU. În fața acestui lot, nu pot decît să declar: selecționerul nostru știe prea bine că astăzi nu se dă unui om o funcție ca un corolar a ceea ce a realizat pînă atunci, ci mai ales ca o obligație pentru ceea ce are de realizat de atunci înainte. Să-l lăsăm, prin urmare, să realizeze ce știe și ce intenționează, să avem încredere în el și, dacă l-am ales, să-l acceptăm așa cum e.

G. MITROI

P.S. De altfel, tocmai pentru a da posibilitate selecționerului să poarte un permanent dialog cu cititorii, cărora să le traducă schemele sale și să le anunțe intențiile, începînd de la 1 octombrie, revista noastră va publica în fiecare sîmbătă rubrica „T.T." (Titi Teașcă).

● Ne bucură faptul că unele rubrici ale revistei noastre au fost preluate în ultimul timp de alte publicații. Astfel, ziarul „Înainte" (Craiova), sub semnătura unui vechi colaborator al nostru, a inaugurat rubrica „Colțul microbistului"; un alt fost colaborator al nostru redactează la televiziune emisiunea „Alma mater", iar „Scînteia tineretului" publică rubrica „Argus". Anunțăm pe această cale că, începînd cu numărul de față, revista noastră s-a îmbogățit cu rubrica... „Inedit". Pe curînd... „Original".

● La turneul de box al armatelor prietene, campionul european Nicolae Gîju n-a participat pe motiv de... boală. În seara semifinalei însă a venit... beat! Recent, a fost văzut, pe la ora 3 noaptea, la un restaurant din Drumul Taberei... la fel. Grea boală!...

● Farul — A.E.K. Atena 0—3! Hotărîrea Federației române de fotbal de a cere forului internațional meci pierdut pentru Farul ni se pare curajoasă și salubră. Motivul e cunoscut: Sasu a jucat cu un nume fals. Arbitrul Vasile Dumitrescu nu l-a... recunoscut pe Sasu. L-a confundat cu Pavel... semn că nu vede bine (cum ne-a arătat și duminică la golul lui Neagu).

Au început campionatele, au început sudorile

OPINII DESPRE SPORTUL UNIVERSITAR (I)

RĂBDARE ȘI... MĂSURI

Voci mai mult sau mai puțin autorizate, mai mult sau mai puțin binevoitoare dar, în orice caz, interesate, oftează tot mai des, în anii din urmă, după vremile de succes și glorii ale sportului nostru studențesc. Noi nu ne propunem să facem nici o comparație cu trecutul și nici o adevărată judecată de valoare a prezentului. Totuși, titlurile naționale, care surîd din ce în ce mai puțin sportivilor și echipelor din institutele de învățămînt superior, ca și cele nouă formații studențești retrogradate anul acesta din diviziile naționale „A" — ne determină să ne gîndim la o oarecare criză a mișcării sportive universitare.

După cît se pare primii care și-au dat seama că sportul universitar poate — și trebuie — să aibă un rol însemnat în ansamblul mișcării sportive a țării și, prin urmare, trebuie sprijinit ca atare, au fost conducătorii lotului român la Olimpiada de la Tokio. Succesele excepționale ale reprezentativelor S.U.A., U.R.S.S., Franței sau Poloniei, alcătuite în cea mai mare parte din studenți, au arătat cu puterea de convingere a faptelor că dezvoltarea sportului în rîndul studenților — care trăiesc, în timpul facultății, și vîrsta maximelor performanțe — este o condiție sine qua non a progresului real al mișcării sportive în ansamblul ei, a obținerii marilor rezultate.

„Lecția" de la Tokio ne-a fost de folos cel puțin în două privințe: pe de o parte, și la noi este acceptată acum ideea că performanțele sportive ale țării depind și de valoarea sportului universitar, iar, pe de altă parte, s-au luat o seamă de măsuri privind îmbunătățirea și dezvoltarea mișcării sportive în facultăți. Măsurile stabilite cu aproape doi ani în urmă, pe baza cărora au fost înființate cluburi în institute și s-au lărgit considerabil mijloacele materiale, s-au dovedit în general viabile. Ele au avut darul să sporească preocuparea și răspunderea conducerilor institutelor și catedrelor de educație fizică pentru organizarea sportului în facultăți, să creeze premisele unei creșteri valorice substanțiale a sportului nostru studențesc — care, orice s-ar spune, ocupă un loc mult mai însemnat în viața universitară. Cităm, spre ilustrare, cîteva cifre comparative; dacă în 1965 aveam 6 cluburi universitare, acum avem 37, cu 310 secții pe ramură și 4 100 sportivi clasificați; de la 6 milioane, cît era în urmă cu doi ani alocația anuală pentru sportul studențesc, suma a sporit la 23 milioane.

Nerăbdătorii cer însă — cum fac și cu echipa națională de fotbal — rezultate imediate. Or, îmbunătățirile radicale, creșterile calitative substanțiale cer timp — în care să se dezvolte baza materială, să crească tinerele speranțe (ce sînt încă în școala medie aflată și ea pe drumul îmbunătățirilor în acest sens), să se găsească formele organizatorice care corespund cel mai eficient scopului propus, să sporească numărul și calitatea cadrelor calificate, să se schimbe mentalitatea multora. Ni se pare interesant să cităm aici o relatare pe care vechea „Gazeta sporturilor" o insera, în 1934, la rubrica sa de curiozități: „Într-un oraș din statul american New—York, o inspecție școlară inopinată a dus la concluzia că aproape o cincime din elevii celor trei licee locale nu cunosc înotul, așa că profesorii respectivi de educație fizică au fost puși în disponibilitate..."

Pentru mentalitatea noastră era atunci lucru curios — doamne ferește, să nu fie și astăzi! — să scoți din învățămînt trei profesori numai pentru că a 5-a parte din elevii lor n-au reușit să pătrundă tainele înotului. Pentru americani, în 1934, era un fapt normal — tot așa cum normal este ca, după 33 de ani, în 1967, să monopolizeze recordurile mondiale la înot numai prin școlari și studenți.

Pledînd pentru răbdare, nu pornim totuși de la ideea că sportul nostru studențesc se află într-adevăr pe drumul cel mai fericit, că organizarea e perfectă și că trebuie doar să așteptăm încrezători în timp, care ne va duce singur la marile succese și performanțe. Recunoaștem, evident, că există rămîneri în urmă și că valorificarea potențialului sportiv uman și material din învățămîntul superior presupune studierea atentă, în continuare, a formulei organizatorice, înfăptuirea unor corective pe care experiența aplicării măsurilor amintite le reclamă cu prisosință. Despre neajunsurile sportului nostru universitar vom vorbi în a II-a parte a articolului — ce va fi publicată sîmbătă 7 octombrie —, urmînd ca peste o săptămînă, în 14 octombrie, să încercăm a sugera ce credem noi că trebuie făcut.

V. STUD.

COLEGIUL DE REDACȚIE

— Redactor-șef: NICULAE STOIAN —

Prof. univ. JEAN LIVESCU — adjunct al ministrului învățămîntului; acad. prof. GHEORGHE MIHOC; acad. prof. N. PETRULIAN; acad. prof. N. TEODORESCU; conf. univ. CORNEL PACOSTE; EMIL GHIȚULESCU; NICOLETA TOIA — studentă; PETRE POSTOLACHE; ADRIAN DOHOTARU — redactor-șef adjunct; GHEORGHE MITROI — secretar ge-... neral de redacție; FRED MAHLER

Prezentarea artistică: DUMITRU MOLDOVEANU și Radu VINCENZ. Titluri și vignete: Constantin ZISU. Fotografia: Emil COJOCARU. Corectura: Filoftela ANDREESCU și Minodora LUPU. Paginația: Richard LUCIAN și Gheorghe TONE

Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", București. Redacția: Str. Brezoianu, 13. Telefon: 14 02 15